ANUL XXVI - N.° 30 AUGUST - SEPTEMBRIE - OCTOMBRIE - NOEMBRIE 1981

Carpații

Depósito legal: M. 8.137-1958.

Director: Aron Cotrus † REVISTA DE CULTURA SI ACTIUNE ROMANEASCA IN EXIL Redactor: Traian Popescu

MAESTRUL ARON COTRUS

- OMUL -

de Traian Popescu

MPLININDU-se în acest început de Noembrie 1981, douazeci de ani de la moartea lui Aron Cotruş, Directorul şi conducătorul spiritual al revistei noastre, m'am gândit că poate e mai bine să redau, prin amintirile mele despre el, valoarea umană a Maestrului.

Aron Cotruş, rămâne bardul inegalat al Valachismului, în toate întruchipările lui istorice, dela Decebal, Horia şi până la Corneliu Zelea Codreanu şi Garda lui de Fier.

Nu sunt nici scriitor, nici poet, nici critic literar, deacea las altora sarcina de a se pronunţa asupra operei Maestrului. Pe mine personal, nu numai că m'a impresionat profund, dar m'a înflăcărat, determinând construcţia mea interioară legionară, să vibreze şi să mă angajeze în acţiunea de afirmare naţională a Carpaţii-lor.

Accentele puse de el pe ce este românesc, dragostea lui neţărmurită pentru neamul nostru traco-daco-roman grija pentru Transilvania lui, pentru nedreptăţile suferite dealungul veacurilor şi de care vorbind, îi simţeai glasul tremurând şi-i surprindeai ochii lăcrămând, te duceau pe nesimţite pe calea revoltei îndreptăţite contra bicisnicilor oameni politici cocoţaţi în fruntea Ţării şi care au schimonosit destinul Neamului Românesc între cele două răsboaie şi la 23 August 1944.

Cu tot temperamentul vulcanic al versurilor lui, ca om, Aron Cotruş nu era un exaltat. Era blând, bun şi primitor, neştiind ce să-ţi dea, ce să facă pentru a te simţi bine în casa lui larg deschisă oricărui român, deşi în exil o ducea greu, chiar foarte greu. Era cum spuneau ţăranii noştri —«pâinea lui Dumnezeu».

Om jovial, avea mult humor, îi plăceau glumele şi ştia ce-i gluma. Le spunea cu haz şi asculta amuzat pe cele ce i le povesteai, râzând cu hohote când se ivea vreuna atingând pe ai lui.

Ne-am cunoscut în Bucureşti în anul 1939. Eram referent pentru Turcia în Ministerul Comerţului-Direcţia Acordurilor Comerciale cu Streinătatea, unde directorul nostru Georgel Demetrescu şi sub-directorul Petre Ţuţea, îi erau prieteni şi venea să-i îmbrăţişeze oridecâteori ajungea prin Bucureşti, din misiunile pe care le împlinea în afara Ţării, în calitatea lui de Consilier de Presă pe lângă diverse reprezentanţe diplomatice.

M'a impresionat din primul moment figura lui de Tribun Roman, iar dârzenia versurilor lui punea jăratec elanurilor mele de legionar codrenist în luptă cu tirania carlistă.

Le citeam în şedinţele de cuib şi nu exagerez afirmând că aceste lecturi ne-au dat răbdarea şi tăria de a suporta umilinţele şi chinurile morale ale prigoanelor deslănţuite de neromâni, împotriva Căpitanului, a elitei Legionare, a tuturor legionarilor şi încrederea deplină în victoria Mişcării, care n'a întârziat să vină cu înfiinţarea Statului National Legionar la 6 Octombrie 1940.

El nu fusese numai continuatorul slăvirii virtuţilor româneşti după Eminescu încoace, ci şi un mare iluminat care a intuit fenomenul legionar, având clară viziunea misiunei lui în transformarea şi consolidarea României Mari. Deaceia a dăltuit homeric în nepieritoarele versuri ale poemelor, Ţară şi Corabia Verde, epopeia codrenistă cu toată gama ei de valori etice şi eroice.

Acest tineret forjat în vifornița primului răsboi mondial era predestinat să împlinească, din vrerea lui Dumnezeu, măreţul destin hărăzit Neamului Românesc, ca apărător al creştinismului din cele mai străvechi timpuri şi al unei Europe stăpânită pe vremea lui, ca şi azi, de machinaţiile diabolice ale diverselor «mafii», care o făcuseră sclava unor false ideologii umanitariste.

Poemul Ţară, fără nici o îndoială, a turburat conştiinţele răilor-profitori ai slăbiciunilor României Mari —, i-a speriat şi i-a coalizat în hotărîrea de a înlătura rapid tăvălugul înnoitor, care deschidea Neamului noi perspective.

A urmat magnicidul din pădurea Tâncăbeşti, în zorile unui 30 Noembrie ploios şi cernit ca sufletele româneşti după consumarea lui.

(*Urmează în pag. 8.*)

Psalm Românesc

No 1.

Tatăl Nostru care ești în cer,
dă-ne puteri din nepătrunsul Tău mister!

Sfinţească-se prin timp şi peste timp, numele Tău,
peste bine şi rău!
Facă-se dezmierdând voia Ta de neînfrânt,
precum în cer, aşa şi pe pământ!
Vie a Ta aşteptată împărăţie
şi peste-această robită Românie!

Pâinea noastră, tot mai rară şi amară,
ca pe o mană cerească dă-ne-o Tu iară!

Aşteaptă să-ţi putem, încă drepţi, Judecata,
printre aduşi de vânturi, cu pistoalele gata!

Păcatele toate, nu le iartă deavalma!
Iartă-ne furia şi iartă-ne sudalma,
Şi duşmăniile aspre ce'n suflet ni s'ascund
ca haiducii înfloratici din păduri fără fund

Tărie Tu dă-ne și răbdare neclintită,
dela noi să alungăm orice ispită
și orice cutremur de groază:
dușmanii să nu poată în genunchi să ne vază!

Din ghiarele capcânilor și din furtună,
inima fă-ne-o să iasă mai bună
și'ntreaga preschimbată în oază închisoare;
neamul să crească mai dârz și mai tare!

Și zidul să dureze, de neclintit,
între noi și între Răsărit!

Din Carpați de întuneric, ușor ca un fulg,
spre Tine, o, Doamne, aș vrea să mă smulg,
după ce mi-o duce, străin printre străini,
pentru-ai mei, până la capăt, coroana de spini!

✠

La Cañada, California
27/XI/1958.

A. Cotruș

CORNELIU ZELEA CODREANU ¡PREZENT!

30 NOEMBRIE 1938 - 30 NOEMBRIE 1981

Domnului
Aron Cotruș,
cu drag și
admirație
Corneliu Z. Codreanu

In acest volum este scrisă povestea tinereții mele, dela 19 la 34 ani, cu simțirile, credința, gândurile, faptele și greșelile ei.

CORNELIU ZELEA-CODREANU

Martie 1937

DEDICAȚIA DATA
DE
CĂPITAN VOLUMULUI
«PENTRU LEGIONARI»
DĂRUIT MAESTRULUI
ARON COTRUS
ÎN 1937.

ARON COTRUŞ

SIMBOL AL IUBIRII DE NEAM

de Faust BRADESCU

NTR'un articol omagial de acum vreo douăzeci şi ceva de ani, marcam personalitatea lui Aron Cotruş numindu-l «omul *de criţă cu suflet de pădure*». Aşa îl simţeam atunci în imensa răsfrângere a marelui său talent şi-a nestrămutatei lui credinţe în măreţia neamului. Svâcnea în el adâncul unei trăiri milenare şi flacăra nestinsă a unei speranţe.

De-atunci trecut-au două decenii...

Omul de criţă şi-a luat de mult sborul către infinitul în care a crezut. Dar sufletul lui de pădure carpatină adie veşnic în inimile noastre, răscolindu-ne aleanul sau încălzindu-ne dorul. Peste oameni şi rele, neuitatul Aron Cotruş stă prins în istorie ca o călăuză neobosită.

Rapsod al unor vremi de restrişte, poetul Cotruş întruchipează nesfârşita încredere a Românului în virtuţile nepieritoare ale rasei, ale stirpei din care ne tragem. Pentru el totul pleacă şi revine, ca o rânduire a firei, la miezul simţirilor spirituale în care stau înfipte rădăcinile neamului. Spre aceste simţiri şi îndemnuri se'ntoarce veşnic neştirbita lui dragoste de ţară şi popor, pentru a le ciopli în versuri de cumpănă şi înălţare.

Timp de o jumătate de veac a stat neclintit pe culmea restriştilor naţionale, marcând o epocă de mari transformări cu versul lui de om ce ştie ce-i suferinţa şi prin ce coclauri trece împlinirea. Poezia lui e înţelepciune pentru deşteptarea românului şi pecete de foc întru ridicarea omului spre jertfă. Căci în jertfă vede el împlinirea insului şi'n înţelegerea destinului răsplata cerului. Pentru el nu există odihnă atunci când se sbate 'n neputinţă şi geamăt întregul neam. Deaceea, versurile lui de îndemn apar ca o metaforă de măreţie antică:

Ciocan să-ţi fie vrerea; răbdarea: nicovală...
Dacă-ai căzut o clipă în marea 'nvălmăşeală,
Mai dârz,
Mai drept, te scoală!...
Si c'o putere oarbă, cumplită, ne'ntreruptă,
Intoarce-te în luptă...

In imensa frământare a sufletului cotruşian, în care nu lipsesc chemările patetice şi imboldirile eroice, acest «*întoarce-te în luptă*» constitue miezul unei trăiri dincolo de contingenţele banale ale vieţii şi chintesenţa unei filozofii marcată de semnul spiritualităţii, al transformării. Omul nu-i om decât atunci când, în ciuda răului, ştie să'ndure, dar să se şi depăşească. Dacă suferinţa e calea cuminecării în clipă, în trăirea zilei ce ne e dată, dreptul la viaţă, la justiţie, la bunul tău, trece prin osteneală, prin luptă, prin sacrificiu:

«petecul acesta de glie
şi-al tău o să fie
pe vecie,
dacă-l vei şti munci
şi răscoli
şi apăra
cu toată truda şi răbdarea şi dârjenia ta!...

Deaceea, poezia lui Aron Cotruş sparge indiferenţe şi laşităţi, îmbărbătează, croieşte caractere, înnobilează sentimente, dă un sens trăirii şi actului în sine. Cine oare nu simte svâcnind în el chemări nebănuite şi-un suflu de răspundere faţă de neam şi ţară, citind versurile lui simbolice:

Cel tare nu plânge!...
sparge temniţi, lanţuri frânge,
răspunde sângelui cu sânge...

al tău e tot ce ştii să ţii
intr'o mână ca'n sute de mii —
şi aperi crunt, pân' pumnii ţi-s vii!...»

Te cutremuri de câtă tainică tărie ascunde cuvântul acestui vaşnic transilvan când vorbeşte de ţara lui, de neamul lui, de luptă, de jertfă... Simţi cum vibrează în el veacurile de războiri ale obiditului nostru neam pentru a-şi menţine fiinţa. Vezi aproape aievea dragostea şi încrederea ce-o poartă în veşnicia şi strălucirea celor ce sunt sânge din sângele lui, simţire din simţirea lui. Acest neam îl cântă cu smerenie şi înflăcărare:

Neam valah, neam al meu,
cu paşi de fier, cu pumni de cremene, —
cine-ar putea 'n izbânzi să ţi-s'asemene,
dacă-ai vrea să vrei mereu, —
neam valah, neam al meu!...

Neam valah, neam al meu,
peste putrede, potrivnice rânjete,
tu'n rânduri năpraznice strânge-te,
gata de luptă, fără capăt, mereu, —
neam valah, neam al meu!...

Purtat de-un naţionalism sănătos şi aprig, Aron Cotruş a deschis orizontul unei noi sensibilităţi poetice, crestată'n stâncă şi unduită în simţire românească. Si drumul, în mod predestinat l-a dus spre cei ce, pe alte căi, împlineau visul lui de poet luptător şi patriot. Apropiere naturală prin firele nevăzute ale unei afinităţi în cuget, simţire şi ideal. Era de înţeles ca toată speranţa lui de om iubitor de glie şi vizionar al unui destin măreţ pentru seminţia valahă, să se reverse peste cei ce întruchipau *stânca vie a reînvierii*. Deaceea, dela acel faimos

Eşti unul,
poţi fi milioane,
curajul tău să înfrunte temniţa, tunul;
să crească voiniceşte, să crească —
vrerea ta românească —
Ioane!

sufletul îl nalţă spre tăria nouă a veacului, ţâşnită din străfundul de virtuţi strămoşeşti — oastea legionară:

când mai străin te vei simţi în ţara ta,
galben la gândul că neamul se pierde,
năzdrăvani haiduci cu ţundra verde,
peste fuga vrăjmaşilor ca din cer vor pica...

In profunda-i sensibilitate sufletească, Aron Cotruş a presimţit în aceşti «*năzdrăvani haiduci cu ţundra verde*» primăvara unei înnoiri a spiritului românesc, începutul unui nou ciclu istoric. A fost printre primii care le-a înţeles destinul şi i-a cântat cum numai el putea s'o facă, simplu, deschis, luminos:

«uite-i!...
arşi de soare, aspri, îndrăzneţi,
crainici iuţi ai unei noui vieţi...

sub paşii lor iuţi de-avangarde,
piatra, pulberea scapără, arde,
şi drumuri de foc se rup, împărăteşte,
spre-un aspru destin ce se 'mplineşte...»

Si'n acelaş poem «TARA», de-o frumuseţe clasic, Aron Cotruş prinde într'o incondeiere rară imaginea falnică a omului predestinat să schimbe faţa lumii. In câteva cuvinte izbucneşte sinteza celui încărcat de soartă cu darurile unice ale conducerii şi înnoirii:

«din mulţimile oarbe unu s'alege...
gândul lui: rege...
vorba lui: lege...
vrerea-i: platoşe de neînfrânt...
pasul lui: cutremur de pământ...»

Astfel, dela toţi tribunii şi martirii neamului românesc căzuţi pentru flacăra nestinsă a iubirei de ţară, Aron Cotruş ajunge la epopeea naţionalistă a secolului XX şi la măreaţa figură a Căpitanului. In el şi'n gândirea lui vede Aron Cotruş întruchipată scânteia supremă a spiritului românesc. A spiritului de justiţie şi libertate. A spiritului de revoltă contra tiraniei, nedreptăţilor şi lipsei de demnitate.

Aron Cotruş se cutremură şi se'nclină în faţa acestor purtători de mândrie naţională pe care şi el o simte în fibrele cărnii şi'n spiritul căreia, până la sfârşit, rămas-a pe drumul de jertfe şi glorie, călcat de opinca ţăranului şi de bocancul ţintuit al legionarului.

Patriotismul învăluie întreaga operă a lui Aron Cotruş, ca şi cum din început a vrut să fie şi să rămână un ţipăt în noaptea de restrişte a neamului... o prezenţă vie în haosul

sufletesc al epocei... un îndemn bărbătesc pentru toţi cei ce-şi au inima plină de dor de ţară...

Nu-i poem, nu-i aproape strofă din care să nu ţâşnească măiastra împreunare a poetului cu trăirea lui în neam. Dela suferinţa iobagului de odinioară până la calvarul Românului sub cisma comunistă, totul ia formă de baladă şi dospire în adânc a marelui gest de descătuşare, sub condeiul de foc al marelui poet. Până şi plânsul devine, în graiul lui de vizionar şi luptător, semn de victorie:

«O ţară: ţintirim,
sub puhoiuri străine —
de mai vrem să trăim,
e doară pentru tine!

Dar zorii ce-i aştepţi,
nu-s atât de departe:
călcând peste moarte!...»

I-a fost dat lui Aron Cotruş să fie poetul sbuciumului şi suferinţei naţionale, precum şi cântătorul neobosit al eliberării. De tânăr până la ultima suflare — pe muchea de cumpănă dintre rău şi bine — i s'a împletit destinul cu relele tiraniei şi geamătul celui copleşit. In nobila lui concepţie de viaţă şi dragoste de glie, nu putea fi decât purtător de cuvânt al dreptăţii, bard al eliberării de sub jugul samavolniciilor şi îndrumător statornic al celor ce-şi aşteaptă clipa.

La Aron Cotruş stihul patriotic nu-i un accident întâmplător pe parcursul său liric. E o necesitate, e o trăire în adâncul fiinţei, o contopire magică cu tot ce poate fi mai scump omului conştient şi neînfricat: Patria. Deaceea, în versuri ca cele de mai jos, nu-i simplă înşiruire de imagini, ci adâncă dăruire şi angajament:

N'au pită şi sare ai noştri departe,
şi toţi ca pe flăcări aşteaptă,
răfuiala cea cruntă şi dreaptă,
răfuiala de mâine, pe viaţă şi moarte!... »

Tu drumuri deschide-ne către soare-răsare
să fim împreună
prin pârjol şi furtună,
când neamul întreg va sălta in picioare!...

Sub arcuşul lui Aron Cotruş sufletul Românului tresaltă ca smuls din nepăsare şi tăcere. Ochiul sclipeşte, braţul se încordează, iar inima bate în ritm de răzmeriţă. In adâncul fiinţei se deschid zăgazuri, lăsând şipotul simţirilor ascunse să-şi reverse lumina dragostei de neam peste vremelnicia năzuinţelor personale.

Versurile cotruşiene transformă, inalţă, deschid căi de mândrie şi împliniri. Poet al neamului, poet al luptei neînfricate, poet al încrederei nestrămutate în biruinţa adevărului, Aron Cotruş va rămâne pentru totdeauna un fulger nestins pe bolta azurie a trăirii româneşti.

Faust BRADESCU

Aron Cotruş în 1960.. *La Cañada.*

CUM L'AM

De cinci ani colind Spania, cât mă ajuta slabele mele puteri financiare, dar mai cu seamă prietenii lui Cotrus, care au devenit şi ai mei, ca pe urmele sale, să mă încarc de polenul respiraţiei lui, să culeg mierea fiecărui fagure de cuvânt care n-a putut ajunge încă până la noi. Am aflat în acest fel de existenţa unui Cotruş necunoscut încă. Am parcurs, cu înfrigurare, aritmetica rândurilor sale viguroase din multe scrisori adresate prietenilor săi şi m-am convins, tot mai mult, că despre el nu se poate vorbi decât în genunchi. Am constatat că monografia sentimentală, la care lucrez de peste treizeci de ani, ar fi fost lipsită de fiorul liric pe care am urmărit să-l imprim paginilor închinate lui şi mai cu seamă de istoria pe care a scris-o cu propria lui existenţă. M-a obligat adevărul despre ultima perioadă a vieţii lui să-mi iau lumea în cap, să nu cruţ nici o osteneală până nu voi fi parcurs tot itinerarul său atât de dramatic, trăit cu intensitatea de care numai inima lui de tisă era capabilă.

Acum când se împlinesc două decenii de la trecerea sa în veşnicie amintirile mă sugrumă şi evocarea întâlnirii noastre mă depăşeşte. Dacă totuşi o fac îi cer iertare maiestrului meu şi ţie cititorule pentru stângăcia cu care mă exprim, pentru că, aici sau acasă, întotdeauna când îi rostesc numele, buzele mă ard şi inima mă doare, convins că niciodată ceea ce simt şi ar trebui să fie spus despre el, nu e îndeajuns, nu e destul de elocvent.

Eram elev în cl. a VI-a, când în anul 1928, prietenul şi colegul meu de şcoală primară, pictorul Aurel Chira, a venit la noi, într-o seară, însoţit de un tânăr smead, parcă pogorât de pe un prapor. Era student la Şcoala de Arte Frumoase din Cluj şi s-a recomandat: Miron Radu Paraschivescu. Fusese dat afară de gazdă pentru că nu plătise chiria de câteva luni. Cum părinţii mei părăsiseră temporar satul şi se angajaseră muncitori la moara «Albina», unde un văr al tatei, ca administrator, ne-a oferit, drept locuinţă, două încaperi cât două remize, nu i-a fost greu mamei să-i aştearnă un pat şi lui Miron. Aşa se face că încă de a doua zi am început să schimbăm opinii despre poezie. Auzindu-mă recitându-l pe Goga, Miron mi-a întins o plachetă de versuri cât podul palmei cu titlul, ciudat pentru mine, «Mâine», semnată Aron Cotruş. In câteva zile Cotruş mă inundase. Ba mai mult îmi zăpăcisem colegii cu versurile sale. Am alergat la Biblioteca Universităţii unde prof. Candid Muşlea era director, sau prin vecinătatea directorului, destul că, datorită faptului că aveam recomandarea lui Agârbiceanu, după o jumătate de oră ieşeam cu bratul plin de cărţi, dintre care nu lipseau: «Poezii» tipărite la Orăştie în 1911; «Sărbătoarea morţii», Arad 1915; «România», poemă, Brasov 1920. Mai târziu mi-am întregit colecţia cotruşiană cu tot ce a publicat, primind cărţile lui tipărite, majoritatea, peste hotare, cu autograful de rigoare.

Colocviul dintre mine şi M. R. Paraschivescu, despre Cotruş şi poezia lui devenise frecvent şi rodnic, mai ales că în lipsă de altă perspectivă mai bună, Miron a primit bucuros invitaţia mea de a ne ptrece o parte din vacanţă la Iara, una din cele mai frumoase comune dintre munţii Trăscăului şi Muntele Mare. Aşa se face că în prima duminică a lunii

CUNOSCUT PE ARON COTRUS

de V. Copilu CHEATRA

Iulie din anul 1928, am urcat împreună, pe Arieş în sus până pe muntele Găina la *Târgul de fete*.

Odată ajunşi pe munte, am urcat, inainte de răsăritul soarelui pe curcubăta Găinii, de unde, la acel ceas când migesc zorile, este o clipă când se vede, ca în palmă, toată curbura Carpaţilor, încât ai impresia că ieşti în faţa unui miracol. După ce am admirat, muţi, fantastca panoramă care se aşternea la picioarele noastre, a început să coboare, odata cu răsăritul soarelui, o ceaţă străvezie în cristalele căreia străluceau apele învolburate ale Oltului şi cele molcome ale Mureşului. In jurul nostru se cuminecaseră cu sfânta înpărtăşanie a peisajului românesc, pâlcuri, pâlcuri de oameni, veniţi din cele mai îndepărtate părţi ale ţării. Fără să-mi dau seama cum şi de ce am facut-o, uitând de mine şi ignorând sfiala care mă caracteriza, am început să recit o poezie scrisă după întâlnirea cu opera lui Cotruş, pentru care aveam un cult, pe care nu mi l-ar fi putut zdruncina nici chiar ameninţarea cu pedeapsa capitală. Şi, privind peste panorama de la picioarele noastre am grăit: «Pe voi vă cânt, pe voi, pe moţi, / Strămoşii mei din tată-n fiu, / Să ştiu că crapă rânza-n toţi / Cei care vă jupuiesc de viu, / Ori vă despoaie de podoabe, / De aur şi de marile păduri, / De aţi ajuns, în România, iar barabe / Şi-au ruginit tăişurile la săcuri. / Voi îmi sunteţi ortaci în veci / Şi-o să vă cânt cum nu v-am mai cântat. / Pe voi c-aţi putrezit în furci sau beci, / Să ştiu că pentru asta voi fi spânzurat. / Pe voi ce-aţi zguduit istoria din ţâţâni / Şi-aţi scris-o dureros cu sânge, / Pe sărăcia voastră să vă ştiţi stăpâni, / Voi care n-aţi ştiut cerşi sau plânge, / Voi cei răzvrătiţi din tată-n fiu, / In sânge-mi clocoţi şi-acum, / Că-s os din osul vostru, ştiu / Şi-o să vă urmez pe-acelaş drum, / Pe care l-au urmat tribunii, / De par'că îi aud şi-acuş, / Chiar de-oi fi socotit de unii, / Poet mai anarhist decât Cotruş».

Din grupul oamenilor care m-au ascultat s-a desprins unul cu ochi de cetină şi obrazul de cocon, s-a apropiat de mine, m-a îmbrăţişat afectuos, prieteneşte spunându-mi: «Nu te sfii! N-ai pentru ce. Taragotul ţi-e bun. Sună frumos. Verbul vibrează. Merge la inimă. Şi în poezie acesta este secretul». Şi petrecându-mi mâna după umeri m-a prezentat parohului din Albac, parintele Iuliu Todea, profesorului Micu, directorul Şcolii Normale de Invăţători din Abrud, etc. Am coborât împreună, ca şi când ne-am fi cunoscut de când lumea, pe platoul muntelui, unde la concurenţă cu peisajul, se desvăluia o nouă panoramă, de astădată datorită mulţimii care se preumbla printre şetre târguind, vase şi unelte casnice din lemn, de la doniţe la furci sau greble, juguri pentru plăvani sau *puiul târgului* pentru cei dragi. Găzdăriţele din Turda te imbiau cu fripturile lor specifice şi pâine albă ca omătul din Scaunul Arieşului, iar hunedorenii te pofteau la jinarsul lor inegalabil în mirozнă şi tărie, de cireşe negre, cunoscute sub denumirea de moacre.

Preuteasa părintelui Todea ne aştepta cu masa întinsă pe o faţă de masă albă ca omătul, înconjurată de cergi pe care ne-am aşezat de indată cinstindu-ne. Curând, după câteva pahare de «broazbă» (ţuică de cireşe negre), s-au nivelat distanţele, s-a destrămat sfiala şi când au început să coboare umbrele a sosit şi ceasul spargerii târgului. Părintele Todea îmi devenise prieten. Ne tutuiam. Mai precis îmi spunea pe nume, ca şi inimosul director al «luminătorilor satelor», doar tânarul cu obrazul de cocon, ciognea cu mine paharul urându-mi: «Noroc tinere poet care nizueşti să fii mai anarhist decât Cotrus! Iţi urez să-l întreci!». Abia când la despărţire mi-a întins cartea de vizită şi se indepărta călare pe un murg de munte, mic dar îndesat, privind numele şi adresa tipărită în două limbi, am priceput de ce convivii cu care am petrecut o zi întreagă, zâmbeau la urarea făcută de Cotrus, pentru că cel ce-mi urase să fiu cai anarhist decât el, nu era altul decât acela pentru care aveam un cult.

Odată stabilită legătura cu Cotrus, pe zi ce trecea, ea se adâncea an de an. Ajunsesem să corespondez cu el săptămânal.

Biografii lui Cotruş au susţinut că Aron Cotruş s-a ferit să-şi spună părerea despre artă în general şi poezie în special. Sperăm ca în monografia despre care am pomenit să-i dezminţim. Până atunci fie-ne îngăduit să reproducem aci o parte dintr-o scrisoare a sa, către subsemnatul, în care îşi exprimă crezul despre rostul poeziei. Cititorul se poate convinge despre perenitatea crezului său, iar cei care i-au contestat poeziei cotruşiene fiorul liric se vor convinge, peste vreme, de unilaterala lor opţiune pentru o poezie fără substanţa umanitaristă. Pentru că acesta este Cotrus: Un mare poet umanitarist. Dar să-l lăsăm pe el să vorbească: «... Văd că m-am luat cu vorba şi vreau să-ţi atrag atentia că nu-i bine să te iei după scriitorii care, neavând ce spune, se uită peste gard la vecini, şi mai cu târâita, mai cu toptanul împrumută de la ei nu numai forma ci şi conţinutul. Cu alte cuvinte trăiesc din furtişag. De doua ori păgubitor. Odată pentru ei şi a doua oară pentru cititori, care nu înţeleg nimic din ceea ce scriu în limba lor păsărească. Aceşti snobi uită că dintre toate popoarele de pe pământ, noi avem cea mai frumoasă poezie populară. Că am vorbit în versuri cu mult mai înainte de a ne fi format ca popor român. De aceea, pentru noi, poezia este o necesitate. Obligaţia noastră, ca poeţi, este deci să i-o dăm. Şi nu i-o putem dărui decât dacă sântem convinşi că prin poezie îl putem face mai bun. Omul este un depozit de posibilităţi. Descoperindu-le putem face multe din el. Pentru că, cine nu ştie?, omul nu trebuie să rămână aşa cum s'a născut. N-avem dreptul să-l lăsăm numai cum este, ci şi cum ar putea fi. Cu alte cuvinte nu avem o cambie semnată în alb să pornim de la el, când scriem, ci să fim convinşi că prin munca noastră îl şi înrăurim. Dintre toate artele, poezia cu toate speciile ei, are cea mai stufoasă funcţie, în raport cu stadiul social atins de un popor. Accept şi poezia de sugestie magică, ca şi pe cea abstractă care ţine de cunoaştere, deci de raţiune, dar fie că linişteşte sau trezeşte, fie că ne lasă tablou, în faţa ei, ea nu poate şi nu are dreptul să fie un proces verbal al simţămintelor mele pur personale. Menirea ei este de a emoţiona pe om total, de a permite *insului* să se identifice cu viaţa altuia, să devină ceea ce nu este, dar ar putea să fie. Nici un poet din lume n-a rezistat acţionând numai prin raţiune, ci şi prin sensibilitate şi sugestie. Poezia ta, tânărul meu prieten, născut din aluatul celor mai împliniţi muncitori din România, trebuie să plece de la convingerea că are un rost. Născută din realitate ea trebuie să influenţeze realitatea. Nu uit cum au tresărit moţii când ţi-au auzit versurile acolo sus

(*Urmează în pag. 26.*)

ARON COTRUŞ ÎN AMINTIRE

FACEAM parte amândoi din gruparea dela «Gândirea» şi ne-am cunoscut acolo, în umbra luminoasă a lui Nichifor Crainic. Semăna cu personagiile pe care le cânta în versuri de piatră, parcă cizelat în cremenea din care — şi făcuse model şi poesie. Recitam seara, împreună cu fratele meu şi cu prietenul nostru Sulică, versuri de Cotruş:

Stai şi-auzi cum latră
Căţelul pământului

sau poemul închinat lui Horia, dar în special îmi plăcea versurile din tinereţe, pline de mister pământean, de legendă şi de noapte telurică. Primul autograf pe care mi l'a scris pe pagina unui volum abia ieşit de sub tipar m'a impresionat, pentrucă şi felul lui de a desena literele semăna cu poetul. Erau litere mari, puternice, caligrafiind o gândire abruptă şi ţărănească, *dreaptă*, aşa cum drepţi erau toţi scriitorii care, între 1934 şi 1940, îmi erau într'un fel modele. Îl invidiam din două motive: întâi pentrucă ştia să trăiască în acelaş timp în Ţară şi dincolo de ea (era ataşat de presă cred că la Berna pe vremea aceea) şi pentru gloria poetică din care-şi făcuse o aureolă pe care o purta în jurul frunţii cu un fel de ciudată omenie şi chiar cu sfială. Vreau să spun că stătea drept în toate cele, aşa cum stătuse Eminescu, aşa cum stăteau Crainic, sau Blaga, Pillat sau Voiculescu, Adrian Maniu sau toţi cei tineri care atunci incepeau să se afirme. Generaţie după generaţie, poeţii tineri aveau un ideal şi luptau în numele lui cu toată puterea versurilor şi a vieţii lor închinată poesiei şi pământului care-i adusese la lumină. Exista o *trecere* vizibilă între pământ şi cer, o punte metafizică în aerul din jurul nostru, numită România, aruncată între un tărâm şi celălalt şi pe care umblau în lumina geniului românesc poeţii mai bătrâni sau mai tineri. Afară de numele minore, umbratece, ruşinate oarecum de ceea ce nu puteau fi, condamnate la o părelnică joacă cu greşelile existenţiale, toţi ceilalţi păreau scrişi, aşa cum era Cotruş de pildă, cu aceeaşi cerneală cu care fuseseră scrise cronicile, sau «Scrisoarea a treia» sau «Viaţa la ţară», sau atâtea alte lucruri care ne mişcau gândurile şi paşii prin acel început de viaţă. Făceam parte lintr'un miez profund şi cald care avea un nume şi căruia eram decişi să consacrăm tot ce aveam mai bun, fără niciun fel de gânduri ascunse, fără niciun fel de ezitare sau de făţarnice jumătăţi de măsură ideologică. Eram siguri că generaţia mea avea să spargă o limită şi că din tot ce se gândise şi făurise la «Dacia Literară», la «Convorbiri», la «Sămănătorul» şi la «Gândirea» avea să se proiecteze pe universal o literatură românească valabilă pentru toată omenirea. Acesta a fost atunci rostul întemeierii revistei «Meşterul Manole», pe care Cotruş a înţeles-o dela început, pentrucă făcea parte din propria lui carne spirituală.

Il întâlneam uneori pe Calea Victoriei, odată după ce mă întorsesem prima oară din Italia, în 1938 ameţit şi entuziasmat, însemnat pentru totdeauna cu marca frumuseţii din care abia mă desprinsesem, L'am însoţit pe Cotruş de-a-lungul vitrinelor, dela Teatrul Naţional până la «Cartea Românească» şi am vorbit de Perugia, de Assisi, de Florenţa, de Roma şi de Veneţia, de Napoli şi de Capri, de Papini şi de Axel Munthe. El ştia de mult ceea ce eu abia descoperisem. Zâmbea şi mă lăsa să mă descarc. Poate că atunci ceva nou s'a stabilit între noi, pentru totdeauna. Venea uneori la mesele «Gândirii», în Iunie, unde cinam, strânşi în jurul aceluiaş ţel. Ştiam cu toţii, într'adevăr, că există o frumuseţe românească, gata să-şi ia sborul către restul lumii.

Dupărăzboiul ne-a împrăştiat pe toţi, între inchisori şi exiluri. Şi visul parcă se spărsese. Insă din cioburi individuale, încetul cu încetul, acea frumuseţe care ne era ţel şi ideal s'a refăcut, şi mâini harnice şi geniale i-au redat chip în limbi străine, pe meleaguri îndepărtate unul de altul aşa despărţite cum erau de focarul iniţial. Matcă stilistică a funcţionat fără greş şi, pretudindeni, vreau să spun pe toate graiurile intrebuinţate de scriitori români între 1948 şi până azi, a apărut acelaş fel de a fi sau de a reprezenta ceea ce cineva a numit aşa de frumos la Paris o «fiinţă românească» în sensul heideggerian al cuvântului, pe care Blaga îl numise altfel, însă cu aceeaşi tărie esenţială. Dela Buenos Aires i-am scris şi mi-a răspuns. Mi-a trimis odată o ediţie completă a lui Cervantes, pe care o am şi acuma, apoi ne-am revăzut la Madrid, oraş în care s'au regăsit în acei ani ai dupărăzboiului, într'o permanentă polemică, Cotruş şi Busuioceanu, apoi Horia Stamatu şi cu mine, transformând capitala Spaniei într'un loc înalt de cultură românească. Scriam toţi patru în română şi în spaniolă. Atât Cotruş cât şi Busuioceanu publicau cărţi de versuri, comentate şi admirate de critici şi de public, Stamatu scria la revista «Punta Europa», una din publicaţiile cele mai de prestigiu dela Madrid, eu colaboram la ziare şi reviste şi publicam primul meu volum de eseuri în limba spaniolă, «Presencia del mito». A fost un timp creator, construit pe marginea durerii, vreau să spun pe marginea unui exil pe care-l visam scurt şi fecund. A fost fecund, însă lung şi tragic. Cotruş a plecat în America, Busuioceanu a murit într'un sanatoriu, eu am plecat la Paris, Stamatu s'a dus în Germania. Insă Madridul se transformase într'un centru românesc, unul din marile locuri pe care s'a făcut cultură românească şi se face încă, una din acele oglinzi sufleteşti în care recunoşti propriul chip desenat pe alt chip mai mare şi protector, ajutor fără preţ în ore de disperare şi de dor. Vreau să spun Spania, ca soră şi îndemn. Cotruş înţelesese de mult această rudenie.

Vintilă HORIA

ARON COTRUŞ, MARELE RAPSOD

de Ovidiu VUIA

CÂND vorbesc de rapsod, un gen de povestilor de fapte eroice, gândul îmi zboară la aezii elini ale căror balade puse unele lângă altele au dat naştere operei titanului orb, Homer. Sau mai târziu, la truverii şi minesangerii, artişti rătăcitotri, minestreli, purtând cu ei de la un castel la altul poemele epice, chansonurile relatând despre eroii poporului lor, Roland sau Cidul. Fără inspiraţia acestor anonimi ar fi greu de conceput un Orlando furioso de Ariosto, Ierusalimul eliberat de Tasso, până chiar şi Paradisul pierdut al puritanului John Milton. Tot de la ei s'a născut romanul picaresc adus la apogeu de Cervantes sau continuat mai fidel de Lesage cu al lui Gil Blas şi Tom Jones al lui Fielding. Când maeştrii s'au adunat la un loc şi au început să se întreacă în bufonerii a apărut prima scenă de teatru, al comediei dell'arte desăvârşită de Shakespeare sau Lope de Vega.

Şi dacă principala caracteristică a rapsodului era de a se ascunde adică mai bine zis să rămână necunoscut după masca personajului său, vom înţelege că poetul Aron Cotruş este un direct descălecător din aceasta nobilă şi veche spiţă, cu remarca însă că interpretează rolul unui cântăreţ al vremurilor contemporane, deci la epitetul de rapsod se mai adaogă şi cel de modern.

În esenţă eroul său este poporul daco-roman şi ţara lui România, aşa cum America constituie pe cel al lui Walt Whitman, paralela între cei doi poeţi făcându-se de nenumăraţi comentatori, mai mult decât îndreptăţit.

Din aceste motive versul liber al lui A. Cotrus cuprinde sonorităţi de alămuri, nu rar bolovănoase în fortissimo, vroind parcă să rupă timpanele celor slabi, făcut să fie recitat dar nu într'o sală ci în aer liber împrăştiindu-se ca un cor de tulnice până în depărtări, de la câmpia Aradului la munţii Cibinului şi-apoi, sus, până la Rarău, deci un cântec despre ţară creat să fie auzit deodată de toată ţara. Pe drept afirmă Murăraşu despre poemul respectiv următoarele «Poezia Ţara (1937) depăşeste tot ce s'a scris în vremea noastră, ca răscolire de forţă sufletească şi ca ritm cuceritor».

Uite-i!...
arşi de soare, aşpri'ndrăzneţi,
crainici iuţi ai unei noui vieţi...

ca printre fulgere, prin furtuni, pe sub grindini
vin voiniceşte de pretutindeni,
pădure mişcătoare de goruni nebuni,
oaste făcătoare de minuni,
cu vrere năpraznică, vie
de-atotputernicie...

Aşa ne sunt prezentaţi fraţii lui de generaţie porniţi nunumai cu închipuirea dar şi cu fapta să construiască o noua patrie împânzind orizontul cu silueta mândră a cântecului devenit tabără:

tabere cresc-veacul să-l clatine
peste tânguieli împietrite în datine...
tabere cresc-vaste cetăţi,
peste gemete şi strâmbătăţi,
peste schilave răsmeriţi de-altedăţi,
peste întinderi de plecate capete,
peste putrede robiri ce'ncep să scapete...

Inima bardului este atât de apropiată de sărbătoarea pământului muncit sub paşii săi încât versurile lui împrumută ritmul târnăcopului şi a sapei răscolind din humă, palate de lumină şi drumuri spre cer:

ciocanul cântă
în pulpa stâncii când se împlântă...
latră cazmale de-avalma...
plouă fruntea, sângeră palma...

veacul călit, frământat,
şti-va pe unde-am călcat...
ţara, peste vremi, aduce-şi-va aminte
de urma noastră fierbinte...

Artistul se regăseşte în elementul său deoarece el nu a slujit nicicând cuvântul numai pentru sunetul sau aurul din el, ci cu scopul de a transforma ideea în acţiune, versurile lui fiind un fel de planuri de arhitect, se cer realizate în forme şi clădiri, doar astfel îşi găseşte plinirea teoreticianul furişat în fiinţa sa:

creşte peste mine, peste timp şi'ntuneric,
sub fulgere-un mâine feeric...

troiţe,
poduri,
fântâni
cresc svelte din tinere mâni,
în zile ca'n lungi săptămâni...

Din sânul acestui efort al mulţimii dornice de renaştere spirituală izbucneşte cu forţă marşul solidarităţii umane urcând culmi şi trepte, în cadenţele unui tact executat de orchestrele marilor speranţe şi realizări:

paşi uzi...
de-abia i-auzi...
mii de spinări, de tălpi, pe schele...
şi cutezanţe, pe căi fără număr...
cot la cot
cu-oţelul lor tot,
cu cerul de umăr,
trece, în marş zdrobitor,
cu veacul aprins la picior:
oaste năpraznică, sprintenă, verde,
ce nicio bătălie nu pierde...

Conducătorului lor îi înaltă un altar de marmoră unul ce va dura pentru eternitate, ţinând loc şi de statuie şi de mormânt, săpate în substanţa neperisabilă a duhului din om, căci ele nu pot fi nici sugrumate, nici zdrobite şi risipite peste noapte în pulberea celor patru vânturi:

din mulţimile oarbe unu s'alege...
gândul lui: rege...
vorba lui: lege...
vrerea-i: platoşe de neînfrânt...
pasul lui: cutremur de pământ...

Persoana este mitică de, Hercule şi Apostol în aceiaşi fire:

ochii lui cu mii de uitături de-odată
străfulgeră şi scoală în picioare ţara toată...

Şi-apoi se face cum că parcă prin văzduh trece arhanghelul Bunei-Vestiri, anunţând «plugarului-împărat de mâine» cuvintele cioplite în fumuri de cădelniţe biblice: «ţara se şterge la ochi şi paşii şi-i schimbă».

Prin poemul Ţara scris la Arad în 1935 Aron Cotruş se arată a fi neîndoios cântăreţul noii revoluţii. Cei ce l-au cunoscut pe-atunci fie în redacţii de ziare, fie mai aproape în plimbările de pe Malul Mureşului, noaptea sub cerul de pustă încărcat cu duzi şi vii aurite, ne-au lăsat amintirea unui om de-o rară curăţenie sufletească pătruns până la religiozitate de credinţa arhiereului ajuns pe calea cea dreaptă.

Oare noi urmaşii lui am putea să ne întoarcem faţa de la el, să nu-l recunoaştem ca pe unul dintre cei mai apropiaţi de năzuinţele noastre?

Rapsodie valahă datată cu anul 1941 revăzută în 1954 ar putea să poarte titlul de Inscripţie pe Columna lui Traian, leitmotivul poemului aproape obsesiv constituindu-l cetateamamă «Roma de piatră, Roma străveche, împărăteasă fără pereche / a lumilor /, toate Romele nevăzute din noi, Romă demiurgă, Romă de azi, Romă de ieri».

Originar din tara Sibiului cu liceul făcut la Blaj, Aron Cotruş ca şi Badea Cârţan coborât din regiunea Făgăraşului, se va simţi împins ca de un impuls interior venit de departe, ecou din sângele strămoşilor spre antica Roma:

ca spre'nflorita copilărie,
Roma, Roma, spre tine mă'ntorn,

ca după-un cântec de corn
venit din străfunduri de vesnicie...

Sarmisegetuza-Roma, Traian-Decebal, nume surori reprezintă simbolic ca'ntr'un tablou fantastic originea neamului său daco-roman:

dac dârz ce moare
'n picioare,
apărându-şi cu furie şuie
ce-al lui e-
cu răzmeriţa-mi, carpatic-dunărean mănunchi
de furtunatică aromă,-
cu sângele oprit în piept
şi'n rărunchi,
în faţa ta, Romă,
gândul meu drept
cade'n genunchi...

Viziunile cotruşiene desfăşurate totdeauna în dimensiuni gigante de canate şi simfonii fluvii iau contururile unei imagini absolute privind roata lui Horia implântata vie în inima neamului:

şi nu-s pe pământ Negoi de noroi
şi nici pe leneşe puste, atâţia gropari,
iuţi şi barbari,
roata lui Horia s'o îngroape în noi...

Mai departe destinul poporului său este ferecat în mantia de purpură a unor versuri solare, frumusetea lor atingând perfecţiunea, în expresie şi simţire:

candele fostu-ne-a: luna,
goarnă: furtuna...
şi, pe bolta albastră,
pentru pasul nostru aspru şi spornic,
soarele-singurul ornic
peste veşnicia noastră...

pădurea fostu-ne-a: verde biserică,
poiana: mănăstire feerică,
iar piscul solitar:
altar...
şi-n luptele noastre cu iadul,
preot vremelnic
fostune-a bradul...
şi cerul: molitvelnic...

Numai în Mioriţa mai este sufletul neamului nostru atât de cu profunzime şi aproape de Dumnezeirea lui caracterizat, deaceea de-aici încolo am putea vorbi nunumai de spaţiul mioritic dar de bună seama şi de cel cotruşcian cu loc în matricea creatoare a spiritualităţii româneşti.

S'o ridica într'o zi tot ce-i viu şi drept,
în Volga de foc schimbând cele stepe, —
şi năprasnic ţinând cutropitorilor piept
o ţară ca în basme, năvalnic va începe...

Şi se mai poate postula că aşa precum Rapsodia română a lui G. Enescu poartă în ea cântecele şi sufletul Moldovei de Nord şi ale Bucovinei, ca şi balada lui Ciprian Porumbescu sau poezia lui Vasile Posteucă, Rapsodia Valahă a lui Aron Cotruş aparţine în primul rând Transilvaniei, poetul prezentându-se în toată măreţia lui ca un artist ardelean.

Încă mai este de subliniat că dragostea de neam şi de pământul său natal a dat rod în inima lui unor versuri atât de strălucite încât ele nu pot să aibă asemănare în literatura română decât cu cele ale marelui Eminescu din Scrisoarea a treia, sau din neterminatele sale epopei.

Dealtfel Aron Cotruş a fost el însuşi fascinat de personalitatea lui Eminescu dedicându-i un poem întitulat Eminescu, publicat în 1939 la 50 de ani de la moarte revăzut fundamental în 1959 şi apărut în Carpaţii. Paralela dintre cele două ediţii ale poemei Eminescu ar merita o exegeză mai apropiată nunumai pentru a revela evoluţia liricii dar şi mai ales, a concepţiei politico-sociale, a poetului.

În treacăt fie spus Eminescu este redat în maniera cotruşcian-eroică, «Dante valah, măria Ta» în fond oglindindu-se caracterele ce îi leagă, afinităţile dintre ei, aşa cum le-am arătat şi în cele de mai sus:

Peste-a vorbelor traco-romanică gloată,
peste vistieria lor, în mii de locuri îngropată,
crai,
peste-un mănos şi mândru grai,
tăcerilor noastre, ca nimeni niciodată,
glas ai venit să le dai!...

Finalul se referă la Doina eminesciană, poezie epurată azi dintre creaţiile lui, în esenţă pentru activitatea patriotică a poetului, pe urmele careia s'a inscris şi Aron Cotruş, un adevărat testament şi far conducător:

Şi-un aspru testament, de pumnul lui scris:
«Doina» s'o ştim pe de rost până şi'n vis!
Apă vie să ne fie, lege şi pâne,
pentru Româniile albe de mâne,
pentru Româniile aspre de mâne
pentru Româniile dârze de mâne!...

Credem că dacă Eminescu ar fi avut posibilitatea să citească acest poem ar fi rămas tare plăcut impresionat să afle că unul din urmaşii cărturarilor de la Blaj, mica Romă cum cu mult drag o salutase el, a reuşit să-l cinstească, asa cum îi stă bine unui luptător milenar, cu un vers atât de patetic şi eroic, înşiruindu-se desigur printre cele mai frumoase ce i-au fost vreodată adresate de fiii neamului său.

Jocul cu statui de munţi şi braţe menhire îl aduc pe Aron Cotruş iar la metafore căzute ca merele din grădina Hesperidelor:

Cu pana vie de vultùr
sau cu un vârf de suliţă,
aş vrea să-ţi scriu, cu flăcări ,numele'n azur,
pe orice şold de stâncă şi pe orice uliţă!

Aşa ajungem la Rapsodia dacă din 1942, dedicată razboiului, pătrunsă de acel «duduie, duduie tunul meu».

Se proclamă alături de cei douăzeci de milioane porniţi în luptă pentru «albe Sarmisegetuze de vis», incorporând sinteza mândrei Roma cu dârzenia dacă:

pe drumul cel mai aspru şi mai greu,
cu Dumnezeu
înainte,
neam al meu, neam al meu!...

Lupta se arata dreaptă, dusă împotriva Uralilor plecaţi prăpăd spre soare apune «şi'n cavalcade tamerlanice, păgâne, / de azi pe mâne / să-nghită Europa şi pământul ca pe-o pâne...t.

Dar până la urmă melosul este dăruit, nici mareşalului nici altor ofiţeri, ci soldatului fără grade, vechiul său ortac, Ioan:

în faţa morţii, ca un verde Ceahlău
creşte, Ioane curajul tău.

Jertfele împrăştiate pe bărăgane duşmane îi răsar în faţa ochilor ca o dumbravă de mesteacăni pe a cărei crengi ard in eternitate flăcările sufletelor celor ce numai sânt:

din groapă de-ostaş în groapă de-ostaş
şi'n sălbatecă pustietate,
în inimă şi'n sânge însemn
nume şi nume valahe, crestate
pe cruci de lemn ,pe cruci de lemn...

Şi poate fiindcă suntem singura ţară din lume ce nu-şi aminteşte în rugăciunile ei de Duminecă eroii căzuţi, în cel de al doilea război mondial, pe stepele întinse până sub Caucazi şi Volga, versurile lui Aron Cotruş ne vor apărea şi ca un monument ridicat soldatului necunoscut care cu «baioneta valahă a'nfruntat tunul», rusesc, monument demn de aşezat lângă maosoleul vitejilor căzuti la Mărăşeşti şi Oituz:

ostaş de fier al neamului meu,
cu glonţul în piept, cu moartea'n rărunchi
gându-mi, lângă tine, cade'n genunchi
şi dragostea mea mută
pe-obraji te sărută...

Tragismul atinge vibraţii de liră vărsând în loc de note, lacrimi, tabloul fiind demn de una din scenele războiului de neatârnare pictată de Grigorescu sau cântată într'o baladă virgiliană de Coşbuc. Cu acestea vreau să spun că prin Rapsodia dacă, războiul dus de poporul român împotriva Rusiei roşii a intrat în legenda poeziei şi în Istoria neamului ce nu mai poate fi schimbată.

Incăodată poetul termină în apoteoză, prorociind pământului dacic o patrie năvalnică şi nouă:

rai de meşteri,
far'de pereche,
de crâncene creşteri,
peste vatra-ţi străveche,
pe măsura vitejiei tale năzdrăvane,
Ioane, Ioane!...

După sfârşitul celui de al doilea război mondial, Aron Cotruş va fi martorul împărţirii globului conform tratatului

de la Yalta, țara lui căzând într'o jalnică robie. Poemul Intre Volga și Missisippi, de care ne-am ocupat într'altă parte, se orânduie printre marile acte de acuzare ale acestei neoașezări strâmbe, imposibile și inumane.

Dar poetul neliniștit, deși învins nu vrea să se știe pierdut, încearcă deci un drum de salvare. Trăind în Spania va dedica Țării lui noi Rapsodia iberică privind istoria ei, fostă și a lui Traian, născut pe peninsulă cântându-o prin prisma latinității și a înrudirii de sânge cu nația română. Poemul ar merita un comentar mai apropiat din partea unuia din frații nostri identificat total cu spiritualitatea poporului spaniol.

In ceace ne privește acuma cu un interes deosebit ne întâmpină poemul Cântec lui Ramon Lull.

Pentru a pătrunde semnificația acestei rapsodii cotrușciene trebue să ne reamintim că Ramon Lull se prezintă ca unul din cele mai interesante spirite ale secolului XIII lea și poate cel mai valoros după Toma d'Aquino căruia îi este aproape contemporan.

Născut în Mallorca își va face studiile în Paris și Montpellier ajungând curând unul din cei mai mari învățați ce i-a avut vreodată omenirea. La 30 de ani se retrage dela curtea regelui catalan, dedicându-se cu totul celor spirituale. Rămâne cunoscut ca intemeietorul logicii matematice și a literaturii catalane cu romanul său filozofic Blanquerna dar de cel mai deosebit interes momentan se relevă activitatea lui ferventă de misionar catolic, urmărind să unească celelalte religii și în primul rând musulmanismul cu catolicismul sub supremația papală. Desi la o vârstă înaintată, sfârșește ucis prin bătaie cu pietre în Tunisia, plătind în acest mod cu viața, credința lui într'o reformă a sufletului omenesc.

Pentru Cântec lui Ramon Lull scris în limba spaniolă, Aron Cotruș primește premiul mallorquin de poezie, și pe bună dreptate succesul lui este comparat cu cel al lui Vasile Alecsandri, laureat în 1879 la Montpellier pentru cantecul ginții latine.

Cântec lui Ramon Lull urmează mai multe secvențe; prima descrie întâlnirea poetului cu sfântul, «Titanic sihastru, năvalnic atlant»:

Cu gândul, cu pasul, grabit și fierbinte,
pe toate potecile tu imi ieși înainte:
pe suișuri de munte și pe țărmuri de ape,
    departe și-aproape
cu sufletul aprig, de arșite ars,
    ca Saul din Tars,
după'ntâlnirea, întru foc și'ntru scrum,
pe dârzul și dreptul Damascului drum...

Noi am prefera să comparăm trăirea poetului nu cu cea a lui Paul pe drumul Damascului ci mai potrivit cu a Sfântului Petru, pe via Appia antică ieșind din Roma într'o noapte fără lună, pentru simplul motiv că lumina arătată lui Paul a însemnat un inceput, pe când cea a lui Petru așa cum era și a autorului nostru, încheia un destin ducându-l pe rugul sacrificiului dar și al adevărului suprem.

Am fi tentați să descriem aici una din cele mai spectaculoase convertiri a secolului dar am greși dacă am proceda așa. Poetul Aron Cotruș fiu de preot, ortodox a fost toată viața credincios dar nu ca un vlăstar de prelat ci ca simplu țăran, pentru care nu există deosebiri confesionale, Dumnezeu fiind unul și indivizibil. Totodată se contureazä ferm, deosebirea liricii cotrușciene de cea a lui Octavian Goga, cel ce va purta în versurile sale mireasma de busuioc a patrafirelor liturgice și a armoniilor cantului însușite din cărțile sfinte, tropar și ceaslov, ale tatălui popă la biserica din deal în satul Rășinari.

Intalnirea lui Aron Cotruș cu Ramon Lull deci cu catolicismul medieval, înseamna nu o revenire la credință ci o iluminare a unui drum către Dumnezeu, precum o mărturisește urcând muntele Randa alături de un călugar mallorquin:

C'un palid calugăr de neam mallorchin,
pe căi neumblate, mă pierd și mă'nspin,
și tot căutându-te, mă caut mereu
pe toate drumurile spre Dumnezeu!

Muntele Randa îl sui, și mă întreb:
fostuți-a oare Sinai ori Horeb?

Poetul ia forma unui, țăran de Carravaggio cu mâinile și fața arse de soare, cu pielea dură tăiată de vine îngroșate, punându-i-se deodată, ca sfântului Ioan sau Matei, pana în mână, întunercul din juru-i fiind sfâșiat de un fir de lumină plecat de sub aripile columbei întrupând pe Duhul și spiritul sfânt.

Cântec lui Ramon Lull corespunde unui mister creștin, unic în felul lui, demn de reținut prin sinceritatea sa, printre marile pagini ale literaturii creștine, așa cum incep ele dela Confesiunile prea fericitului sfânt Augustin.

Și pentru pământeni trebue amintit că așa a avut loc trecerea poetului la religia catolică, într'o zi pe muntele Randa, nou Ararat, Sinai și Horeb, în căutarea lui Ramon Lull.

Desigur ar fi de analizat faptul în lumina învățăturii lui Nae Ionescu după care românul pur și simplu ar fi ortodox, ori cum Aron Cotruș este sigur un român pur și simplu s'ar putea deduce că filozoful ar fi greșit în deducțiile sale.

Pentru adevărata proporție a lucrurilor trebue să ne amintim că atât filozofia lui Nae Ionescu cât și gândirismul urmăreau să pună bazele unei culturi de spiritualitate românească, în condițiile societății românești interbelice, când nu puteau decât să țină seama de realitate, ortodoxismul ei fiind unul de necontestat. Așadar N. Ionescu în 1938 a avut perfectă dreptate comentariile lui E. Lovinescu în a sa Istorie a culturii române se profilează ca cel puțin nedrepte. Cât privește pe neolovinescianul prelat, care recent susține în legătură chiar cu problema ce ne interesează că Nae Ionescu ar fi practicat o zdreanță de filozofie și o cârpeală de teologie, se autocondamnă la un lamentabil puerilism de gândire eventual lui potrivindu-se caracterizările făcute lui N. Ionescu.

Perceptele ionesciene sunt valabile pentru trecutul neamului dar ele nu aparțin unei dogme sau sistem absolut și pentru viitor, condițiile istorice schimbate ducând și la alte perspective, dealtfel complet în concordanță cu concepția profesorului de metafizică, dușman al oricărei închistări de gândire. Nu se poate trece cu vederea că în țară biserica creștină indiferent de confesie dar în primul rând cea ortodoxă, a intrat într'o criză adâncă dirijată de stat, pentru vremurile ce vor veni nefiind exclusă o reformă a spiritului, ceace nu schimbă aserțiunea lui Nae Ionescu privind trecutul ortodox și bizantin al poporului nostru. Deosebirea între spirite o putem ușor evidenția comparând bisericile cele trei sute ale Bucureștiului de pildă cu cele ale Romei sau ale Toledoului, tradiția unui popor neputând fi schimbată de pe azi pe mâine, chiar dacă s'ar realiza unirea tuturor bisericilor într'una singură.

Aron Cotruș, așa cum se întâmplă și altor exilați, departe de țară, inerent devin după afirmatiile lui Posteucă, și locuitori ai Universului integrați într'o conceptie mai globală chiar daca nu uită niciun moment de patria lor. Astfel poetul nostru descoperă în catolicism nunumai modul său personal de redempțiune ci și pe cel al neamului său și al omenirii intregi, de sub dominația marelui dușman al contemporaneității, comunismul.

De la Roma, capitala veche a imperiului roman, ajunge la Roma catolică de azi după credința lui cu pontențialități ce pot fi opuse, asa cum o spune și în Intre Volga și Missisippi, imperiului roșu, corespunzând unui imperiu spiritual al lui Dumnezeu pe pământ. Să-i ascultăm încăodată convingerile, justificându-și pe această cale venerația față de Ramon Lull, sfântul, titanul:

Lumea'n catedrală ai vrut să o schimbi,
și'ntr'o singură limbă ale lumilor limbi;
să scrii pe lătinie ca în grai catalan:
cărți mai presus de Talmud și Coran,
precum ca să'nteleagă cei ce nu înțeleg,
spre Roma să se'ntoarcă pământul întreg,
spre piatra unde Petru piciorul și l-a pus,
pecetluind cu sânge porunca lui Isus.

Să nu uităm că toate acestea i se întâmplă unui om ajuns aproape de capătul cărării, zdrobit în vis și ideal:

dar, orb și olog, drumul meu verde,
în crunte deșisuri de besne se pierde...

Și mai atragem atentia că ceace acum treizeci de ani, când a scris Aron Cotruș, Cântec lui Ramon Lull, părea o utopie, înflăcărare de artist, azi prin experiențele Poloniei și ale altor fenomene trăite sub Papa Giovanni Paolo al II-lea, căreia i se mai adaogă oricât nu l-am accepta și revirimentul extraordinar al musulmanismului, va trebui să dăm astăzi mai mult ca ieri și mâine poate și mai mult, o serioasă șansă de viitor Romei și imperiului ei spiritual, pe această cale Cântec lui Ramon Lull fiind nu orice fel de iluminare ci una aparținând unui poet-profet.

Termin scurtul meu comentar privind operele de rapsod și cronicar de istorie ale poetului Aron Cotruș cu remarca de a mă fi silit să-mi exprim ideile și părerile prin metoda analizei, cele mai obiective. Deși recunosc că îl am pe poet foarte apropiat de inimă, tot timpul m'am așezat forțat pe

«SOCIALISTUL» ARON COTRUS

de N. S. GOVORA

IN anul acesta, s'au hotărît şi cei de la Bucureşti, să ridice vălul gros care se întinsese peste figura marelui bard român, Aron Cotruş. De fapt, prima tipărire a lui Aron Cotruş, s'a produs acum trei ani, când a apărut la Bucureşti o antologie de *Versuri* alcătuită de Ovidiu Cotruş, nepotul *martir* al lui Aron Cotruş, care *a petrecut* 20 de ani în închisorile comuniste. Se vede treaba că scăpându-le *marele vinovat*, Aron Cotruş, comuniştii *de la Bucureşti*, s'au răzbunat pe nepotul pe care l-au chinuit, după cum am spus, 20 *de ani!*

L-au *chinuit*, nu e figură de stil, căci nepotul poetului a mai trăit puţini ani după ce a ieşit de la *gros*. In aceşti puţini ani, nepotul lui Aron Cotruş, a putut să le arate comuniştilor, că era un demn urmaş al poetului, dacă ar fi trăit o viaţă normală, probabil ar fi urcat şi el, pe culmi nebănuite.

Antologia lui Ovidiu Cotruş, a fost prefaţată de tovarăsul Ion Dodu Bălan. Nu mi-a căzut acea Antologie în mână, dar după numărul de pagini —471—, însemnează că este destul de mare. Adică au putut încape în ea, tot ce le-a convenit comuniştilor şi numai ce le-a convenit.

Dar a fost un început. După trei ani ,adică în anul acesta, a apărut un studiu «Resurecţia unui poet, Aron Cotruş», scris de cel care a prefaţat Antologia de acum trei ani, adică de domnul Ion Dodu Bălan. Fără îndoială că ne bucură «resurecţia» poetului nostru ,iubitul nostru poet. Şi trebuie să recunoaştem că întâlnim în cartea domnului Dodu, lucruri frumoase, chiar foarte frumoase. Dar terminând de citit cartea, la sfârşit am avut senzaţia că mă găsesc în faţa unei jumătăţi de carte, adică s'a spus despre poet numai jumătate, cealaltă jumătate continuă să fie ţinută ascunsă.

Domnul Dodu ne spune că Aron Cotruş a fost *«poetul mulţimilor proletare, exploatate şi asuprite într'o lungă istorie maşteră şi necontenit viscolită»*, adică al lor, al comuniştilor şi numai al lor. Aron Cotruş a fost poetul mulţimilor proletare, etc., şi pentru noi, cei care-l sărbătorim astăzi, căci nici noi nu am fost feciori de boieri, şi noi am suferit de frig şi de foame, în aproape toată viaţa. Alături de el am tremurat de emoţie când am citit poeziile *Toader Săcure, Io, Ion Ciura, Pătru Opincă, Ion Roată, Ion Codru, Minerul şi Horia*. Admiraţia domnului Dodu se opreşte aici, adică la jumătatea poeziei lui Aron Cotruş, a mea merge mai departe, căci opera unui poet trebuie să fie luată în întregimea ei, nu trebuie să fie tăiată şi noi admirăm şi poemul *Ţara*, fără de care opera lui Cotruş ar fi *ciuntită*.

Domnul Dodu consideră că poezia lui Aron Cotruş, suferă din cauza *unor confuzii ideologice, unor erori săvârşite conştient, pe baza unei ideologii retrograde, sau altele în care l-au implicat, fără voia lui în nişte mişcări politice reacţionare care-şi anexau personalităţi printr-o penibilă piraterie spirituală!!!* Deci Aron Cotruş a greşit fiindcă *nu a devenit comunist*. Păi n'a fost niciodată. Domnul Dodu şi alţii, au scotocit în viaţa lui Aron Cotruş şi au căutat o urmă comunistă, o cât de mică simpatie pentru Karl Marx sau pentru Gheorghiu Dej şi s'au declarat învinşi. Nu au găsit nici o urmă! Aron Cotruş n'a fost nici ţărănist, nici liberal şi nici *socialist*. Versurile lui de foc au tratat problema socială dar nu a fost niciodată socialist. Şi mai ales nu a fost *comunist*, pentrucă el şi-a dat seama că aceste două mişcări erau utopice. El a cântat ca *nimeni altul*, durerile minerului, ale tăietorului de lemne şi ale tuturor celor ce sufăr. Şi a trăit ca să-şi dea seama că avusese *dreptate*. A trăit ca să vadă cum au venit comuniştii în Ţara lui şi nu au dat dreptatea celor ce o ceruseră tot timpul. Comuniştii au ucis pe cei care erau vinovaţi, dar după aceasta s'au oprit, adică au ucis pe cei din cauza cărora nu era dreptate, dar n'au căutat dreptatea s'o dea acelor ce o căutau. *Pătru Opincă* a văzut că a fost omorît cel care-l nedreptăţise înainte, dar el tot nu a văzut dreptatea. *Ion Ciura* a văzut că a fost omorît cel care-i luase lui mâncarea de la gură, dar nu i-a fost dată lui. In locul celor care-l jefuiau pe el înainte, *s'au ridicat alţii, mai mulţi ca înainte!* Domnul Dodu, sunt convins că are ce mânca, că mănâncă chiar bine, că chiar el e convins că mănâncă bine şi Ion Ciura, dar îl rog să-şi lipească urechea de pământ. *«Mi-e foame»*, este un strigăt care se aude din ce în ce mai tare, care începe să se audă până la urechea *Occidentului*. Tot pe domnul Dodu l-am ruga să se intereseze care este cifra celor care au cerut să plece din Ţară şi de ce? Domnul Dodu nu a văzut niciodată cozile care se fac acolo unde se vinde ceva de mâncare? Desigur că altădată nimeni nu vedea pe Toader Săcure cât sufere de foame, şi totuşi Toader Săcure, exista.

Aron Cotruş a văzut toate nedreptătile ce se făceau pe vremea lui şi a ţipat ca ele să înceteze, motiv pentru care poeziile lui *sociale*, sunt admirate fără reticenţă de domnul Dodu Bălan. Il admiră pentru frumuseţea poeziilor lui, dar îl condamnă că nu a devenit comunist. Dacă ar fi devenit comunist, oamenii partidului nu «i-ar fi lăsat numele într'o justiţiară uitare temporară». Adică, de la început, ar fi devenit *poetul poporului*, ca Tudor Arghezi. Tudor Arghezi, înainte de a muri, a fost în Elveţia şi arăta tuturor celor cu care stătea de vorba, hârtiile de bancă elveţiene, spunându-le că el *are atâţia bani, că nu are ce face cu ei!!!* Tudor Arghezi a fost toată viaţa lui, un *tejghetar* care *a vândut cuvinte potrivite*, dar îl întrebăm pe domnul Dodu, dacă şi Aron Cotruş ar fi făcut acelaşi lucru, dacă *crede*, că ar fi făcut acelaşi lucru? Eu nu cred că ar fi făcut-o, căci domnul Dodu ne-o spune — ceiace ştiam şi noi toţi că a murit *sărac lipit*, dar a murit ca un sfânt pe care eu îl admir şi văd că îl admiră şi domnul Dodu Bălan. Căci Aron Cotruş a fost un *Rapsod al desmoşteniţilor legaţi de brazdă* şi a murit tot ca un desmoştenit.

Deci Aron Cotruş nu a devenit comunist pentrucă nu a vrut să-l trădeze pe *Pătru Opincă*, pe *Toader Săcure* şi pe *Ion Ciura*. El era un poet adevărat şi desigur a privit pe eşicherul politic românesc şi nu s'a apropiat de nici o grupare politică democrată şi nici de comunişti, pentrucă nu erau aşa cum îi visa el. Asta până când a apărut Garda de Fier. Şi atunci... Da, atunci a devenit un admirator al lui Corneliu Codreanu. Şi a murit ca un soldat al Gărzii de fier. Eu aşa l-am cunoscut. Târziu, în 1952, când l-am cunoscut la Madrid, Aron Cotruş era un admirator al urmaşului lui Corneliu Codreanu, era un admirator al lui Horia Sima.

In 1937 a scris poemul *Ţară* care este la înălţimea celuilalt poem celebru al lui, *Horia*. Am rămas uimit când am găsit acest poem, pomenit de *tovarăşul* Dodu Bălan. Poemul *Ţară* mărturiseşte un vitalism frenetic, un mesianism exaltat, cultul pentru omul providenţial este imbibat de o

(*Urmează în pag.* 27.)

ARON COTRUS, MARELE RAPSOD

alte baricade vroind să mă consider ca şi când aşi fi un duşman al credinţelor sale.

In ultimă instanţă am dorit să dau un exemplu cel puţin valabil pentru noi cei ce trăim într'o lume zisă liberă şi anume că nu ne este permis să ne impunem gândirea altora, aşa din precum procedează cei din ţară, admiţând doar o parte din poeziile lui Cotruş (pe niciuna din cele comentate în articolul de faţă, deşi fără ele nu se poate cu adevărat cunoaşte proporţiile poetului Aron Cotruş) sau pe Goga şi Blaga până la un oarecare punct pe urmă sunt deformaţi sau chiar desfiinţati fiindcă au îndrăznit să gândească altfel şi nu conform legilor din dogmă. Adică dacă avem pretenţia că trăim într'o lume mai bună este de dorit să o şi cinstim cu o judecată pe măsura ei, respectând marile spirite în modul lor de a vedea istoria. Să ne învăţăm să şi ascultăm chiar dacă pe undeva suntem convinşi a fi în posesia panaceului universal de cunoaştere.

Deci m'am trudit să-l redau pe artistul studiat aşa cum se prezintă cu adevăratelea şi nu cum am vrea noi să fi fost.

Trecând peste orice fel de consideratii indiferent în ce tabără se va situa muritorul de rând, Aron Cotruş ocupă un loc printre cei mai mari poeţi ai literaturii române:

Ce taină putut-a de-odată să spargă
temniţa mută şi oarbă şi largă,
între cel care-i fost şi'ntre cel ce rămâne,
drept ca un cedru peste ziua de mâne?!

MAESTRUL ARON COTRUS-OMUL

Glasul lui Aron Cotruş, transformat de indignarea Neamului în judecător implacabil, a tunat verdictul:

«O armă să crească din pumnul oricui,
Şi braţele Neamului năprasnic deslege-le.
Să muşte ţărâna printre sfetnicii lui,
Tâlharul tâlharilor: Regele.»

Urmările dementului fratricid, ascuns sub vagoane de ciment aruncat la Jilava peste trupurile neînsufleţite şi arse de vitriol ale celor mai buni fii ai Ţării, au fost grave în consecinţe pentru Neamul Românesc. Tara a fost scăldată în sânge nevinovat, iar duşmanii deslănţuiţi în haită, i-au sfârtecat din nou frontierele strămoşeşti. Uciderea lor a fost uciderea conştiinţei naţionale pe care ei o treziseră.

Căpitanul condamnat la 10 *ani temniţă grea pentru «înaltă trădare».*

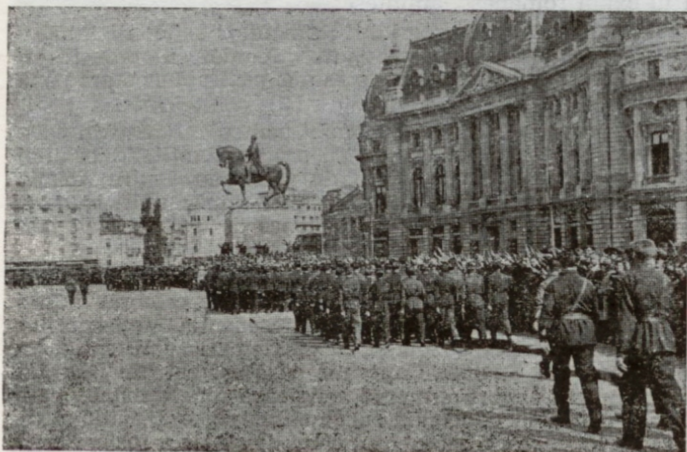
Catrenul lui a fost ca o lozincă pentru noi, fiecare simţindu-ne chemaţi să o împlinim cu conştiinţa împăcată, că am îndeplinit dorinţa Căpitanului de a-L răsbuna, nu pentrucă el vroia, ci pentru a face acea mare dreptate şi bine Neamului Românesc, cum el lăsase în scris.

Imprejurările au făcut însă ca alţii mai vrednici s'o împlinească, prin pedepsirea sfetnicului principal al Regelui, Armand Călinescu, căci pe Rege l'a pedepsit Dumnezeu să moară în exil ca un netrebnic, hulit, părăsit şi minţit de toţi, chiar de Lupeasca lui.

Consternarea şi desorientarea Ţării a fost totală în acele momente de mare tensiune şi de înfricoşătoare răscruce de drumuri a Neamului Românesc.

Lumea nu putea crede că «mafiile» naţionale de convenţă cu cele internaţionale, reuşiseră să curme firul vieţii lui Corneliu Zelea Codreanu, speranţa de mai bine a poporului nostru.

Sfatul curteanului de serviciu la instaurarea dictaturii carliste — Nicolae Iorga — fusese urmat aidoma, «dacă ciobanul dispare, turma se împraştie». Ciobanul a fost ucis mişeleşte, dar turma nu s'a împrăştiat şi... tiranul a fost isgonit în huiduelile poporului iar sfătuitorul şi-a luat răsplata colaborarii cu inamicii naţionalismului românesc, la înfăptuirea căruia pusese umărul cândva.

In «Corabia Verde» scrisă în Bucureşti in 1939, Aron Cotruş anunţă victoria morală a gărzii de Fier la 6 Septembrie 1940 şi pe cea politică dela 8 Octombrie 1940, când România s'a transformat prin consensul unanim al Ţării ultragiată de carlism, în Stat Naţional Român Legionar.

6 *Octombrie* 1940. *România Stat Naţional Român Legionar.*

Totuşi clarviziunea lui i-a permis să întrevadă ca nici sacrificarea Căpitanului, nici noaptea Sfântului Bartolomeu în România tiraniei Abdul-Hamidiene a tandemului Carol II-Călinescu, nici elanul înmiit al cămăşilor verzi, nu erau suficiente, în conjunctura politicei europene din anii 1939-1940, pentru consolidarea unui Stat Naţional Legionar.

Victoriile militare germane pe toate fronturile europene, reînviaseră apetituri imperialiste. Militarismul teuton căuta colaborarea militarilor din ţările care aderaseră la pactul axei Roma-Berlin şi nu pe acea a naţionalismelor locale intransigente, care s'ar fi opus planurilor de expansiune spre Est, lucru adeverit la 21 Ianuarie 1941, când intrigile de culise ale politicei germane cu partidele politice din România au rupt colaborarea Generalului Antonescu cu Garda de Fier, zdrobind prin altă teroare Statul Naţional Român Legionar, subtituindu-i dictatura militară personală a Generalului, sfărâmată la rându-i, la 23 August 1944 de trădarea aceloraşi partide politice şi a Regelui Mihai I.

Deaceia scârbit de putregaiul acestei politici europene, care îngăduise smulgerea cu sila din trupul Ţării Româneşti a Basarabiei, a Bucovinei, a Transilvaniei de Nord şi a Silistrei lui Mircea cel Bătrân, Aron Cotruş n'a acceptat demnităţile oferite de Statul Naţional Român Legionar şi s'a autoexilat în postul lui de Consilier de Presă la Madrid, unde duhul creştin al victoriei naţionaliste care ingenunchiase comunismul şi sanctuarul Majadahondei, îi dau siguranţa găsirii unei înţelegeri şi sprijin în lupta lui de lămurire a Occidentului asupra nedreptăţii făcută României crucificate.

N'a cerut niciodată nimic pentru el, nici chiar atunci când o soartă vitregă a smuls de lângă el pe Virginia Cotruş, tovaraşa lui de viaţă.

M'am revăzut cu Cotruş târziu, în Decembrie 1947. România devenise gubernie ruso-comunistă, la bunul plac al Anei Pauker şi a coreligionarilor ei.

Venisem la Madrid cu o lună înainte, în drum spre Lisabona, unde trebuia să mă îmbarc pentru Brazilia. Ambientul de omenie românească al spaniolilor, românii prieteni şi cei cunoscuţi în Madrid, erau binevoitori şi poate şi subconştientul meu legionar, aprins de apropierea Majadahondei de capitala Spaniei, locul marei jertfe a camarazilor Moţa şi Marin, m'au determinat să nu mai plec în Brazilia şi am rămas pe loc. N'am regretat niciodată.

Prietenia Maestrului m'a înconjurat din primul moment, sinceră şi desinteresată. Parcă prin nevăzute antene româneşti ne-am simţit atraşi unul către celălalt. El, transilvănean din munţii Făgărasului, eu oltean din munţii Gorjului. Intuiam fiecare că împreună vom putea realiza deziderątele româneşti, care ne îndreptaseră paşii spre exil după 23 August 1944, adică a continua lupta de lămurire a Occidentului şi a românilor care trăiau nepăsători în el, asupra nedreptăţii făcută neamului nostru şi a oribilei trădări care-l crucificase. Pe linia asta am rămas nedespărţiţi până la plecarea lui în Statele Unite.

La 13 Ianuarie 1948 am mers mai mulţi prieteni, între care şi Maestrul Cotrus, la Majadahonda, să ne închinam la locul marei jertfe legionare. Nişte compatrioţi «fricoşi» ne spuseseră că asemenea manifestaţii nu erau permise. Neam strecurat prin marginea satului până la dealul dinspre sudul cimitirului, pe a cărui creastă tranşea frontului naţio-

nalist se păstrase intactă. Cuibul de mitralieră, servit de cei doi ofiţeri români înrolaţi ca soldaţi în legiunea streină spaniolă, domina valea până spre Escorial. Aci în încleştarea luptelor căzură eroic Comandanţii legionari Ion Moţa şi Vasile Marin, personalităţi de elită ale Ţării din acea epocă. Pentru mine, după atâţia ani trecuţi şi atâtea drame legionare şi româneşti consumate, a fost un moment de mare emoţie şi prilej de reculegere. Ii conoscusem personal, făcând parte ca avocat din contenciosul legionar înfiinţat de ei la Casa Verde.

In drum spre gara Las Rozas, de unde trebuia să luăm trenul spre Madrid, m'am plâns Maestrului de faptul că nimeni din cei aflaţi în Madrid între Septembrie 1940-Fe-

Maestrul Aron Cotruş formalizând cu autorităţile satului Majadahonda, instalarea crucii de granit.

bruarie 1941 şi Septembrie 1944-Mai 1945, nu s'a gândit să marcheze locul marei jertfe şi i-am destăinuit intenţia mea de a aşeza o cruce de granit pe locul, unde sângele românesc înfrăţit cu cel spaniol în vifornita luptei dela 13 Ianuarie 1937, a forjat pentru totdeauna prietenia dintre cele două ţări. A fost bucuros de iniţiativă şi mi-a spus: «sunt alături de tine şi cum tu nu cunoşti limba, nu pregeta să-mi ceri să te însoţesc pretutindeni unde ai nevoe». Ajunşi în gară, am fost întâmpinaţi de preotul şi primarul satului veniţi să ne reproşeze că nu ne-am dus la biserică pentru a face parastasul obicinuit. Atunci am înţeles că acei compatrioţi «fricoşi» erau în realitate elemente negative şi că împiedecaseră sistematic asemenea realizari, şi au încercat ulterior să împiedece şi iniţiativa mea. Prin Maestrul Aron Cotruş le-am spus, că în acel an slujba se va face la 13 Februarie 1948, cu ocazia sfinţirii crucii de granit, care va fi aşezată acolo, coincizând data cu data înhumarii lor la 13 Februarie 1938 la Casa Verde, în Bucuresti. La data indicată crucea a fost sfinţită în prezenţa autorităţilor satului a delegaţilor oficiali ai regimului şi a românilor din Madrid.

Adaug că la acea solemnitate aceiaşi Români «fricoşi» au fost acei cari au încercat să-şi însuşească, faţă de autorităţile spaniole prezente, realizarea acestui camaraderesc şi creştinesc omagiu.

La picioarele acelei modeste cruci s'a perpetuat în fiecare an, până azi, pelerinajul de 13 Ianuarie al spaniolilor şi românilor, transformându-se în mitul Europei îngenunchiate, care vine aici să-şi împrospăteze credinţa în victoria finală. Aron Cotruş n'a lipsit niciodată, cât a stat printre noi şi sunt convins, că peste tot pe unde frământările lui româneşti l'au purtat, în orice 13 Ianuarie, ne-a avut pe toţi în suflet şi în rugăciunile lui şi că a binecuvântat memoria camarazilor căzuţi, simbolica jertfei lor fiind astăzi universală.

In 1949 guvernul spaniol solicitat de personalităţile Europei de Est refugiate în Madrid, între care, pentru Români, Maestrul Aron Cotruş, a acordat fiecărei naţiuni subjugate de comunism, o emisiune zilnică de o ora la Radio Naţional al Spaniei.

Era un sprijin moral important pentru victimile comunismului moscovit, instalat în ţările din Estul Europei fără asentimentul lor şi în acelaş timp un mic ajutor material pentru refugiaţii desemnaţi a ocupa posturile de speakeri şi comentatori. Printre aceştia se găseau Maestrul Aron Cotruş, Badia Vasile Iasinschi, Crişu Axente şi alţii. Câtva timp lucrurile au mers normal. Nu era o emisiune bătăioasă, cum o aşteptau poate cei de acasă care o ascultau, dar era o încurajare şi o dovadă că nu fuseseră uitaţi de compatrioţii risipiţi în lume. Dar, cum se întâmplă în toate acţiunile româneşti în care intervin mai multe persoane, curând s'au ivit divergenţele de păreri, pe programe, pe textele comentariilor, pe numărul de fiecare persoană, etc., şi firesc, elementele negative amintite au manevrat în aşa fel încât Maestrul Cotruş şi Crişu Axente au trebuit să renunţe, emisiunile rămânând exclusiv în sarcina acelor elemente discordante care le-au utilizat pentru propaganda propriilor lor persoane şi nu pentru informarea Ţării de departe. Au fost suprimate, când Spania a reluat relaţiile diplomatice cu ţările din estul european. Maestrul Aron Cotruş cât şi Crişu Axente au preferat să continue trăirea în sărăcia exilului, decât să răspundă amabilităţii spaniole de a ne pune la dispoziţie mijlocul de a vorbi cu Tara, printr'un scandal degradant, pentru conceptul ce aveau spaniolii despre noi.

Totuşi pentru a pune ordine în familia românească dela Madrid, care număra circa 145 de persoane în acea dată, am căzut de acord cu toţii să ne constituim oficial în «Comunitatea Românilor din Spania», singura de altfel aprobată de regimul franchist. In casa Maestrului Aron Cotruş au avut loc primele consfătuiri în acest scop şi în ziua alegerilor de comitet, printr'o acţiune energică a Maestrului Cotruş, ajutat de mine, am anulat lista propusă de aceleaşi elemente negative sub prezidenţia lui Stelian Popescu, fostul director al ziarului «Universul» şi la cea de a doua votare, a fost ales prin unanimitate comitetul sub prezidenţia lui Cotruş, care, cu variante inerente timpului scurs şi plecării dintre noi a multora, continuă şi astăzi, sub prezidenţia Dlui George Demetrescu.

Inutil să adaug că acest Comitet în cei 30 de ani scurşi, a ţinut drapelul românesc pe meterezele anticomuniste şi de apărare a drepturilor româneşti, fiind de necrezut cum un mânunchi de oameni, la cât a fost redus prin trecerea anilor, a fost capabil să înfrunte propaganda R. P. R.-istă şi să realizeze atâtea lucruri, dacă nu ne-am aduce aminte, cum spunea cu entuziasm o Doamnă din Comitet, de legenda «Sobieski şi Plăeşii».

* * *

Prin fiinţa lui umană, căldura sufletului lui curat şi talentul cu care Dumnezeu îl înzestrase, Cotruş reuşise să coalizeze în favoarea României, aproape toate valorile intelectuale autentice ale Spaniei franchiste, el însuşi fiind considerat ca cel mai mare poet epic al Iberiei.

Aceste prietenii şi încrederea de care se bucura, le-a pus generos la dispoziţia luptei de afirmare românească a Comunităţii noastre.

Din primăvara anului 1951, când s'a înfiinţat Comunitatea şi până la 8 August 1956, când Cotruş a plecat la serbările Uniunii şi Ligii şi a ziarului America, ca reprezentant al Românilor din Spania la aceste serbări, viaţa şi activitatea asociaţiei noastre a fost permanent marcată de neastâmpărul românesc al Preşedintelui.

Orice iniţiativă de propagandă pentru România, ţara noastră din suflet şi gând, şi puţine au fost care nu au plecat direct dela el, şi le însuşea cu un entuziasm tineresc şi nu se lăsa până nu erau realizate în cele mai optime condiţii de organizare şi eficienţă.

Enumerând cronologic doar câteva din realizările mai importante, realizari cu mare ecou atât în lumea spaniolă cât şi în exilul românesc, amintesc:

1951. Infiinţarea Comunităţii Românilor refugiaţi în Spania, recunoscută oficial de Statul Spaniol şi organele lui administrative, singura înregistrată şi păstrată ca atare până astăzi.

— Infiinţarea Căminului Român pentru refugiaţi în calle Homero, Nr. 12, în colaborare cu reprezentanţii Vaticanului pentru Români, Mgr. John Kirk, american, Padre Amalio Orduña, spaniol şi Rev. Alex. Mircea român unit, în care, ani în şir refugiaţii lipsiţi de mijloace de trai au găsit permanent adăpost hrană, îngrijire medicală.

1952. Participarea unei numeroase delegaţii româneşti la cel de al 35-lea Congres mondial Eucharistic, celebrat la Barcelona ntre 27.5.1952-1.6.1952 sub presedenţia Monsenorilor John Kirk, Bârlea, Cozma şi cu participarea uniţilor şi ortodocşilor din Spania. Impreună cu Maestrul am redactat un memoriu asupra situaţiei religioase din România, care a fost depus în conclavul cardinalilor prezenţi, citit şi difuzat prin Radio în momentul când delegaţia a fost primită şi binecuvântată în numele Papei Pius al XII-lea în uralele sutelor de mii de credincioşi care asistau la aceasta măreaţă manifestare de credinţă şi solidaritate creştină.

Delegatia Română în frunte cu Mgr. Kirck la Congresul International din Barcelona.

1953. Organizarea unei săptămâni româneşti în Madrid —capitala Spaniei— în care prin conferinţe zilnice, expoziţii de artă şi artesanie, festival aerian al lui Bâzu Cantacuzino, concerte, etc., retransmise prin Radio şi jurnalele cinematografice, atenţia Spaniei, a presei şi a streinătăţii a fost ţinută îndreptată asupra Tării noastre şi a nedreptăţii care i s'a făcut de un Occident european egoist şi nerecunoscător pentru sacrificiile seculare ale Neamului nostru în apărarea civilizaţiei creştine a Europei.

Cu această ocazie şi cu colaborarea lui Pamfil Seicaru a fost editată broşura de 76 pagini. Y... Existimos, în limba spaniolă ca un istoric al Neamului Românesc şi al calamităţilor abătute asupra lui dealungul veacurilor, culminând cu predarea lui Rusiei Sovietice. Succesul a fost enorm, ceace a determinat pe Episcopul Primat al Spaniei să-l cheme pe rectorul capelei unite române dela Madrid, părintele Alex. Mircea şi să-l întrebe «câţi Români refugiaţi sunt în Spania», întrebare la care popa Mircea s'a simţit obligat să rotunjească cifra şi să-i spuie: «vreo douăsute» la care Episcopul surprins a replicat» şi aţi putut face atâta gălăgie?» Probabil că Prea Sfinţitul nu ştia că desperarea în faţa unei nedreptăţi gratuite făcută Tării şi Neamului Românesc, ne dă forţe herculiene.

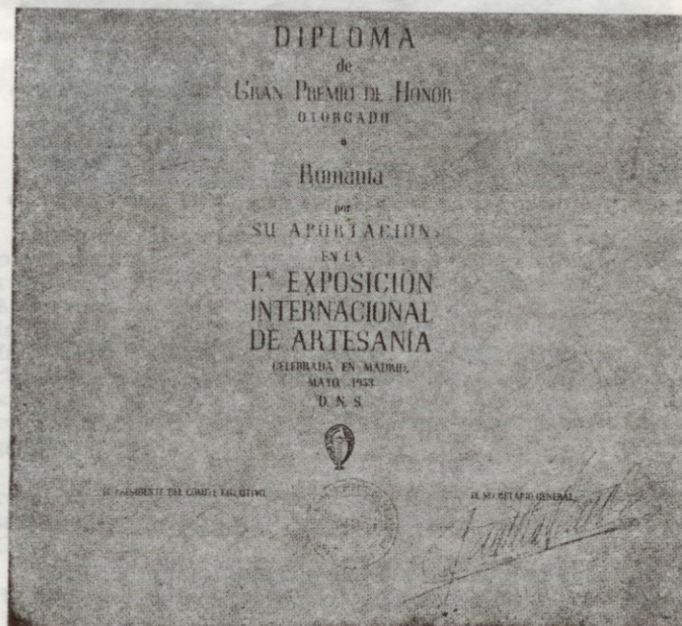

SAPTAMANA ROMANEASCA DE LA MADRID
Maestrul Cotruş, Horia S., Georgel Demetrescu şi Valentin Alexandrescu.

— Participarea cu un stand românesc la expoziţia internaţională de Artesanat, celebrată în Madrid în Palatul de Cristal al parcului RETIRO, între 18-30 Mai 1953, cu un bogat material de: ţesături, costume, scoarţe, ceramică puse la dispoziţie de Maestrul Aron Cotruş, fosta Legaţie a Spaniei la Bucureşti în anii celui de al 2-lea război mondial, Ambasadorul Cardenas, Familia Alexandrescu şi Dra. Tantzi Ciuceanu din Paris, etc., în care României i-a fost decernat Marele Premiu de Onoare — Medalia de Aur. Standul a avut cinstea să fie vizitat la inaugurare de Generalisimul Franco şi Preşedintele Portugaliei atunci în vizită la Madrid şi ulterior de mai multe ori de familia Generalului Franco.

DIPLOMA
de
GRAN PREMIO DE HONOR
OTORGADO
Romanía
por
SU APORTACION
EN LA
I.ª EXPOSICIÓN
INTERNACIONAL
DE ARTESANÍA
CELEBRADA EN MADRID,
MAYO 1953
D. N. S.

— Constituirea Cercului Român pentru Uniunea Latina în Noembrie 1953 sub Presedenţia Maestrului Cotruş şi secretariatul meu, pentru a pregăti materialul propagandistic destinat a fi prezentat la cel de al II-lea Congres Internaţional al Uniunii Latine, ce urma a avea loc la Madrid în cursul anului 1954.

— Crearea în exil a unei edituri româneşti — CARPATII — cu scopul pe de o parte, de a contracara actiunea de epurare şi mutilare a tezaurului cultural, istoric şi literar românesc, întreprinsă de noua Academie a Republicii Populare «Romîna» sub bagheta reformatoare răuvoitoare a ovreilor Ana Pauker, Roller, Graur şi Suchianu, ajunşi în conducerea ei şi a Tarii mari demnitari după ocuparea ei de către muscali, iar pe de alta parte, de a pune la dispoziţia copiilor născuţi în pribegie, textele autentice din care să-şi formeze cultura şi educaţia naţională românească, promovând în acelaş timp talentele născute pe meleaguri streine.

Aceşti ovrei slavizau tendenţios trecutul nostru latin prin schimonosirea limbei înlocuind â din a cu î din i, până şi în cuvintele România, Român, Românesc pâine, etc., şi prin denaturarea trecutului adevarul istoric prezentându-l tutelat de vecinii noştri Ruşi.

In timbrele poştale româneşti începuseră substituirea geniilor culturii româneşti cu personagii slave streine de neamul şi tradiţiile noastre.

Madrid, 29 Enero de 1954

Al

CIRCULO RUMANO PARA LA UNION LATINA
MADRID

Acordada por el Gobierno español, en cumplimiento de los acuerdos contraídos en el I Congreso de la Unión Latina celebrado en Río de Janeiro del 14 al 19 de octubre de 1951, cuya Acta Final se adjunta a la presente invitación, de acuerdo con la propuesta de la Comisión Nacional Española de la Unión Latina y la Comisión Ejecutiva Permanente para la preparación del II Congreso, que me honro en presidir, y de acuerdo con las consultas celebradas con la totalidad de los países firmantes del Acta de Río de Janeiro, la celebración en Madrid del II Congreso Internacional de la Unión Latina; y

Considerando que es del máximo interés la representación en dicho Congreso de todas las Organizaciones, gubernamentales o nó, que se proponen fines coincidentes con el alto servicio a la cultura, a la cooperación internacional que figuran entre los objetivos primordiales de la Unión Latina,

Tengo la honra de invitar, en nombre del Gobierno español y de la Comisión Nacional de la Unión Latina, al CIRCULO RUMANO PARA LA UNION LATINA, a hacerse representar por medio de los observadores que tenga a bien acreditar en debida forma en las sesiones de dicho II Congreso Internacional de la Unión Latina, cuyas sesiones tendrán lugar en Madrid y Sevilla en el próximo mes de mayo de 1954, en fecha que deberá ser precisada ulteriormente.

Aprovecho gustoso la ocasión para expresar al CIRCULO RUMANO PARA LA UNION LATINA el testimonio de mi más alta y distinguida consideración,

Fdo: Emilio de Navasqués
Subsecretario de Asuntos Exteriores y
Presidente de la Comisión Ejecutiva
Permanente para la organización del
II Congreso Internacional de la Unión
Latina.

Deaceia primele lucrări retipărite în cursul anului 1953, au fost Istoria Românilor tradusă după ediţia franceză în patru volume, a lui A. D. Xenopol, Istoria Literaturii Romane, 2 volume, de A. Murăraşu, Naţionalismul lui M. Eminescu de A. Murăraşu, Dacia de V. Parvan, Poveştile şi amintirile din copilărie ale lui I. Creanga, etc., ajungand în cei 28 de ani scurşi la circa 75 de titluri tipărite.

1954. Participarea la cel de al II-lea Congres International al Uniunii Latine celebrat la 10 Mai 1954 la Madrid.

Cercul Român pentru Uniunea Latina prezidat de Aron Cotruş a fost oficial invitat sa participe la acest congres, după cum se constată din scrisoarea trimisa la 29 Ianuarie 1954, reprodusă în facsimil şi semnată de Subsecretarul de Stat al Afacerilor Streine şi Preşedinte al Comisiunii permanente pentru organizarea congresului, Ambasadorul Emilio de Navasqués.

Al doilea Congres Internaţional al Uniunei Latine.

Madrid, 29 Ianuarie 1954

Cercului Român pentru Uniunea Latină.
Madrid.

Hotărită de Guvernul spaniol, în virtutea acordurilor contractate în cel dintâi Congres al Uniunei Latine, care a avut loc la Rio de Janeiro dela 14 până la 19 Octombrie 1951, al cărui Document Final se anexează la prezenta invitaţie, de acord cu propunerea Comisiunei Naţionale Spaniole pentru Uniunea Latină şi a Comisiunei Executive Permanente pentru pregătirea celui de al doilea Congres, pe care am avut onoarea a-l presida, şi de acord cu consultările care au avut loc cu toate ţările care au semnat Actele dela Rio de Janeiro, pentru ţinerea la Madrid al celui de al doilea Congres Internaţional al Uniunei Latine; şi considerând că este de cel mai mare interes reprezentarea la acest Congres a tuturor Organizaţiilor, guvernamentale sau neguvernamentale cari îşi propun scopuri identice cu înaltul serviciu al culturii şi al cooperaţiei internaţionale a Uniunei Latine, am onoare a invita în numele Guvernului Spaniol si al Comisiunei Nationale pentru Uniunea Latină. Cercul Român pentru Uniunea Latină, pentru a se face reprezentat prin observatori, pe cari să-i acrediteze în forma cuvenită, la sesiunile celui de al doilea Congres reuniuni care vor avea loc la Madrid şi Sevilla în luna Mai, la o dată care va trebui să fie fixată mai târziu.

Mă folosesc bucuros de această ocaziune pentru a exprima Cercului Român pentru Uniunea Latină, asigurarea înaltei şi distinsei mele consideraţiuni.

Semnat: Emilio de Navasques.
Subsecretar de Stat al Afacerilor.
Străine şi Preşedinte al Comisiunii.
Executive Permanente pentru organizarea celui de al II-a Congres al Uniunei Latine.

Acest document constitue pentru mine certificatul de naştere al revistei CARPATII, în formaţie de gazetă la inceput şi cu aparitie la două luni, căci deşi materialul pregătit pentru a fi prezentat la acest Congres era mai mult decât abundent, personal am crezut ca n'ar fi rău să lansăm şi o revista culturalo-politică, pentru a susţine şi difuza acţiunile noastre în lupta de eliberare a Tării. Maestrul m'a inţeles şi Capitanul N. S. Govora m'a sprijinit în acest sens. Ca director al noii reviste româneşti în exil, atât de sugestiv denumită — CARPATII — adică coloana vertebrală a Daco-României din cele mai străvechi timpuri, ursuleţii simbolizând permanenţa de-a lungul secolelor a strămoşilor noştri în acest spaţiu, Maestrul Aron Cotruş a început imediat campania de recrutare de colaborări din partea condeierilor din refugiu, fără a-i fi putut determina pe toţi din motivele meschine şi anti-româneşti care reies din răspunsul Maestrului la scrisoarea de refuz a lui Racoveanu, spre deosebire de entusiazmul cu care a acceptat Pamfil Seicaru, deşi în acele momente raporturile lui cu Aron Cotruş nu erau dintre cele mai cordiale, iar sentimentele lui anti-legionare erau destul de cunoscute. A primat totuşi interesul superior al apărării Neamului înlăturând satisfacerea hachiţelor personale, cei opt ani de colaborare continuă după acea fiind mărturia unor mari realizari culturale în exil. (Vezi facsimilul scrisorii alăturata adresată lui Racoveanu, pag. 18.)

Conform instrucţiunilor prevăzute de documentul reprodus, Maestrul Cotruş a comunicat Ambasadorului Navasqués lista observatorilor care vor fi prezenţi în numele Comitetului Român pentru Uniunea Latină — Preşedinte: Aron Cotruş, membri: Parintele Alex. Mircea, George Demetrescu, Traian Popescu, Capitan invalid de răsboi Cristescu şi ziaristul Const. Arsene, directorul revistei Curierul Românesc din Paris. Materialul propagandistic depus pe pupitrul fiecărui delegat la acest Congres în dimineaţa zilei de inaugurare 10 mai 1954, se compunea din: Broşura — ROMANIA reprodusă după acea tiparită în 1940 de Ministerul Propagandei din Bucuresti, scurt istoric ilustrat al Neamului Românesc dealungul secolelor, complectat de noi cu

Delegaţia Română a Cercului pentru Uniunea Latină în şedinţă de lucru în salonul afectat în acest sens în palatul Cortesurilor, înainte de deschiderea Congresului.

reproducerea târgului ruşinos de vânzare a Europei de Est, dintre Churchill şi Stalin, relatat cinic de fostul premier britanic în volumul memoriilor scrise ulterior, Poemul Rapsodia Valahă de Aron Cotruş tradus în spaniola de Gaetano Aparicio, Parentalia-omagiul făcut imparatului Traian de către Vasile Parvan cu prilejul comemorarii al celui de al 18-lea centenar al morţii lui, tradus în spaniolă de Virginia Cotruş, Broşura părintelui Alex. Mircea asupra persecuţiei religioase a Bisericii greco-catolice din România, Volumul I din Istoria Românilor din Dacia Traiană de A. D. Xenopol, primul Nr. din revista Carpaţii, a cărei primă pagină reproducem în facsimil, pag. 19, şi un carton de prezentare cu următorul text în stânga:

«ROMANIA naţiune latină depe malurile Dunării, care suferă astăzi cea mai înspăimântătoare ocupaţie sovietică, salută prin intermediul fiilor ei din pribegie, celelalte naţiuni latine reunite la Madrid în cel de al doilea Congres al Uniunii Latine şi aşteaptă un frăţesc sprijin în lupta ei pentru a-şi redobândi libertatea şi dreptul de a trăi ca Tară liberă, în cadrul celorlalte ţări libere ale lumii».

Iar în dreapta — 3 vignete postale de 5, 10 şi 15 bani, reproducând harta şi stema României Mari înlăuntrul căreia apar 6 medalioane — 3 reprezentând efigia Impăratului Traian — simbolizând continuitatea latină în acest spaţiu iar celelalte: Decebal străbunul Dac, Mihai Viteazul, primul unificator al Principatelor Româneşti la 1600, Regele Ferdinand I, infăptuitorul României Mari la 1918. Deasupra în mijloc, ştampila poştală oficială a celui de al doilea Congres Internaţional al Uniunii Latine.

MADRID

10 DE MAYO 1954

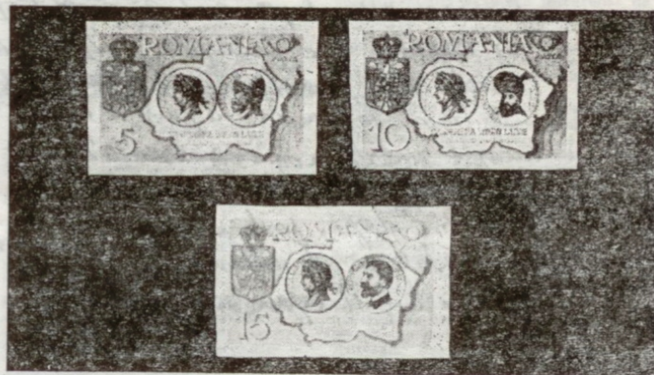
SEGUNDO CONGRESO DE LA UNION LATINA

Rumania

nación latina en las orillas del Danubio, que hoy dia sufre la más tremenda opresión comunista, saluda por medio de sus hijos desterrados, a los demás naciones latinas congregadas en Madrid en el segundo Congreso de la Unión Latina y espera un fraternal apoyo en su lucha para lograr la libertad y el derecho a vivir como pais libre, en el concierto de los demás paises libres del mundo.

La Comunidad de los Rumanos en España

Mare ne-a fost surpriza, indignarea şi amărăciunea, când o oră înainte de inaugurarea oficială a Congresului, secretarul lui pe atunci Dl. Manuel Fraga Iribarne, a comunicat Maestrului că; la intervenţia făcută de Comitetul Român de la Washington prezidat de Dl. Vişoianu, s'a retras invitaţia făcută Comitetului Român pentru Uniunea Latină din Madrid, fiind substituită delegaţia lui, cu o delegaţie creată «ad hoc» din Domnii C. Antoniade şi V. Veniamin, întărită cu aceaşi «tineri negativi» amintiţi, care se puseseră la dispoziţia lor.

Ne-a mulţumit pentru materialul prezentat, apreciat şi respectat, mai ales că noua delegaţie prezentase pe o foaie trasă la Gestetner, doar poezia lui Vasile Alecsandri dedicată Gintei Latine.

Odată mai mult «mafiile» oculte, care de la sfârşitul celui de al doilea răsboi mondial, trăgeau sforile politicei mondiale, avuseseră ultimul cuvânt.

Pigmeii exilului românesc, talentaţi sau numai ambiţioşi, «poeţi», »profesori universitari» şi pescuitori în apă tulbure, au fost fericiţi.

Credeau ca eclipsaseră steaua Maestrului Cotrus, care cam în aceaş vreme primise premiul mallorquin de poezie Ramon Lull cu poema-Cantec lui Ramon Lull, filozoful, erou şi martir din secolul XII, fără să se gândească la imensul rău făcut Tării noastre rupând-o de latinitate şi lăsând-o fară cuvânt, căci noua delegaţie n'a făcut nimic ca s'o apere, să protesteze contra nedreptăţii făcute, sau să implore salvarea ei în acest for internaţional apărător al latinităţii.

Rezultatul final a fost că acţiunea Uniunii Latine, dat fiind că latinitatea Europei de Vest nu avea probleme de rezolvat iar cea de Est nu mai exista, să se disloce din vechiul continent spre America de Sud şi Centru, cu scopul

(*Urmează în pag.* 20.)

unificator al Principatelor Române la 1860, Regele Ferdinand I, întregitorul României Mari la 1918. Desenuri în miniatură ștampila poștală oficială a celui de al doilea Congres Internațional al Uniunii Latine.

10 DE MAYO 1964

Acest document constitue pentru mine certificatul de naștere al revistei CARPAȚII în formatie de gazetă la început și cu apariție la două luni, căci deși materialul pregătit pentru a fi prezentat la acest Congres era mai mult decât abundent, personal am crezut ca n'ar fi rău să lansăm și o revistă culturalo-politică, pentru a susține și difuza acțiunile noastre în lupta de eliberare a Țării.

Mult Stimate Domnule Racoveanu,

Vă scriu din nou, nu însă spre a insista asupra propunerii mele de colaborare la revista „Carpații", ci așteptând-mi-se ca Dvs. să procedați cum veți crede de bine în momentul când vă veți convinge pe deplin că bănuielile în ce privește atitudinea noastră nu au nici cel mai subred temei. V'am fi putut suspecta noi care, pe Dvs. și pe Sfinția Sa Părintele Popescu, că ați fi trecut în tabăra Masoneriei, când, spre mirarea noastră surprinsă și mâhnire, am întâlnit în paginile excelentei Dvs. publicații „Îndreptar", articole iscălite de cunoscuții masoni Busuioceanu și Herescu?

La revista „Carpații" nu colaborează de fapt nici un legionar, nici dintr'o tabără nici din cealaltă. Dar chiar dacă ar mai colabora vreunul, nu cred că un asemenea fapt ar constitui vreo primejdie pentru biata noastră nație, cârmuită astăzi de masoni și comuniști. D. Traian Popescu, care a pus la cale această modestă revistă, și vrea s'o ducă înainte din banul lui cu greu câștigat, a făcut ce e drept, parte din mișcarea legionară, dar faptul că de câțiva ani s'a dat la o parte, îl expune să fie ținta atacat unor

2

atacuri pieziș, și dintr'o parte și din cealaltă.

Mă simțeam dator față de Dvs. cu aceste scurte lămuriri.

Cei cari pun în circulație astfel de zvonuri, sunt induși în eroare sau de rea credință. Timpul îi va desminți, și pe unii, și pe alții.

Mi-ar mulțumi peste măsură gândul că Dvs. ați putea continua să credeți în asemenea născociri interesate.

Primiți, vă rog, Stimate Domnule Racoveanu, asigurarea sentimentelor mele de simpatie și prețuire.

(Aron Cotruș)

Long Beach, 3, California, la 29 Dec. 1959.

Dragă Dina,

am primit, în ajunul Crăciunului, manuscrisul tău, dar încă n'am găsit răgazul necesar să încep lectura. Am avut mult de lucru și am încă, până ce trec sărbătorile. Societatea „Doina" dă, la 3 Ian., o serată în cinstea mea și trebue să pregătesc un discurs de circumstanță. Apoi, mă voiu scufunda în râul amintirilor tale, cu tot interesul.

În ultima ta scrisoare îmi faci mustrări că aș suferi din cauza răutăților omenești. Îți răspund cu aceste versuri, puțin cunoscute, ale lui Eminescu:

„De mult a(le) lumii vorbe eu nu le mai ascult:
Nimic e pentru mine, ce pentru ea e mult".

Într'una dintre ultimele tale scrisori mă întrebi de ce, nu-mi scriu amintirile din copilărie. Am primit îndemnuri din multe părți pentru așa ceva, dar încă nu m'am convins de rostul unei atari scrieri. Sunt încă în toiul luptei, și n'am nici timp, nici dispoziție sufletească, să mă apuc de asemenea nimicuri, oricât aș dori să-ți fiu pe plac ție. Poate mai târziu, când voi fi mai aproape de moarte, nu numai sufletește, ci în mărime naturală.

Mă întreb încă: ce interes ar putea deștepta măcinarea înceată sau rapidă a unei stânci, din care până la urmă nu va rămânea decât un pumn de pulbere în bătaia vântului.

Acum îmi ies în drum, ca niște tâlhari, păsările de rău cari mi-au risipit zilele făcându-mi din scris visul cel mai frumos al vieții mele, în care m'am ținut în picioare drept, de multeori, mi s'a părut că ar fi piatră și rămân în pământ. Am intrat în literatură cu îndrăzneala de vultur și încetul cu încetul, mi-am pierdut penele și cu creștetul pleșuv, m'am încăpățânat împotriva furtunilor. Și'n loc să fiu uitat undeva, printre stânci, ca un haiduc rănit de moarte, mi-am îndreptat privirile spre pământ, unde nu m'au așteptat decât pulberi de zăpezi. Un țăran ardelean venit mai de mult în America, căruia am crezut de bine să-i trimit o felicitare de sărbători, mi-a răspuns cu câteva rânduri cari m'au impresionat adânc, ca și când mi-ar fi venit din adâncurile milenare ale neamului. „Maestrului Aron Cotruș și Neamului", îmi scrie el. Acest țăran-poet din născare, mă confundă cu neamul, mă socotește una cu el, până la plinirea vremurilor. Numai din sufletul unui țăran ardelean se putea desprinde o asemenea intuiție, putea răsări o asemenea viziune. Acest lucru explică, poate, de ce țin pe masa de scris fotografiile unei cete de copii de pe toate drumurile exilului nostru. Cete de copii români, cari mă privesc, parcă pe furiș, din imaginile lor. Gândind la ei, negurile sufletului meu se schimbă în pânză de lumină. Dacă nu-mi opresc condeiul în loc, o fac pentru copiii fără nume ai neamului românesc. Cu aceste gânduri, îl sărut pe Dan și Anca și pe dulcea lor mamă. Și vă doresc un an nou de lumină și noroc.

Aron

Iar în dreapta — 2 viniete poștale de 5, 10 și 15 bani, reproducând harta și stema României Mari înlăuntrul căreia apar 6 medalioane — 1 reprezentând efigia Împăratului Traian — simbolizând continuitatea latină în acest spațiu iar celelalte: Decebal strămoșul Dac, Mihai Viteazul, primul

(Urmează în pag. 20)

ANUL I - Nr. 1

10 MAI 1954

Carpații

Director: Aron Cotrus

REVISTA CULTURALA

Redactori: Traian Popescu si N. S. Govora

POR LA LIBERTAD DE RUMANIA

Por Antonio Iraizoz

Oficiosamente Rumania mantiene en España una Legación Real. El pueblo rumano ha sido esclavizado por los soviéticos. A los varios infortunios de la pasada guerra —cuando se dijo que se luchaba por la Libertad y la Justicia— agregan los rumanos el despojo de que ha sido víctima de sus tradicionales instituciones. Sin patria, vejados, sometidos por la fuerza al brutal poderío de Muscú: tal es su situación.

Las naciones anglosajonas toleraron que el sátrapa de todas las Rusias, con sus astucias, merbara el territorio de Rumania, llevara allí su ejército, filtrara sus agentes provocadores. Un buen día, expulsada la familia real, perseguidos sus mejores hijos, la sombra de la esclavitud posó sobre tan alegre tierra.

Rumania—islote latino perdido en los Balcanes—inspiranos una especial simpatía. Hay una razón para que su tragedia la sintamos bastante. Su lengua deriva de Roma. Raza perfectamente definida, nada tiene en común con los pueblos eslavos que la rodean. Su cultura es como la nuestra: una rama del viejo tronco latino. De ahí que el dolor de Rumania llegue a nuestro corazón. Ellos heredaron, lo mismo que nosotros, una civilización que hoy se ve amenazada. Sufren en su carne, insumisos y silenciosos, los brutales ataques de la bestia roja, engordada por torpeza anglosajona durante el último conflicto mundial.

Sin embargo, se ha levantado en el Congreso de los Estados Unidos un diputado, Mr. Kersten, para reclamar la acción enérgica de su país y devolverle a Rumania sus conculcados derechos nacionales. Míster Kersten, en un documento que se aparta de la vulgaridad parlamentaria, advierte que "el Estado tiene como fin estar al servicio de la Humanidad, no ser su dueño, y no tiene el derecho de falsear sus poderes administrativos y policíacos de tal manera que los transforme en un arma para pisotear los derechos del hombre y terrorizar al pueblo". Recuerda cómo el régimen comunista de la Unión Soviética se apoderó por la fuerza, en 1940, de los territorios de Bucovina y Besarabia, los cuales se anexionó, después destruyó toda posibilidad de independencia de Rumania. Por la fuerza tomó el control de la prensa, confiscó las fábricas y los servicios públicos; obligó al Gobierno de Sanatesco, con intimidaciones y amenazas a nombrar comunistas en los puestos claves gubernamentales; exigieron al rey Miguel la formación de un Gabinete dominado por los rojos. En noviembre de 1946, a pesar de que el 85 por 100 de los rumanos votaron a favor de partidos adversos al régimen comunista, echaron del país al rey y transformaron a Rumania en una *República popular*, según el conocido modelo soviético.

Las vidas tronchadas en Rumania por venganzas políticas; el encadenamiento de los obreros a sus fábricas; el desarraigo y dispersión de poblaciones enteras; la falta de libertad para el pensamiento y el trabajo, que convierte a todos los ruma-

(*Sigue en la pág. 10.*)

CANTECUL GINTEI LATINE

De Vasile Alecsandri

Latina ginta e regina
Intre-ale lumei ginte mari;
Ea poarta'n frunte-o stea divina
Lucind prin timpii seculari.
Menirea ei tot inainte
Maret indreapta pasii sai,
Ea merge'n capul altor ginte,
Varsând lumina'n urma ei.

Latina ginta e virgina
Cu farmec dulce, rapitor;
Strainu'n cale-i se inclina
Si pe genunchi cade cu dor.
Frumoasa, vie, zimbitoare,
Sub cer senin, in aer cald,
Ea s'oglindeste'n splendid soare,
Se scalda'n mare de smarald.

Latina ginta are parte
De-ale pamântului comori
Si mult voios ea le imparte
Cu celelalte-a ei surori.
Dar e teribila'n mânie,
Când bratul ei liberator
Loveste'n cruda tiranie
Si lupta pentru-al sau onor.

In ziua cea de judecata,
Când, fata'n cer cu Domnul sfânt,
Latina ginta ar fi intrebata
Ce a facut pe-acest pamânt,
Ea va raspunde sus si tare:
"O! Doamne'n lume cât am stat,
In ochii sai plini de-admirare
Pe tine te-am reprezentat".

Frederic Mistral 1830 - 1914

De Pamfil Seicaru

Réveille-toi, race latine.

Tu es la race lumineuse
qui vit d'enthousiasme et de joie.
Tu es la race apostolique
qui met les cloches en branle.
Tu es la trompe qui publie.
Tu es la main qui jette le grain.

Réveille-toi, race latine.

Ta langue mère, ce grand fleuve.
Qui se répand en sept branches
versant l'amour et la lumière
comme un écho du Paradis.
Ta langue d'or, fille romane
du Peuple-roi est la chanson

que rediront les lèvres humaines
tant que le verbe aura raison.

La terre est en fleur quand tu fleuris

De formes pures de tes femmes
les panthéons se sont peuplés;
à tes triomphes comme à tes larmes
tous les coeurs ont palpité.

La terre est en fleur quand tu fleuris
de tes folies chacun devient fou
et dans l'eclipse de ta gloire
toujours le monde a pris le deuil.

Réveille-toi, race latine.

F. MISTRAL

Au trecut patruzeci de ani de când, într'un inceput de Martie, ziarele însoteau de o scurta notita, stirea mortii poetului Frederic Mistral. Era în Martie 1914, când sufletul oamenilor nu fusese inca devastat de doua razboaie, când unui carecare echilibru al vietii sociale, îi corespundea o armonie interioara. Mi se par asa de indepartate acele vremuri, asa de neverosimile, încât cred adesea ca le-am visat si nu le-am trait.

In România, pentru imensa majoritate a celor pasionati de literatura, Frederic Mistral era necunoscut. Ovidiu Densuseanu, care cunostea limba provensala, nu vorbise de el la cursul lui de literatura neo-latina. N. Iorga, care facea admirabile incursii si in domeniile literaturii, nu-l evocase in vreo conferinta. Revistele franceze, pe care le citeam pe atunci, nu mentionasera numele lui Mistral.

In orasul de provincie Bârlad, exista o casa unde se avea pentru Frederic Mistral un adevarat cult; era casa poetului George Tutoveanu. Alaturi de poetii parnasieni, Leconte de l'Isle, Sully Prudhomme, Leon Dierx, de poetii romantici, incepând cu Lamartine si sfârsind cu Baudelaire, de poetii simbolisti Paul Verlaine, Jean Moréas, Albert Samain, Verhaeren, Villiers de l'Isle Adam, Stuart Merill, erau prezente in rafturile bibliotecii, toate volumele lui Frederic Mistral: Mireille, Poème du Rhône, Calendal, Iles d'Or, Nerte, La reine Jeanne, Les Olivades si volumul de amintiri al poetului provensal.

Eram in acea vreme dominat de Baudelaire si de poetii simbolisti; puteam recita strofe intregi din sute de poezii, imaginile, ritmul, ma incântau, si tot recitind aceleasi poezii, frânturi ramaneau in memorie, ca chemarile nostalgice ale visurilor. Luam contact cu un poet clasic citind pe Frederic Mistral in traducerile facute in limba franceza chiar de poet, traduceri care insoteau textul provensal. Eram inca in liceu si familiarizat cu Eneida lui Virgiliu, cu Tristele lui Ovidiu si cu Odele si Epodele lui Horatiu, si regaseam în poezia lui Fr. Mistral, atmosfera clasicilor. Puterea lui lirica, imaginile, aveau amploare si seninatate, fiecare strofa, fiecare vers era îndelung lucrat, nici un cuvânt nu se precipitase in voia inspiratiei, totul fusese cumpanit, pentru a realiza cea mai armonioasa expresie a sentimentelor. Versurile redau cu o sugestiva si iubitoare fidelitate toate miscarile sufletului, in asa masura ca la Mistral poezia capata o pura nobleta. In anii adolescentei ne îndragim de opera unui scriitor, cu acea neprihanita exaltare, ca pastram cadentele lirice, parfumul visului, ca o rezerva de poezie pentru tot restul vietii. De câte ori, o pagina care ne-a încântat în tinerete, o poezie ale carei strofe le-am recitit de atâtea ori ca ne-au ramas încrustate în memorie, nu ne revin in minte, deschizând portile unei evadari spre lumea visului!

Era firesc sa ma seduca poezia lui Mistral când luam contact cu opera lui la 17 ani. Ce bogatie lirica are opera lui Mistral, daca chiar tradusa, pastreaza atâta vraja! Si stirea mortii, citita in ziare cu formularea rece, laconica, a unei telegrame: "Frederic Mistral, marele poet provensal, a murit la Maillane, in ziua de 25 Martie", m'a emotionat profund. In seara aceia de Martie, când aerul noptii era îmbibat de mirosul proaspat al mugurilor, ca un timid preludiu al primaverii, in casa poetului Tutoveanu, poetul Mistral a fost evocat ca intr'o slujba religioasa, recitindu-se din Mireille, din Calendal si din Poème du Rhône. Poetul Tutoveanu pastra ca pe o comoara, scrisoarea pe care i-o trimisese Mistral. Poetul provensal, cunoscator al limbii latine si a tuturor limbilor neo-latine, avusese curiozitatea sa se initieze si in limba romana. Legase in 1878 prietenie cu Vasile Alexandri si dupa ce ii decernase cupa Felibrilor pentru "Latina Ginta", ramasese in corespondenta cu el. Este de presupus ca Alexandri i-a trimis o gramatica si un dictionar românesc, inlesnindu-i

(*Urmeaza pág. 2.*)

RUMANIA EN LA UNION LATINA

Por Lope Mateo

No somos los españoles los más propensos a emplear la Latinidad como fuerza integradora geopolítica europea. Comprendemos y nos hallamos insertos en la idea latina como corporación de los pueblos que nacieron de la expansión romana; pero nos resistimos al empleo genérico de la Latinidad, precisamente porque desde fuera se ha pretendido disfrazar el hecho más grande, más duradero, más arduo y más personal de nuestra Historia con el aglutinante común de un vocablo que, por otra parte, llevamos en nuestro corazón. El hecho de América sólo parcialmente es latino—en cuanto España es parte integrante de la Latinidad—, pero en su raíz es tan español como fué la dominación y permanencia histórica en Filipinas, en Flandes o en Italia. Es como si a la Indochina francesa la llamaremos, por idéntica razón, Indochina latina.

La Latinidad, empero, caracteriza una conciencia colectiva supernacional, superestatal, superracial, que en las nuevas formas de la convivencia humana tiene su puesto al sol para la futura concepción cultural y orgánica del mundo. La Latinidad no implica un concepto de sangre o de raza, sino de cultura y lenguaje; es decir, de pensamiento. En el complejo (etimológicamente, en el abrazo) espiritual de Roma caben todos los pueblos que heredaron su idioma y su ley, más que su puente y su acueducto. Roma señoreó con su verbo aun allí donde no alcanzó su sangre: lo mismo que España llegó con su voz hasta el indio, aunque no pudiera asimilarle en su propia fisiología. Nos conmueve, a qué negarlo, esa enternecedoramente cursi palabra Amerindia, con la que tercian—tirando por la calle de en medio—algunos irreconciliables adversarios de lo latino y de lo español.

Puestas así las cosas, y derivando el concepto de Latinidad a su verdadera y auténtica acepción, nos duele pensar que lo que tan gratuito y reduplicativamente se nos da a los españoles en el período más culminante de nuestra Historia, se pretenda negar o se trate de abolir en uno de los miembros—sin duda el más sorda y tercamente acosado—de la confederación cultural latina; un pueblo que hasta en su propio nombre nacional conserva la impronta indeleble de su origen.

Rumania es el único país que en el Congreso de la Unión Latina no se verá representado normalmente. Su dramático infortunio tras el telón de acero le impedirá sentarse a la mesa común en la misma proporción soberana que los restantes países latinos. Pero se sentará también.

Rumania es, ya sabemos, el benjamín de los pueblos romanizados. La vieja tierra de los dacios y los getas aprendió también a decir "Ave Caesar" cuando aún el mediodía espléndido de Roma empezaba a declinar hacia la prima tarde. Si Roma, con las legiones de nuestro Trajano, no hubiera clavado su lábaro en los Cárpatos, Roma misma se hubiera disuelto antes en el tropel de los bárbaros invasores. Más allá del Danubio oriental quedaba la cabeza de puente de un pueblo guerrero y montañés, en cuyos surcos prendió la semilla del idioma universal. Tardía incorporación, pero no tanto que al hundirse el Imperio no empezara a florecer y fructificar con la savia antigua legionaria.

Sobre abismos de adversidad, como ha cantado recientemente Aron Cotrus, Rumania está presente en el Congreso de la Unión Latina. Espanta su Historia de resistencia indomable ante los huracanas devastadores de los siglos de ocupación, sin unión posible entre los distintos miembros de ese cuerpo partido y milagrosamente vivo. Islote de romanidad en el cruce más peligroso de las razas de Oriente, Rumania es oriental también, pero con sus brazos en alto para proclamar su perennidad histó-

(*Sigue en la pág. 10.*)

de a se opune acţiunii spaniole franchiste, cunoscută sub titulatura de — spaniolitate (HISPANIDAD), care deranja şi impiedeca realizarea obiectivelor pe alt plan ale aceloraşi «mafii oculte». Revoluţiile spre stânga din ce în ce mai sângeroase şi punerea în carantină a regimurilor militare şi de ordine din ultimii 14 ani în ţările acestor Americi, demonstrează exactitatea intereselor amintite mai sus.

1956.—Participarea cu un Stand de Artezanie ţărănească şi o buvetă «Romaniţa», la cea de a 4-a expoziţia internaţională agricolă celebrată în «Casa del Campo» din Madrid, între 23 Mai 1956 — 13.6.1956, cedat gratuit Maestrului Cotrus de Preşedintele Sindicatelor Agricole spaniole Dl. Juan Aparicio.

Pe unul din pereţii Standului pictorita spaniolă Justa Pagès-Sorici specialistă în fresce-ne-a pictat o scenă ţărănească din munţii României iar vitrinele cu ţesături, cusături, costume, ceramică, etc., care complectau pe ceilalţi şi centrul standului, împreună ou deliciile grătarului românesc

Aron Cotruş în Stand, pentru explicaţii, însoţit de Doamne din Comunitate.

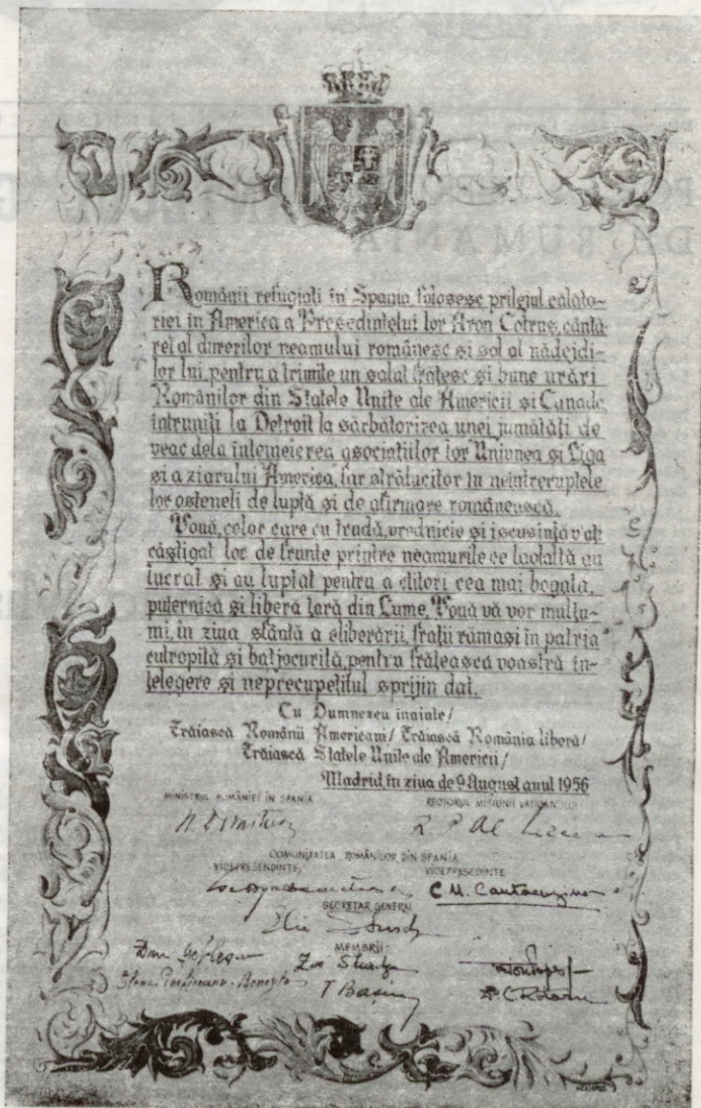

Grup folcloric spaniol în vizită la standul românesc.

servite la început gratuit de buveta «Romaniţa», mititei şi patricieni, au fost 20 de zile punctul de atracţie al expoziţiei. Multe din grupurile folclorice ale provinciilor Spaniole reprezentate în expozitie, conform traditiilor lor, au oferit în incinta standului românesc recitaluri spontane de dansuri tipice, destinate a întări frăţietatea spaniolo-românească. Gazeta oficială a expozitiei, datorită relaţiilor Maestrului a dedicat articole elogioase, referitoare la România, atât în domeniul trecut agricol, cât şi în cel istoric-cultural.

Comunitatea Romanilor la rându-l a oferit mai multe recepţii în interiorul standului autorităţilor spaniole şi oficialiţilor expoziţiei.

9 August 1956.—Despărţirea de Preşedintele Comunităţii Aron Cotruş, care, purtător al unui mesagiu din partea Comunităţii se ducea în USA sa ne reprezinte la serbările Asociaţiilor Uniunea şi Liga şi ziarul America, mesagiu rămas fără răspuns până în ziua de astăzi, mesagiu pe care îl reproducem alăturat în facsimil şi al cărui text era:

Românii refugiaţi în Spania folosesc prilejul călătoriei în America a Preşedintelui lor Aron Cotruş, cântăreţ al durerilor neamului românesc şi sol al nădejdilor lui, pentru a trimite un salut frăţesc şi bune urări Românilor din Statele Unite ale Americii şi Canada, întruniţi la Detroit la sărbătorirea unei jumătăţi de veac dela întemeierea asociaţiilor lor Uniunea şi Liga şi a ziarului America, far strălucitor în neîntreruptele lor osteneli de luptă şi de afirmare românească.

Vouă, celor care cu trudă, vrednicie şi iscusinţă v'aţi câştigat loc de frunte printre neamurile ce laolaltă au lucrat şi au luptat pentru a ctitori cea mai bogată, puternică şi liberă ţară din Lume. Vouă vă vor mulţumi, în ziua sfântă a eliberării, fraţii rămaşi în patria cutropită şi batjocurită, pentru frăţească voastră înţelegere şi neprecupeţitul sprijin dat.

Cu Dumnezeu înainte!
Trăiască Românii Americani! Trăiască România liberă!
Trăiască Statele Unite ale Americii!

Madrid în ziua de 9 August anul 1956

MINISTRUL ROMÂNIEI ÎN SPANIA

COMUNITATEA ROMÂNILOR DIN SPANIA
VICEPRESEDINTE
VICEPRESEDINTE
SECRETAR GENERAL
MEMBRII

«Românii refugiaţi în Spania, folosesc prilejul călătoriei în America a Preşedintelui lor Aron Cotruş, cântareţ al durerilor neamului românesc şi sol al nădejdilor lui, pentru a trimite un salut frăţesc şi bune urări Românilor din Statele Unite ale Americii şi Canada, întruniţi la Detroit la sărbătorirea unei jumătăţi de veac dela întemeierea asociaţiilor lor, Uniunea şi Liga şi a ziarului America, far strălucitor în neîntreruptele lor osteneli de luptă şi de afirmare românească.

Vouă celor care cu trudă, vrednicie şi iscusinţă v'aţi câştigat loc de frunte printre neamurile ce laolata au lucrat şi au luptat pentru a ctitori cea mai bogată, puternică şi liberă Tară din Lume.

Vouă vă vor mulţumi, în ziua sfântă a eliberării, fraţii rămaşi în patria cutropită şi batjocurită, pentru frăţeasca voastră înţelegere şi ne precupeţitul sprijin dat. Cu Dumnezeu inainte!»

Trăiască Romanii Americani! Trăiască România liberă! Trăiască Statele Unite ale Americii! Madrid în ziua de 9 August 1956».

Mesagiul, scris şi pictat cu mâna în culorile tricolorului român, pe pergament, era semnat de întreg Comitetul Comunităţii din Madrid, dar din păcate până în zilele de azi a rămas fără răspuns. Il reproducem pentru posteritate în facsimil.

Maestrul era entuziasmat de voiajul pe care-l începea şi-şi

crease o serie întreagă de iluzii, sperând să reaprindă făclia românismului în sufletele fraţilor din America, mai ales că răsmeriţa Ungurilor începea să se contureze, dându-i şi speranţe, dar şi temeri ,cunoscându-le caracterul.

Serbările odată terminate, Maestrul şi-a început peregrinarile propagandistice prin centrele româneşti mai importante din Statele Unite, pledând cu pasiune cauza României crucificate, drama ei sub jugul sovietic şi vina aliaţilor de a fi vândut-o fără reticenţe comunismului.

Le cerea un front unitar de luptă cu refugiaţii aflaţi în ţările din vestul europei, bineînţeles cu cei verificaţi în anticomunismul lor şi ajutor material pentru publicaţiile inerente acestei lupte şi care îşi începuseră activitatea în Austria, Germania, Franţa şi Spania.

Pathosul naţionalist al lui Cotruş plăcea ascultătorilor duminicali dela mesele organizate săptămânal în hala bisericilor după liturghie şi promisiunile se făceau cu uşurinţa românească obicinuită, dar se uitau tot atât de repede până Duminica următoare, căci în timpul săptămânii, nevoile, grijile şi munca zilnică a fiecăruia avusesera timp să treacă prin ciurul lor bunele intenţii, făcându-i să nu mai gândească la ele.

Sigur că pe foarte mulţi din vechii emigranţi verbul lui Cotruş îi deranja, ei aveau după atâta timp de «americanizare» o altă optică a evenimentelor şi un alt interes. Copiii lor participaseră, ca americani, la bombardamentele «covor» făcute asupra populaţiei civile româneşti, care nu trăsese nici un glonte împotriva Americei şi a fiilor ei, România cum spune Mircea cel Batran în Scrisoarea III-a a lui Eminescu, îşi apărase doar «sărăcia şi nevoile şi Neamul!».

Decepţia lui a fost enormă căci transilvanenii lui, ca gândire şi simţire, nu mai erau, deveniseră «amero-români» cum îi definea Posteucă.

Poate pentru mulţi dintre ei, România fusese Stat agresor şi învinsă, «Vae victis». Nu-i mai dureau suferinţele ei, pe care poate le credeau nemărturisit, în sinea lor, meritate.

Si aşa săptămânile şi lunile şi anii s'au scurs, răsmeriţa ungurească a avut loc şi Occidentul şi Americile au fost invadate cu zeci de mii de refugiaţi unguri, care au întărit echipele revizioniste anti-Trianon existente. Maestrul măcinat de diabetul de care suferea şi de supărare, era trimis dela un om la altul, dela o biserică la alta până ce destinul trebuia să-i decidă soarta. Si pentru a avea o scuză faţă de conştiinţa lor, faţă de Transilvănenii care sufereau de patruzeci de ani aproape, binefacerile paradisului comunist, pe care se duc să-l viziteze la neamurile sărace, dar nu-i văd ororile şi tragedia, i-au găsit o vină: s'a făcut catolic el fiu de popă orthodox. Iartă-i Doamne că ne'au ştiut ce-au spus şi ce-au făcut!

Resemnat, Cotruş s'a reintors la oblăduirea creştină şi caldă a familiei Brezean din La Cañada-California, cărora toata românimea, şi din exil şi de-acasă trebue să le păstreze un respect uman şi o vie recunoştiinţă pentru dragostea cu care l'au înconjurat şi îngrijit, când a fost uitat şi părăsit de toţi ceilalţi.

De acolo mâhnirea lui răbufnea uneori în revoltă, spovedindu-se prietenei lui de epistole-Doina Missir-pe care n'a cunoscut-o niciodată aevea, aşa cum reese din scrisoarea trimisă la 29 Dec. 1959, reprodusă în facsimil, la pag. 18 şi din care extragem:

«Uneori îmi ies în drum ca nişte tâlhari, părerile de rău că mi-am risipit zilele făcându-mi din scris visul cel mai frumos al vieţii mele, în care m'am ţinut în picioare, deşi de multeori mi s'a părut că ar în piatră şi samân în vânt. Am intrat în literatură cu îndrăsneală de vultur şi încetul cu încetul mi-am pierdut penele, şi cu creştetul pleşuv m'am încăpăţânat împotriva furtunilor. Si'n loc să fiu uitat undeva printre stânci, ca un haiduc rănit de moarte, mi-am îndreptat privirile spre pământ, unde nu m'au aşteptat decât prilejuri de sfâşieri.»

Dar cu sufletul lui creştin şi bun îi iartă pe toţi şi în aceaşi scrisoare adaugă:

«Un ţăran ardelean venit mai demult în America, căruia am crezut de bine să-i trimit o felicitare de sărbători, mi-a răspuns cu câteva rânduri cari m'au impresionat adânc, ca şi când mi-ar fi venit din adâncurile milenare ale Neamului — «Maestrului Aron Cotruş şi Neamului» îmi scrie el. Acest ţăran-poet din născare mă confunda cu Neamul, mă socoteste una cu el până la plinirea vremurilor. Numai din sufletul unui ţăran ardelean se putea desprinde o asemenea intuiţie, putea incolţi o asemenea viziune. Acest lucru explică, poate, de ce ţin pe masa de scris fotografiile unei cete de copii de pe toate drumurile exilului nostru. Cete de copii români, cari mă privesc, parcă pe furiş din imaginile lor. Gândind la ei, negurile sufletului meu se schimbă în fâşii de lumină. Dacă nu-mi arunc condeiul în foc, o fac pentru copii fără număr ai neamului românesc.»

Maestrul sărbătorit în La Cañada.

La 3 Ianuarie 1960 Societatea «Doina» patronata de familia Brezean, l'a sărbătorit pe Aron Cotrus cu prilejul împlinirii a 69 de ani. In cuvântarea de mulţumire adresată comesenilor, Maestrul printr'o parabolă cu Dante Alighieri, îşi anunţa sfârşitul pe care-l presimţea:

«In măreaţa lui cântare DIVINA COMEDIE poetul Italian Dante, cel mai mare poet al Creştinătăţii şi poate cel mai mare cântareţ în vers pe care l'a dat până azi neamul omenesc, socotea numărul 35 de ani drept jumătate a anilor vieţii. Număra 35 de ani când a scris DIVINA COMEDIE şi se socotea la jumătatea drumului spre moarte. După socoteala lui Dante aş mai avea doar un an înainte de-a bate la porţile morţii. Ştim cu toţii că numarul anilor nu-i pentru om vreun merit deosebit, vr'un semn de vrednicie. Imbătrânesc şi cei buni şi cei răi, deopotrivă. Se intâmplă însă că, uneori, pe creştele unora cărunteţea cade ca o coroană, ca o podoabă, care ne întoarce privirile spre ei şi ne face să treserim când la auzim numele. Pentru acest ajun al amurgului meu pe pământ strein, în strae grele de desţărat, ne-am întâlnit azi la această masă intinsă a Soc. DOINA să petrecem împreună o frântură de timp ceva mai lungă decât trecerea unui vad şi-sa-l oprim întrucâtva în amintirile noastre astăzi. Cel dintâi gând al meu se îndreaptă spre Paraschiva şi Josef Brezean cari ne-au poftit sa ne ospătăm împreună în cinstea anilor mei. La chemarea acestei Soc. DOINA am venit în California în toamna anului 1956 şi, copleşit de bunatatea şi atenţiile familiei Brezean, am căutat, la rândul meu, să le răspund cu florile câmpeneşti ale sărăciei mele, de care nu mi-a fost nicicând ruşine, întrucât mi-a plăcut mai mult să dau decât să primesc.»

Efectiv la un an şi ceva de la această sărbătorire, Aron Cotruş ne-a părăsit, plecând în călătoria fără întoarcere.

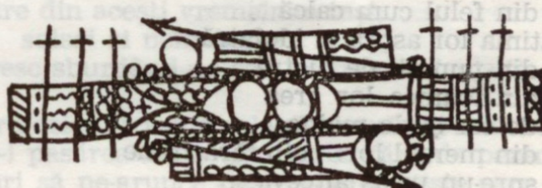
Acesta a fost Aron Cotruş — Omul, aşa cum l'am cunoscut eu, cum l'am văzut în anii de colaborare, Maestrul şi Directorul nostru, al cărui exemplu îl urmăm stând pe baricade până Dumnezeu ne va deslega de atâta trudă şi ne va chema ca pe el.

A fost un mare poet, rapsod al Daciei, al Valachiei, al Iberiei, al Latinităţii şi al Transilvaniei lui şi un om bun ca «pâinea lui Dumnezeu».

Dragostea lui pentru pământul Transilvaniei ne-a transmis-o ca pe un testament politic cu prilejul acelei sărbătoriri din La Cañada, când a recitat versurile din poezia lui de la Cluj din 1928, pe care le repetăm ca o sacră promisiune de a le urma:

Nu-ţi cer să bati din palme
nicicând, la auzul numelui meu!
Tie vreau să mă dărui mereu
chiar de m'ai răsplăti cu huidueli şi sudalme!

Traian POPESCU

TARA

de Aron COTRUS

uite-i!...
arşi de soare, aspri, 'ndrăzneţi,
crainici iuţi ai unei noui vieţi...

ca pintre fulgere, prin furtuni, pe sub grindini,
vin voiniceşte de pretutindeni:
pădure mişcătoare de goruni nebuni,
oaste făcătoare de minuni,
cu vrere năprazncă, vie
de-atotputernicie...

feţi-frumoşi ai unui nou noroc,
cresc sprinteni, s'oţelesc, se răscoc,
sub ceruri de plumb şi de foc...

în foamea-i de faptă şi infinit,
ţara cu trup tâlhărit,
cu inima arsă, —
dârză, mănoasă-i revarsă:
puhoi spre 'mpotriviri,
peste porunci de sbiri,
spre încleştări ce-i adastă
pe cea mai înaltă creastă...

rupţi de străbuni, de părinţi, —
cu vreri, cu paşi fierbinţi
calcă prin timp, biruindu-l
cu truda, cu'ndrăsneala, cu jindul...

sub paşii lor iuţi de-avangarde,
piatra, puberea scapără, arde
şi drumuri de foc se rup, împărăteşte,
spre-un aspru destin ce se'mplineşte...

tabere cresc, — veacul să-l clatine,
peste tânguelí împietrite în datine...
tabere cresc-vaste cetăţi,
peste gemete şi strâmbătăţi,
peste schilave răsmeriţi de-altedăţi,
peste'ntinderi de plecate capete,
peste putrede robiri ce'ncep să scapete...

prin ierburi ca de cue,
tabere, puterea năprasnică, şue,
şi-o sue,
pe muntele învins, despicat,
pe care-l calcă, neîncetat,
mers apăsat,
mers încruntat
de-opincă năzdrăvană şi bocanc ferecat...

fruntea se'nfrăţeşte cu palma...
flăcăi'de bronz, în arşiţi, deavalma
ţâşnesc, în cete, cu sârg neînfrânt,
ca din fund de pământ,
ca din piatră,
spre-o nouă, veşnică vatră...

le simţi dârjenia, din ochi, din falcă,
din felul cum calcă...
din patima lor aspră şi idolatră,
din pumnii de piatră...
din foamea lor grea
de cer şi de mâine...
din mersul lor: roib fără frâne
spre-un uriaş altceva...

sprintene sape
şi târnăcoape
schimbă trândave alvii de ape...
le'năbuşe răsmeriţa ce creşte-potop...
le vindecă mersul zănatic şi şchiop...
pe urme de bălţi cu ape schiloade,
slobodă, glia fierbinte dă roade...
ca'n basm, biserici cresc
din vis tineresc...
sună altfel, prin veac,
toaca peste satul sărac...
sună,
răsună-a furtună
ca o goarnă nebună,
mereu,
peste inima neamului meu,
peste zilele neamului meu...

cu foame de lup
drumuri noui rup,
adânc, pân'departe,
peste stâncile moarte...

meşteri,
în repezi, năvalnice creşteri...
ţinte —
dincolo de zarea ce minte,
dincolo de blid şi cuvinte...

nu-i furtună nebună,
nu-i ploae de foc,
să-i oprească pe loc...
să-i oprească pe loc...

dârjenie fără'nfrângeri
de flăcăi-îngeri,
gata să treacă, aşa la noroc,
prin gloanţe, prin apă, prin foc,
să mute munte după munte,
să'nfrunte —
răsmeriţe crunte
şi nenoroc...

aceleaşi porniri îi adună:
oaste de gând şi furtună,
cu flintele, gata'ncărcate,
pentru cazne vechi şi strâmbătate...
cu svelte,
darnice şi ucigaşe unelte,
din care ţâşneşte şi creşte'ndrăsneaţă —
o nouă viaţă...

cerul, într'o zi,
împărăteşte va răsplăti
nemărginita lor învolburare,
vrerea şi dârjenia lor fără hotare:
stâncile ce-azi paşii li-i rod,
împărăţiile de nisip şi de glod,
ca mâine da-vor rod...

paşii lor semeţi, în glia grea,
urme fierbinţi vor lăsa,
urme de foc vor lăsa,
drumuri năpraznice de mergere vie
spre slavă şi'mpărăţie...

din mulţimile oarbe unu s'alege...

gândul lui: rege...
vorba lui: lege...
vrerea-i: platoșe de neînfrânt...
pasul lui: cutremur de pământ...

veacul, sub trăsnete, în sbatere grea,
îi zice cum vrea,
îl botează cum vrea...

la masa de lucru adună:
azurul văzduhului lângă furtună
și lângă-o inimă mai bună ca o pâine: —
cruzimi de tigru, auziri de câine...

noua lui limbă
fața țării o schimbă:
grâul crește mai plin din glia săracă,
fetele se fac mai frumoase, să-i placă,
flăcăii, pentru el,
se'mbracă'n mușchi mai tari ca de-oțel...
pentru o rază din privirea-i, ruptă,
oricine-i gata, pentru el, să cadă'n luptă...
bătrânii sătui de viață, ar vrea să mai trăiască
să stee *drepți* la vorba lui împărătească...

pușca, tunul, tancul, cu botul în tină
i-se închină...
pacea-i mai pace, războiul-mai crunt...
pentru el sunt toate-așa cum sunt...
ochii lui cu mii de uitături de-odată
străfulgeră și scoală în picioare țara toată...

se nărue tot ce-i putred și rău
sub furtunile destinului tău,
pentru tot ce prin timp va rămâne, —
țară cu altă față,
țară ce crești îndrăzneață
peste glod, peste ceață,
peste azi,
peste mâine,
peste marea nesfârșită de capete,
ca un soare ce n'o să mai scapete...

îndrăzneți
de alte'ndrăzneli...
supuși-rebeli,
crâncen biciuți de sârg și fierbințeli,
beți
de alte povești,
cu vreri ca pentru mii de vieți,
cruzi pân'la uitare de sine,
pentru-un îndărătnic pas spre mai bine, —
vom alege, vom bate mereu,
drumul cel mai lung și mai greu,
pân'ce-om simți că opinca răbdării se crapă,
pân'ce-om vedea că urmele'n veac și le sapă
cu opinca la fel,
bocancul nostru putred, rebel...
pân'ce'ntr'o zi,
spre zările aceluiaș țel,
pe creștete ni s'o topi,
de zăduful bătăliilor, — casca de-oțel...

ieri: — stârv...
mâine: — sângerări pe munții aspri până'n vârf,
fără sudălmi, fără scrășniri din dinți,
cu genunchi de fier, cu tălpi fierbinți...

pentru fâșiile de trup, rămase'n colții știrbi și goi
ai stâncilor pe care crâncen le-am învins,
nu ne-om uita, cu ochii făr'de nădejde, înapoi,
n'om îngălbeni, înspăimântați de necuprins...

cu privire aspră, caldă, îndrăsneață,
vom privi prăpăstiile, în față...
și pe marginile lor, colibe ne-om clădi
din ceață și din treceri iuți de vijelii...

în fiecare nouă dimineață,
fi-va mai aspră și mai semeață,
foamea fierbinte
de-a răsbate 'nainte
spre piscul cel mai ascuțit, mai nins,
pe care încă pas de om nu l'a atins...
în trăiri tot mai aprinse, tot mai vii,
zi după zi,
vom stăpâni din nou, din nou vom cuceri,
— în împotrivirile ce hârâe și latră —
cu vrere sălbatică, oarbă:
fir de iarbă după fir de iarbă
și piatră după piatră...

a sorții poruncă
mantauă de flacări pe umeri mi-aruncă...
spintecă veacul — flamură ruptă —
năpraznicu-mi chiot de luptă...
crâncene pofte mă pradă, mă mușcă...
când, peste anii-mi lacomi și netrebnici, într'o zi,
m'oiu poticni,
m'oiu prăbuși —
mâna vreau să-mi împietrească pe pușcă...

te-oiu cânta, te-am cântat,
prin veacul de furtuni spintecat, —
pas de bocanc ferecat,
în piatră lăsat, tăiat,
pe unde-am călcat,
pe unde-ai călcat!...

în arșița de-amiazi
crește aspru *mâine* peste *azi*
și peste *mâine*:
drumul de furtuni ce ne rămâne...

pași uzi...
de-abia i-auzi...
mii de spinări, de tălpi, pe schele...
și cutezanțe, pe căi fără număr...
cot la cot
cu-oțelul lor tot,
cu cerul pe umăr,
trece, în marș zdrobitor,
cu veacul aprins sub picior:
oaste năprasnică, sprintenă, verde,
ce nici o bătălie nu pierde...
....
ce negustori de gând mișelnic
și de vorbe rele,
hulit-au visul furtunos al patriei mele?!...

își uită de pâine, de apă,
de truda ce inima și palma li-o crapă...
vrerea flămândă, nebună, ce-i mână
și răgaz nu le lasă, —
li-e singura stăpână
și'mpărătească...

milioane de pași din genunchi de oțel
samană la fel,
cu dărnicie după el,
prin timp ca printr'o verde iarbă'naltă,
oricare din acești vremelnici inși,
solari și neînvinși,
ce cresc sburdând pe șes, pe munte, laolaltă...

pentru orice strașină valahă—nouă ori străveche, —
unde-i pasărea măiastră: vorba fără de pereche, —
poduri să ne-arunce peste vreme, peste zare,

peste prăpastia cea mare?!
unde-i pasul mândru și buiac,
drum să bată într'o ziuă ca'ntr'un veac, —
într'un sălbatic salt
spre'nalt,
să răsbune dintr'odată, mersul nou de foc,
atâtea și atâtea șovăeli și putreziri pe loc?!

sus funțile, cosași uriași!...
coasele'n zădufurile ce ne răscoc,
să pară, pe cer, curcubee de foc...
zi după zi,

străfulgeră ciocan!...
isbește, târnăcop!...
flacări să'ngrop,
să desgrop,
sămânță de foc,
de foc și noroc...
din orice grăunte
să crească-un munte...

isbește năprasnic piatra mișe'a,
scântei să țâșnească din ea,
fulger să ne fie, soare ori stea,
pentru truda cea mai grea...

flăcăi dârji, pe brânci,
drum spintecă'n stânci
către cea mai bună, mai izbăvitoare pâine:
către ziua de mâine...

pumni se desfac, se închid fierbinte —
frunze roșii pe unealta ce nu minte...
crește'n ei, se frământă mereu:
soartea năprasnică a neamului meu...

pași... pași...
sprinteni, mărunți, uriași...
pași adunați, împletiți într'o zi,
ca'n ajunul unor crunte bătălii,
într'un lunatic marș, nebun apăsat,
spre zări sub care încă nimeni n'a călcat...

de-o fi fulgerat să scapăt,
printre chemări de goarne,
mâine-poimâne, —
cine-o rămâne,
pușca s'o joace,
cazmaua s'o'ntoarne?!

cine va duce dornic, fierbinte,
peste zări înainte,
dârz, dacicul drum până la capăt?!...

latră cazmale deavalma...
tresaltă inima, sângeră palma...
trudă mută, trează, surdă,
la temelii de lumi ce se'mburdă...
un veac putred se'ncurcă, se clatină...
trude preschimbă-se'n lege, în datină...

'nainte!...
'nainte!...
vrerea iuțește brațul fierbinte...

pentru primejdii noui, bocancii vechi mi-i ferec...
crește peste mine, peste timp și'ntuneric,
sub fulgere — un *mâine* feeric...

troițe,
poduri,
fântâni
cresc svelte din tinere mâini,
în zile ca'n lungi săptămâni...

țara a cui e?!...
timpul al cui e?!...
cine ne bate brațele'n cue?!...

'nainte!
'nainte!...
trece fierbinte...
cade, se scoală și-aleargă spre faptă,
calea cea dreaptă...

brânca se strânge brusc ca pe-o pușcă,
pe unealta ce se smulge și mușcă...

zi de zi,
săptămâni,
an lung după an,
ne'nfrântă se sbate, sporește, asudă,
cu milioane de genunchi și de mâni,
cu milioane de mușchi și plămâni:
truda zăludă
izbânda zăludă

cu'ndărătnicie făr'de hotare,
bate mai aspru, mai tare,
bate ciocan năzdrăvan,
din graniță'n graniță să se audă,
țara uimită să te audă!...

vârtos, voinicește,
isbește!...
isbește, ciocan năzdrăvan,
piatra să geamă, să se'nspăimânte,
fierul să'mproaște flacări, să cânte
izbânzile muncii ne'nfrânte!...

punți peste munți,
pod lângă pod,
peste ape ce rod...
dârz, drumuri desnod
prin piatră, prin glod, —
pentru norocu-ți, năvalnic norod!...

peste gropi de trufași arândași,
peste gropi de tâlhari cămătari, —
plugule, tot mai aspru să ari,
peste pustiu să nu lași,
bruș nezdrobit să nu lași!...
peste mișelnice morminte de hoți,
de hoți și netoți,
ară adânc, adânc cât doar poți!...

căci e pe drum,
un plugar cum altul nu-i să-i semene...
după-al cărui pas ogor sălbatic n'o rămâne...
plugarul năzdrăvan ce va ara prin foc și prin scrum,
cu pas de fulger, cu brațe de cremene...
plugarul — împărat, de mâine...

pâine ca de piatră...
lenea străveche'i latră...
strigoi fără nume și vatră,
din scârnava lor șatră,
îi hulesc, îi latră...

pentru drumuri noui ce'n stânci se rup,
uită-ți foamea de lup!...
uită-ți de tine, trup!...

pentru — ale zilei de mâine cântece —
uitați — vă foamea sălbatică, — pântece!...

strâange-te'n trăiri tot mai iuți, tot mai vii,
năprasnică sete de-a stăpâni!..
nestăvilită năvală
de vrere imperială!...

pași de sudoare uzi...
prin pulberea clipei i-auzi...

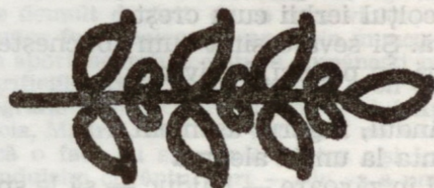
ciocanul cântă
în pulpa stâncii când se implântă...
latră cazmale deavalma...
plouă fruntea, sângeră palma...

veacul călit, frământat,
ști — va pe unde — am călcat...
țara, peste vremi, aduce-și-va aminte
de urma noastră fierbinte...

nu-i lege, nu-i fărădelege
gândul la ochi de-acum să ni-l mai lege...
nu-i furtună aspră să ne'ntoarcă'n gât
vorbele ce'n noi dospit-au atât...
ca un lunatic orb, pe-un flaut,
prin bezenele mele, te caut,
te caut:
cuvânt fără samăn, între cuvinte multe,
când te-oiu urla, — dumnezeiască pradă —,
țara toată în genunchi să cadă
și, cu pumnul pe armă, să te-asculte...

timpul al cui e?
al cui e?
cine ne bate trațele'n cue?
ce ne'nțeles, neghiob nenoroc,
putea-ne-ar vreodată opri iar pe loc:
pașii de foc,
gândul de foc?!...

vremea uriașe, izbăvitoare biserică,
de blid și sovăeli și desferică...
din aceleași străvechi, oloage cuvinte —,
sprintenă,
nouă,
fierbinte,
îi îmbrâncește'nainte —
o altă limbă...
țara se șterge la ochi și pașii și-i schimbă...

CORABIA VERDE

Corabia se frământă și se răsucește
în lupta cu valurile ce-o izbesc tâlhărește
și apele cresc ca din hău năsdrăvane,
căpitane! căpitane! căpitane!

Invinsă pe-o clipă, sub valuri se pierde
par'că deapururi, corabia verde
năprasnic mușcată de uragane,
căpitane! căpitane! căpitane!

Prin potopul ce zălud o răstoarnă,
s'aud prin văzduh ca o goarnă,
peste-ale mării nesfârșite noiane,
poruncile tale de proroc, căpitane!

Si iata, de odată se'nalță semeață
iarăși Crăiasă peste timp, peste ceață,
peste-ale apelor titanice toane,
corabia ta verde, o, căpitane!

Zănatec aleargă prăpădul pe ape,
tot mai aproape și mai aproape,
dar duhul mai tare-i ca-ale mării prigoane,
căpitane! căpitane! căpitane!

Gata cu toții să murim în picioare,
pe marea aceasta ce crâncen ne doare,
spargem talazuri, înfrângem bulboane,
cu gândul la tine, o, căpitane!

Lupta e cântecul și biblia noastră,
holde vor crește de samulastră
din cremenea oarbă, din pietroase mormane
și din sângele nostru, o, căpitane!

Moartea însași de-ar sălta pe punte,
sărire-ar fulgeriș cine s'o'nfrunte,
printre mii și mii de uragane,
căpitane! căpitane! căpitane!

Bucuresti Mai 1939.

NUESTROS SON ESTOS MONTES

Nuestros son estos montes
pétreos, fecundos, canos,
puesto que nosotros hemos trepado por ellos
hacia el cielo,
nosotros hemos abierto sus entrañas de oro
y de hierro
y hemos sufrido por ellos bajo la lluvia y el hielo.
Nosotros hemos hendido sus entrañas gigantescas,
nosotros hemos glorificado en cantos sus
hermosuras
y hemos conocido mejor que nadie sus almas
y sus tormentas.

En terrible rebeldía o cantando lentamente tras
los rebaños,
nadie en el mundo los ha conocido y amado
como nosotros.
De esta fecunda tierra daco-rumana,
¿quién podría mejor que nosotros decir que es
suya?

¿Quién la ha arrado,
desde el principio del tiempo, sin reposo?
¿Quién la ha sembrado?
¿Quién ha sido su siervo y su señor?
¿Cuál de las antiguas y nuevas estirpes
tiene enterrados en su seno tantos héroes?
¿Qué cantos, desde siglos, por aquí plañen?
¿Quién la ha defendido más obstinado de los
torrentes de las invasiones
y la ha regado tantos miles y millones de veces,
con sangre,
y sudor
como nosotros?

Aron COTRUS

POEME

INCHINATE LUI ARON COTRUS CU PRILEJUL ACESTEI COMEMORARI

SEARA DE SEARA

Seară de seară m'apucă dorul
De-ai mei, de zăvoae, de munţi.
Din flăcări atunci aştern dorului punţi
Până la ei, eu — călătorul.

Dacă e vânt, aud gorunii de-acasă
Sub ferăstrae haine gemând
Şi simt de-aici tremurând
Otava pe ascuţişuri de coasă.

Dacă musteşte pământu'n zăpezi,
Simt colţul ierbii cum creşte
In ţară. Şi seva o simt cum sbucneşte
In flori, în păduri, în livezi.

Iar gândul, fugarul asemeni,
Cu flinta la umăr aleargă
Izbind în zăvoare — haiduc — să le spargă
Ocnele roşii de cremeni.

Dacă văd soarele'n smalţ de vulvori
Căzând peste zi, peste mări,
Adun în răscoale mii de chemări
Şi le-asvârl în vâltori

Sus, sus, peste culmea Inăului,
Peste pecinginea stepelor moarte,
Să prefac în pulberi până departe
Moscova, Capiştea Răului.

Şi dacă trec printre stele cocorii
Vâslind într'acolo, spre ţară,
Vulturi de jar şi de pară
Pornesc să aprindă fiorii

A tot ce adastă'n cetate,
In codrii şi'n lanţuri: să sfarme
In ţăndări robia, s'o darme
In numele tău, Libertate.

Alexandru GREGORIAN
(*Din vol.* «*Poeme pentru Fraţii mei*», *München*, 1953.)

CUM L'AM CUNOSCUT

pe munte. Ce păcat că au fost numai o duzină, două, care te-au auzit. Iată de ce trebuie să ne facem auziţi de cât mai mulţi. Să coborâm poezia în stradă. S-o oferim noi, ca pe-o ofrandă, milioanelor de flămânzi după omenie. Dar despre rolul poeziei vom mai sta de vorbă, pentru că n-aş vrea să fiu rău înţeles: misiunea ei nu este de a forţa uşi deschise, ci de a le deschide pe cele ferecate...».

Ne oprim aci fără comentarii, ca un pios omagiu adus aceluia care a crezut în *rostul* poeziei, cu sentimentul că restituind, chiar şi numai un fragment despre crezul său artistic, ne-am făcut datoria faţă de aceia, care au înţeles târziu că Aron Cotrus este şi rămâne unul din piscurile poeziei româneşti, dacă nu chiar cel mai mare, după Eminescu, aşa cum afirma în revista «Steaua» din ţară, un mare poet al gândirii ,aflat printre românii de peste hotare.

Madrid, 24 Iunie 1981.

V. COPILU CHEATRĂ

SUFLETE STRABUNE

lui *Aron Cotruş*
— poet al străbunilor —

Suflete străbune
că din cer ne chiamă,
a 'nceput să sune
clopot de aramă,

când din crucea nopţii
auzim cuvinte
şi vorbim cu morţii
de lângă morminte...

Şi încep să plângă
plâns de 'nmormântare
apele de lângă
salca plângătoare,

mâinile că-şi frânge
spinul de durere
printre flori de sânge
ce-au crescut din ele

suflete străbune
ce le frânge valul
şi le duce 'n lume
doina cu cavalul!

Ion ŢOLESCU

RUINI

Şopteşte 'n vatra vremii spuza,
şoptesc din veac străbunii mei
ce plâng la Sarmisegetuza
şi stau de strajă la Orhei...

Şopteşte 'n ţărm de veac ruina
din Tisa, Nistru pân'la Mare,
Cetatea Neamţului, Tighina,
Soroca lui Ştefan cel Mare...

Ce crunt e plânsul tău de piatră
din jur de lespezi de morminte,
din jur de fiecare vatră
pământule cu brazde sfinte,

pământule cu mir în gene
în ochi deschişi spre veşnicie,
cu mir din flori basarabene
care strabunii 'n noi învie,

care învie 'n noi străbunii
cei dela Putna care vin
şi-i văd cu frunza lor gorunii
cei care plâng peste ruini!...

Ce crunt e plânsul din ruini,
ce crunt ţi-i chipul de granit,
Cetate Albă şi Hotin...
Ioane Vodă cel Cumplit!

ION TOLESCU

PE MARGINEA CARTILOR

ION DODU BALAN: «Resurectia unui poet Aron Cotrus»

Ed. Minerva Bucuresti, 1981

Îl cunoşteam pe Ion Dodu Bălan, prin cartea sa despre Octavian Goga, drept un talentat şi plin de atenţie exeget. poate că sarcina i-a fost uşurată deoarece aşa zisa «orientare condamnabilă» a poetului de la Răşinari a survenit în ultima perioadă a vietii lui când oricum slujitorul lui Apollo era de mult împlinit.

Iată însă că ce s'a putut evita atunci nu mai putea fi de data asta, oricâtă dibăcie poseda comentatorul, doar se prezenta publicului român, mai ales tineretului, poetul proscris şi deştărat, Aron Cotruş.

Să fiu de la început deschis. Traiesc într'o societate în care şeful de stat nu îmi dă sfaturi cum să fac literatură deci nu-i musai să joc în faţa maestrului de circ ca maimuţa pe sârmă şi când recurg la noţiuni ca burghezo-moşierime, capitalism, socialism le pot cântări la justa lor valoare şi nunumai în stricta lumină a învătăturii marxist-leniniste, de-acum vetustă şi retrogradă. Având toată comprehensiunea pentru fidelitatea arătată de autor directivelor partidului, subliniez totuşi că metaforele lui de preaslăvire se aseamănă cu fardul pus să întinerească în van un chip îmbătrânit ajuns pe pragul morţii.

Nu am să arăt de ce în cartea respectivă marele poet Aron Cotruş iese mutilat ca trecut printr'un pat al lui Procrust, fără cap şi picioare, un torso după care cu greu ar mai putea fi recunoscut.

Nu, nu de o analiză este vorba aici, când în zelul său marxist autorul săvârşeşte câteva grave şi fundamentale erori, de a căror intenţionalitate numai dificil ar putea cineva să-l salveze.

Astfel la pagina 102 scrie: «Atitudinea aceasta, în absenţa altor documente, ne face să credem că organizatoric poetul nu a fost niciodată înrolat în această odioasă adunatură politică».

Probabil I. D. Bălan consideră că legionar însemna odinioară a avea ca el azi un carnet de partid pus peste o inimă ce oricum, ca la orice român, o ştim şi o simţim, bate întraltă parte.

Aron Cotrus a fost legionar nunumai cum o ştiau cei mai buni prieteni ai lui, dar după cum de nenumărate ori s'a exprimat in poezie, poemul Ţara constituind în acest sens o adevărată epopee inchinată nouii revoluţii. E just a fost un poet social, dar nu a văzut viitorul ţărănimii şi a muncitorimii in comunism ci în reforma omului prin dragostea lui faţă de neam şi Dumnezeu.

Pornind de la o premiză total falsă I. D. Bălan continuă lanţul, să-i zicem, al erorilor.

Din activitatea lui Cotruş în Spania se opreşte asupra Rapsodiei Iberice, fără să amintească traducerea volumului Peste prăpăstii de potrivnicie şi asta fiindcă în el încă în 1938 marele poet denunţă fraţilor săi pericolul imperialismului rusesc ctitorit de Petru cel Mare în haine noi bolşevice. Dar rămânând la Rapsodia Iberică ne va apare ca cel puţin curios că deşi este citată în subsolul unei pagini evită să pomenească apariţia ei în editura Carpaţii chiar şi când într'o fotografie aşeaza cartea pe lângă altele ale poetului are grijă să acopere locul unde este trecută editura respectivă. Dacă ar fi să-l credem că legionarismul lui Cotruş este demult depăşit, de ce oare violenţa îndreptată împotriva unor foşti legionari, care prin munca lor cinstită au adus un aport nepreţuit culturii româneşti publicând în exil cu sacrifieiile ştiute opera marelui Aron Cotruş.

În bibliografie găsim Opere complete alui Aron Coţruş, editura Dacia, Madrid, 1981 dar pentru a nu ne amăgi vom descoperi că o face cu siguranţă pentru a-şi justifica preluarea — îndulcim cuvântul furt — din ea a unor poezii şi facsimile după manuscrisele poetului.

Cu astfel de tertipuri nu suntem convinşi că lucrurile stau în Tară altfel ca acum lo ani cand am părăsit-o, doar că ura este mai camuflată în hârtia de staniol a imposturii.

După atâtea chestiuni extraliterare să mă opresc şi asupra uneia mai de specialitate. Luând exemplul superiorului sau Ov. Crohmălniceanu, Ion Dodu Bălan apropie expresionismul lui Aron Cotruş de cel german.

În primul rând subliniez că Ov. Crohmălniceanu are o metodă de lucru ce sigur că l-ar fi derutat până şi pe matadorul sincronismului, E. Lovinescu, atâta timp cât nu stie să manevreze categorii spirituale, pentru el apropierile dintre autorii studiaţi se fac automat şi de cele mai multe ori fără un substrat real. Ca cea mai bună pilda l-aşi da pe Ion Pillat, unul din cei mai buni cunoscători de poezie din cultura noastră. Pentru Crohmălniceanu în a sa Istorie a literaturii române între cele două razboiaie mondiale, este destul să găsească un volum de poezii în biblioteca poetului ca să-l să considere influenţat de acesta în creaţia sa. Astfel realizează nunumai un carusel de nume pe afişul unei erudiţi false dar cred că o mai penibilă mostră de superficialitate cu greu am mai putea-o afla chiar şi la noi, cunoscuţi a avea o critică destul de vaporoasă.

Aşa dar influentat de lucrarea lui Crohmălniceanu Expresionismul în literatura română cât şi de o alta a lui Dan Grigorescu, Ion Dodu Bălan nu pregetă să facă referinţă pozitivă la ei.

D'a capo menţionez că atunci când vorbim de expresionismul german ne postăm pe un teren destul de puţin stabil; în mod paradoxal la un popor atât de ordonat şi echilibrat în viaţa de toate zilele, în artă căutarea expresiei uneori lipsită de măsură este de-acum o caracteristică de matrice abisală creatoare.

Expresionist este germanul când inalţă bisericile gotice din Ile de France până sub tavanele cerului, expresionist este — cum arată şi Blaga — în pictura pateticului Grünewald, la fel şi'n clasicismul lui Goethe şi Schiller, în romantismul lui E.T.A. Hoffmann sau gândirea lui Nietzsche.

Cu aceste rezerve vom accepta că în cazul nostru noţiunea de expresionism se referă la o mişcare artistică după primul răsboi mondial corespunzând fauvismului francez, exagerat până la spasm şi convulsie, cu deosebiri eclatante între Kandinski, Max Beckmann şi Kirchner pe de o parte, Nolde, Barlach sau Kakaschka pe de altă parte.

Caricatura, fronda şi batjocura cu orice preţ revolta, contra burgheziei, degradată până la opera de două parale a lui B. Brecht, formează conţinutul principal al expresionismului literaro-politic german. Interesant că dacă am diferenţia spiritul german de cel francez şi italian am găsi puncte comune între expresionismul german şi spiritul spaniol cu barochizarea lui excesivă, aici gândindu-ne la filmele lui Buñuel sau la Picasso literatul, o paralelă nu alta ca una dintre Ignaţiu de Loyola şi Luther.

Intre acest fel de expresionism şi cel al lui Aron Cotruş există o fundamentală deosebire. Inainte de toate cum am arătat înaintea lui Ion Dodu Bălan el porneşte din simbolismul autohton al lui Ion Minulescu, dar ceace este mai important în timp ce expresionismul german este destructiv şi dizolvant căpătând o justificare în învăţătura marxistă, mulţi expresionişti trecând temporar sau permanent în rândurile partidului comunist, expresionismul lui A. Cotruş este

"SOCIALISTUL" ARON COTRUS

atmosferă ideologică *perniciosă* (!). Nu lipseşte, însă, aici o *sete legitimă de afirmare naţională, de eliberare socială*:

peste gropi de trufaşi arândaşi,
peste gropi de tilhari cămătari, —
plugule tot mai aspru să ari,
petec pustiu să nu laşi,
bruş nesdrobit să nu laşi!...
peste mişelnice morminte de hoţi,
de hoţi şi netoţi
ară adînc, adînc cît doar poţi!...
căci e pe drum,
un plugar cum altul nu-i să-i semene...
după al cărui pas ogor sălbatec n-o rămâne...
plugarul năzdrăvan ce va ara prin foc şi scrum,
cu pas de fulger, cu braţe de cremene...
plugarul-împărat de mîine...»

Dar aici este vorba de Corneliu Codreanu. Iată că astăzi în Ţara românească se scrie despre Corneliu Codreanu. Căci plugarul cum nu este altul care să-i semene, un plugar năzdrăvan, cu pas de fulger, cu braţe de cremene, *plugarul — împărat de mâine*, este *El*, e *Căpitanul!*

Nu crede *tovarăşul* Dodu Bălan că vorbeşte de dinamită, tocmai astăzi când în România, foamea capătă dimensiuni ameninţătoare, şi când alt om «providenţial» este îmbibat de o atmosferă ideologică perniciosă?

constructiv stă în slujba unei ţări cum era cea a noastră în epoca interbelică, plină de dorul de a se afirma şi realiza. Deaceea spre marea ei cinste aşa precum Pallady l-a respins pe Matisse căutându-şi propriul drum, cultura românească interbelică a întors spatele elucubraţiilor expresioniste chiar şi atunci când erau reprezentate de un regizor de talia lui Karl Heinz Martin, fapt ce-l aflăm din Amintirile marelui artist Ion Manolescu, el motivând atitudinea românească prin aceia că teatrul nostru atinsese un prag atât de înalt încât era superior exagerărilor expresioniste care pur şi simplu nu-l mai impresionau, lucru ce ar trebui să servească multora şi astăzi de pildă.

Niciunul din poeţii expresionişti, inclusiv G. Benn, nu au o valoare atât de mare încât să merite trecerea graniţelor ţării lor, decât eventual dacă se bucură de ajutorul unui contrabandist al gândirii cum este Crohmălniceanu, deci nu au avut tăria să-l influenţeze pe un poet de talia lui Aron Cotruş, când nici la poalele muntelui său de creaţie nu ajung.

Expresionismul lui A. Cotruş izvorăşte din spiritualitatea Ardealului şi ea uneori excesivă şi ordonată în acelaşi timp, cu unele asemănări cu cea germană, deci porneşte din inima inimii neamului.

Poposind la artele plastice Aron Cotruş se apropie de plastica lui Romul Ladea în timp ce expresionismul lui L. Blaga înclină mai mult spre arta lui Brâncuşi.

Dealtfel expresionismul ca şi curent literar şi de cultură, discutat pe vremuri de N. Crainic în Gândirea, nu are nicio legătură cu falsificările comentatorilor de azi, evident făcute cu scopul de a deruta şi a înşela îndeosebi, pe cei mai tineri.

Mergând pe urmele lui Crohmălniceanu Ion Dodu Bălan scapă încăodată ocazia de a se apropia cât de cât de opera poetică a lui Aron Cotruş.

Peste o problemă aruncă tăcerea completă deşi legionarismul formează baza gândirii şi activităţii poetului: e vorba de trecerea lui la catolicism exprimată în capodopera limbii române şi spaniole Cântec lui Ramon Lull.

Printr'o curioasă întâmplare ni se prezintă poza poetului pe catafalc. Cine ştie privi mai bine descoperă că mortul în mână cu mătăniile credinciosului, este îmbrăcat în rasă de călugăr iezuit.

Prin urmare poetul Aron Cotruş a murit ca un martir creştin, dând pildă neamului său, de a fi ortodox-catolic. Putem postula că şi prin moartea sa Aron Cotruş a ţinut să fie un dârz protestatar, ultimul lui gest împietrit în vesnicie, ridică pe soclul spiritului, sufletul său mesianic de mare vizionar.

Regretăm că suntem nevoiti să scriem că prin atâtea retuşări lucrarea lui Ion Dodu Bălan apare evident ratată deşi este scrisă cu vervă şi talent, cuprinzând multe observaţii valoroase de analiză literară.

Resurecţia lui Aron Cotruş este numai una şi cei ce caută să o falsifice cad singuri executaţi fără cruţare ca Don Juan înaintea statuii Comendadorului.

Ion Dodu Bălan îşi pătează cu noroi harul cu care este binecuvântat de la natură, aruncând mărgăritarele în tărâţe, ignorând se vede că moartea interioară a unui om este mai gravă decât cea a trupului fiindcă e definitiva şi nu cunoaşte înviere.

Şi-apoi trebue bine să te gândeşti căci ceace scrii odată, nu se mai şterge nicicând.

15. Sept. 1981.

OVIDIU VUIA

VLAD GEORGESCU: POLITICA SI ISTORIE. Ed. I. DUMITRU MÜNCHEN

În cartea de faţă ni se descrie cazul comuniştilor români dintre anii 1944-1977, autorul însuşi fiind un comunist dintre cei disidenţi. Mai precis ni se prezintă felul cum a fost deformată istoria neamului sub stăpânirea roşie a Leviatanului marxist-leninist-stalinist. Intervalul de timp este împărţit în perioada anilor 1944-1960 stăpânită de istoria lui Roller şi a slujitorilor ei, cea dintre 1960-1964 numită a începutului reinterpretării adevărurilor istorice abia reinterpretate, a anilor 1965-1971 declarată a relaxării ideologice şi însfârşit epoca dintre 1971-1977 a culturnicii şi a noilor mituri.

Autorul face rechizitoriul admirabil al primelor şi al ultimei perioade apogeul atingându-l prin paralela dintre era fanariotă şi domnia domnitorului comunist şi a castei sale, termenul întrebuinţat de neofanariotism socialist are mari sorţi de izbândă de a se autohtoniza în istoria poporului român de după cel de al doilea război mondial caracterizând o fază istorică precum noţiunea de Renaştere era proprie celei a dintre cele două războaie mondiale. Privind în perspectiva involuţiei impuse trebue să admitem că desvoltarea culturii româneşti a suferit o adevărată frângere în două.

Cu totul altă părere are Vlad Georgescu asupra perioadei de relaxare ideologică (1965-1971), pentru aceasta având cuvinte de mare laudă oferindu-o ca platformă pentru o eventuală reformare a nefastei dictaturi a proletariatului. Evident autorul cade într'o grosolană eroare, evoluţia stăpânirii comuniste în ţară la noi fiind una şi aceiaşi, organic legată înlăuntrul ei, de la 1944, odată cu debarcarea Anei Pauker şi a lui Vasile Luca, până astăzi, fidelă scopului ei pus în serviciul distrugerii poporului român, ca spirit şi naţiune.

Dealtfel Vlad Georgescu descrie fals perioada respectivă a «relaxării ideologice» uitând cu nonşalanţă că elementele vechi, au început să fie reîncadrate după ani de închisoare şi îndoctrinare în dogma marxist-leninistă, după o prealabilă spălare a creerului şi a conştiintei lor de oameni. Ca exemple aşi da noua Istorie a României (de remarcat că referinţa se menţine raportată la un cadru geografic şi nu la un popor, evitându-se cu tendinţă, consacrată noţiunea de Istorie a Românilor a lui Daicovici şi Miron Constantinescu, citată de altfel de autor, lucrare aparţinând unor eroi rolerieni metamorfozaţi peste noapte la porunca iubitului partid, într'o ţară în care intelectualii au ajuns să joace ca păpuşile pe sârmă.

Dar dintre cei mai dragi lui Vl. Georgescu îl ediventţiez pe C. C. Giurescu cu a sa Istorie a Transilvaniei, unde singurul om politic ardelean demn de amintit se arată a fi Petru Groza, ceace constituie o insultă veşnică adusă istoriei vitrege ai sfintei ţări a Ardealului. Ce să mai spunem de afacerea Dracula patronată de «marele» istoric în aceiaşi epocă a relaxării ideologice. Alături de el se distinge şi istoricul marxist Andrei Oţetea, de-acum maestru recunoscut al lui Vlad Georgescu, cu Istoria Renaşterii şi a Reformei, publicată în 1968 deci în plină epocă a relaxării ideologice, în lumina celei mai dure lupte de clasă, interpretarea marxista a strălucitei epoci din istoria culturii omenirii, fiind ca niciodata incadrată în sânul imundului materialism istoric. Singurul mare istoric al anilor respectivi este profesorul Hudiţă, cel ce a cinstit regimul, ca şi în filozofie Vasile Băncilă, cu marea sa sfidare, tăcerea.

Să nu uităm să în aceiaşi perioadă a «relaxării ideologice» poeţii şi scriitorii Radu Gyr, Nichifor Crainic şi Crevedia, după ani grei de închisoare sunt puşi să-şi vândă constiinţa pe taraba partidului, în coloanele destinate străinătăţii, ale Glasului Patriei.

În lumina acestor date, şi nu sunt unice, nunumai că oricine ar avea dreptul de a-l invinui pe Vlad Georgescu de rea intenţie şi voită ducere în eroare, dar se poate cu toată tăria documentului constata că aşazisa relaxare ideologică a făcut parte din normala evoluţie a barbarei dictaturi, stăpânul culegând roadele anilor lungi de încarcerare şi înstrăinare a sufletelor, bietele de ele.

Dealtfel, complet subiectiv, deformat de ura oarbă a polemistului, critică Vl. Georgescu şi epoca ultimă, trecând cu desinvolzura peste unele realizări valoroase ale istoriografiei şi istoricilor români, neîndoios este o exagerare fără margini ceace-şi permite să afirme preşedintele ţării şi cu el prietenul său din Milano, bogătaşul Drăgan, asupra strămoşilor Daci, dar aceasta nu ne obligă să uităm numeroasele descoperiri arheologice cu adevărat de preţuit ale cercetărilor noştri urmaşi nu ai partidului comunist ci ai spiritului nemuritor al lui V. Pârvan.

Încă este drept că ne apare ca cel puţin curioasă aniversarea cu pompă naţională a lui Vlad Ţepes, dar pe de altă parte o să fim mai mult decât nedrepţi dacă aruncăm în umbră lucrările recente ale tinerilor istorici asupra domnitorului în discuţie, batjocorit de fanteziile suburbane ale obscurului pseudoscriitor Bram Stocker şi al urmaşilor săi mărunţi de astăzi.

Consecvent cu sine însuşi Vlad Georgescu, crede că «minunata» perioadă de relaxare ideologică, ar putea reprezenta un prag de plecare, postulând deci că socialismul comunist conţine în el premizele înbunătăţirii deci ar fi apt de progres şi devoltare până la o adevărată democraţie. Pentru atingerea acestui deziderat se adresează preşedintelui ţării, Ceauşescu, în cele din urmă trezindu-se că-i înalţă un logos cu potenţialităţi de a fi invidiat până şi de peniţa-periuţă a unui Adrian Păunescu: «Preşedintele pe timpul domniei căruia ţara a suferit două inundaţii şi un cutremur şi-ar

putea spăla numele dacă nu le va lăsa să treacă; va putea reintra în istorie ca președinte al renașterii. Alminteri va rămâne peste veacuri, ca domn al calamităților». Aici lucrarea lui Vl. Georgescu se aseamănă cu vocea unui tenor transformată deodată dintr'o acută respectabilă într'un grohăit.

De la aceste considerații istorice pornește programul disidenței din România al cărui prim punct sună cam asa: «Disidența română recunoaște articolul 3 din constituție, care statuează că «forța politică conducatoare a intregii societăți este P. C. R.».

Nu este de nevoie să citim mai departe fiindcă înca de — acuma ne aflăm asezați pe o altă poziție, căci noi nu recunoaștem că P. C. R. are dreptul să se considere forța politică a țării românești, în primul rând fiindcă într'un stat cu adevărat democratic și liber nu un partid stă în fruntea lui ci națiunea, singura înzestrată cu prerogativele sacrosante de a-și hotărâ soarta și destinul —. Și în cel de al doilea rând acest P. C. R. a fost impus cu violență contra voinței poporului român, în 1947 când a preluat conducerea politică uzurpând locul câștigat al altora pe care mai târziu în mod barbar i-a exterminat în inchisorile de la Sighet.

Nu putem avea niciun punct de contact cu dizidența comunistă, și cu constituția recunoscută de ea, aparținând unui stat de dictatură, creat artificial după rețete externe.

Dar să judecam drept. Disidența comunistă din țară s'a născut datorită unor condiții obiective chiar dacă ele sunt impuse tot dinafară, peste voința românului. Am fost sortiți robiei sovietice la Yalta, deci nu stă în putința noastră să ne eliberăm cum o recunoaște și autorul decât după ce se va împlini prezicerea lui Almaric adică numai când se va prăbusi colosul rusesc. Până atunci acomodându-ne situației date comunismul trebue sa fie acceptat, lupta privind o îmbunătățire a lui și apropiere de linia libertăților democratice apusene. Să nu uităm că acest punct de vedere convine și marilor puteri, vânătoare a conviețuirii pașnici și în cel dintâi rând Statelor Unite (inclusiv administrației Reagan?) așa că disidenții respectivi se vor bucura de toate incurajările oficialităților din Apus, ceace încă ii întărește în convingerea că bătalia lor ar avea șanse de câștig.

Și dacă pe plan intern, într'un stat comunist, dizidența, ca cea a lui Pârvulescu sau Voitec, își are rosturile ei, rolul acestei disidențe se schimbă odată ce a trecut de cortina de fier în țările zise libere. Popularizând un neocomunism de orice natură, dizidenții devin reprezentanții propagandei comuniste. Regimului din țară îi aduc mari servicii, legitimându-i puterea, lucru ce uzurpatorii îl visează de 30 de ani cât și viabilitatea lui intr'o formă reformată, ceace va încuraja lupta eurocomuniștilor de toate nuanțele, precum Franța ne stă ca cel mai proaspăt exemplu.

Deci fără voia lor disidenții comuniști din inamicii din țară, peste hotare devin agenții regimului comunist, deschizând larga cale a colaboraționiștilor de tot felul și a compromiselor fără deslegare.

Din toate aceste motive cred că nu vor avea de partea lor pe adevărații luptători democrați anticomunști.

Criza mare a disidenței comuniste din România ajunsă în exil o găsim și în altă parte. Ea nu va putea să prindă cheag cu adevăratelea până nu va fi reprezentată de o personalitate marcantă, să aibe în scrisul său suflul vital al unui Bălcescu, deci al unui mare inspirat al nației. Numai atunci, din sectanți oarecare cum se definesc azi, vor putea să se lepede de trecutul lor de membrii de partid și să devină eficienți și de folos.

In acest context amintesc că stilul lui Vl. Georgescu este atât de sărac încât nu-și justifica deloc titlurile universitare, nici minimul științific nu este atins prin limbajul gazetăresc uzitat, textul rămâne la periferie și nu-l salvează nici în aparență, completările cu iz savant, din adenda notelor.

Respectând activitatea disidenței comuniste române, nu aderăm la ea și o consideram în Apus a fi nelalocul ei, parazitară și chiar periculoasă, ușurând infiltrațiile ideologice ale marxismului totalitar.

Încă ne pare rău să remarcăm că I. Dumitru și-a facut un rău de prestigiu, publicând această carte străină de toți cei ce încăodată o repet, luptă cu adevărat împotriva comunismului.

Prin toate defectele de fond și formă prezentate în cartea Politică și Istorie, Vlad Georgescu se arată un demn elev al comunistului Andrei Oțetea.

23 - Mai - 1981.

Ovidiu VUIA

NOTE CU LEXIC POTOLIT

DINU ZAMFIRESCU CALOMNIAZA

Citindu-i «Puncte de reper» modelele sunt atât de reperiste încât am fi fost tentați să-l considerăm pe Dinu Zamfirescu, un agent comunist, strecurat printre noi. Totuși până la urmă îi păstrăm cinstea de a-l califica drept liberal dar unul dintre cei — și nu puțini — cu sângele trădării în vine, cum a fost și celebrul său înaintaș, Guță Tătărăscu.

De data asta însă fiind vorba de întâlnirea cu un alt membru al Comitetului Național din care face și Dinu Zamfirescu parte, deci unul ce-i stă în calea parvenitismului politic, acțiunile-i devin mai mult decât reprobabile: Calomnia lui frizează crima politică.

Să ne explicăm. În Nov. 1938, în timpul tiraniei lui Armand Călinescu, se săvârșește la Cluj, tentativa de asasinare a lui Florian Ștefănescu-Goangă, rectorul Universității Ferdinand I. Nunumai că profesorul nu moare dar își va re lua curând activitatea pusă în slujba șefului său, sinistrul și criminalul Ar. Călinescu. Ceice i-au audiat cursurile universitare de psihologie prin anii 1947 și-l reamintesc pe Stefănescu-Goangă, ca pe un profesor slab, stafidit și libidinos, fără urmele însă a vreunei defectiuni fizice, așa că studenții lui de-atunci erau convinși că autorii asasinatului au avut nu motive politice ci personale, în joc chiar cu o jună, la care bătrânul lăcomea ca la trupul gol al Suzanei din Biblie.

Astăzi scribii regimului comunist fomentează cu mult zgomot încercarea, de asasinare a lui Ștefănescu-Goangă, uitând cu insolentă că ei însuși l-au pus pe liber și declarat dușmanul lor de clasă. Cu toate deformările atât de caracteristice literaturii roșii — mă întreb de ce oare se evită titulatura adevărată a Universității, cea de Ferdinand I, precum de altfel reese ea și de pe facsimilele publicate — din revizuirea procesului de odinioară, aflat în arhivele tribunalului militar se poate deduce că vinovații principali au fost doi studenți, condamnați la moarte de altfel, neputându-se ascunde că au avut mai mult motive personale decât politice. Profitându-se de ocazie, în 1938, s'a dat o amploare politică actului săvârșit așa că au ajuns să fie condamnați mai toți legionarii din Transilvania. Printre aceștia fără să aibe o legătură directă cu asasinatul îl găsim și pe dr. Vasile Andrei. De notat că Horia Sima, L. Vereș și studentul Iov, n'au fost condamnați fiindcă precum o scrie Horia Sima în Sfârșitul unei domnii sângeroase, ei nunumai că nu au avut niciun rol în crima respectivă dar comandamentul legionar când a auzit de ea a căutat cu toate mijloacele să o împiedece.

Deci actul nesăbuit de violență nu poate fi atribuit mișcării legionare cei ce o fac mint și alăturea de ei, în mod sfruntat, Dl. Dinu Zamfirescu.

Dar ceace ne interesează urmează abia acuma. Dinu Zamfirescu crendincios scopurilor sale de defăimare, nu se mai mulțumește cu operele tovarășilor lui din țară, deaceea recurge la cartea preotului Palaghiță, și ajunge să scrie negru pe alb că dr. Andrei a stat în fruntea echipei atentatoare la viața lui Fl. Ștefănescu-Goangă, deci ca principalul vinovat (???).

Desi toate documentele arată contrariul, D. Zamfirescu nu este satisfăcut de declarația deschisă și fermă a drului Andrei, îi cere hârtii oficiale și asta atunci când el se bazează pe mărturiile unui Iuda al legiunii, discreditat și de cei mai buni prieteni ai săi.

În concluzie, afirmațiile lui Dinu Zamfirescu au caracterul unor calomnii ordinare scoase din bâlciul măsluitorilor de suflete, deci pe viitor orice lucru atins de dânsul va apărea mânjit de noroiul minciunii, total compromis. În fața acestor stări, pretinsului Consiliu Național, dacă vrea să-și mai justifice existența nu-i rămâne altăceva de făcut decât să-l excludă pe Dinu Zamfirescu din onorabilele sale rânduri.

Și mai atrag atenția asupra decadenței morale a lui D. Zamfirescu și altor colaboratori mai noi ai săi, în primul rând a lui N. Lupan, pe care-l descoperim conferențiind la Paris alături de acest domn, asupra suferinței Basara-

biei. Toată meritoria lui actiune se va spulbera şi ar fi păcat.

Nu putem să nu ne oprim asupra oficiosului BIRE al dlui René Theo, larg deschis figurilor suspecte de talia lui Dinu Zamfirescu.

Nu că apare plin de greşeli dar limba intrebuinţată este o batjocură şi insultă adusă cititorilor săi. Nenumărate sunt pasagiile demne de o nouă Beţie de cuvinte ca de pildă o unică mostră din cele oculte: «Prezenţa sa în fruntea acestei asociaţii a scandalizat pe mulţi membri ai acestei asociaţii căci înseamnă că asociaţia «Poftim» a devenit o asociaţie procomunistă». Se practică nu rar un argou mai suburban ca cel de peste podul Grand al Giuleştiului: «Odată căzuţi pe mâna securităţii aceşti studenţi sunt folosiţi pentru tragerea de limbă a studentilor români»; Ideologul C. Mares tratând serioasa problemă a votului în exil, îl intrece evident pe Caţavencu demagogul, în cultivarea golului spumos, intrebuinţând fraze sonore fără niciun conţinut: «Iar dacă vrem să facem ceva, serios, românesc, cinstit, să ne axăm pe direcţii majore, doctrinare, programaticetice, strategice în primul rând, tactice apoi, să folosim liantul puternic al consensului şi să lăsăm deoparte mania funcţiunilor». R. T. îi plăteşte lui N. Lupan poliţa cuvenită după dictonul, dacă te bagi în tărâte...: «Apoi dl. Lupan explică care este viata românilor sub cizma sovietică, care e un monopol al statului asupra românilor dintre Nistru şi Prut». Promit un premiu gras celui în stare să deslege şarada respectivă. Ceva mai departe ni se demostrează o condamnabilă stângacie în ce priveşte aplicarea semnelor de punctuaţie, calificarea fiind nici cât a unui absolvent de patru clase primare: «... depănând fapte şi întâmplări trăite în Basarabia unele deadreptul dramatice care face pe vorbitor să spuna: «Bucureştiul nu scoate o vorbă despre ocuparea Basarabiei, încheind prin a crede că va veni o primăvară a Basarabiei şi ştrigând «Trăiască România Mare!». Recunoaştem că efectul este de un comic pe care l-ar fi invidiat de bună seama şi marele Caragiale.

Este absurd dar adevărat că în capitala Luminilor apare o fiţuică a cărei formă de limbă românească nu este demnă nici de ultimul orăşel al Fanarului.

Dealtfel prezentarea lamentabilă a publicaţiei nu constituie un fapt întâmplător, ea corespunde concepţiei despre cultură a liberalilor români, în frunte cu trâmbiţaşii lui de astăzi, René Theo, Dinu Zamfirescu et comp. Important este ca afacerile să meargă, pentru carte negăsindu-se timp decât printre picături şi asta cum o bate vântul şi o vrea sfântul. Bire este în fond oglinda unor oameni prieteni ai banului, duşmani, pe faţă declaraţi, ai adevăratei propăşiri spirituale.

Ca încheiere aşi da răspunsul intrebarii filozofice pusă de dl. Dinu Zamfirescu, cui prodest? Da, cui folosesc falsificările istorice şi injuriile personale lansate de domnia sa cât şi agapele servite cu otrava limbajului găngăvit şi ramolit al lui René Theo?

Cui folosesc dacă nu tuturor duşmanilor de azi şi de mâine ai neamului românesc.

14 - Mai - 1981.

JUVENAL

● Aproape un an, în 1980, postul de radio, *Târgul Cucului*, a dat cele mai furibunde atacuri contra Gărzii de Fier. Printre cei care s'au ocupat de Garda de Fier, a fost şi fostul secretar al lui Titel Petrescu, Vladimir Krasnosselski care a spus tinerilor din Ţară că la 23 August 1940, s'a dat lovitura de Stat, «îndeplinită de rege cu mare curaj» iar «lumea era fericită, bea şi cânta în toată ţara». Desigur că aceste neruşinate afirmări, merg numai faţă de cei din Ţara, care aveau cel mult zece ani la 23 August 1944, căci numai aceştia mai pot crede că lumea bea şi cânta în seara de tristă memorie. Restul ştiu că în acea seară şi în cele ce au urmat, a fost numai o categorie de *Romani* care s'au bucurat de lovitura de Stat «îndeplinită de rege cu mare curaj». Acea categorie de *Romani* a fost aceia care la intrarea blindatelor ruseşti în Bucureşti, umpleau străzile, cu flori şi veselie, şi săruta cu frenezie carele ruseşti *eliberatoare*. Toată lumea ştia că majoritatea acelor *Romani* aveau un semn distinctiv: avea nasurile *coroiate*. Natural că a mai reaminti Românilor în anul 1980, acele triste zile, a fost dovada unui mare curaj, pe care numai acei oameni care au nasul *coroiat*, pot să-l aibă. Toate aceste emisiuni, au fost marcate de aceiaşi lipsă de un minim simţ de pudoare, pe care numai *Romanii* strânşi în jurul lui Leon Bercovici, pot să-l aibă.

Dar cel care a strâns pe români mai mult în jurul aparatelor de radio din Bucureşti, a fost *Romanul* Iosif Flavius, care a ţinut *serialul* său de la 29 Mai 1980, până la 1 Septembrie. In total şapte emisiuni care au înebunit de plăcere pe *Nemţii* care au mai rămas încă în Ţara de la Dunăre. *Romanul* Flavius a fost prezentat de celebrul Emil Georgescu, care a spus auditorilor că cel care vorbeşte, adică Flavius, *are farmecul său caracteristic!!!* De la domnul René Theo, aflăm că Flavius, cel *cu farmecul său caracteristic*, este un mare ziarist, care a fost prim redactor la ziarul de tristă amintire pentru toţi adevăraţii români, *Timpul*.

Fiind mult timp grav bolnav, am aflat de *serialul* lui Flavius, târziu. Şi am căutat să mă documentez. Şi am pornit cercetările mele de la Virgil Ierunca. E drept că în *Memoriile* lui, publicate în *Ethos*, Ierunca ne face cunoscut că el a fost în *ilegalitate* la ziarul *Ecoul* şi nu la *Timpul*, dar oricum, la ambele gazete s'au aciuat toţi gazetarii plasaţi din ordinul partidului comunist şi, în orice caz, pe primul redactor de la *gazeta soră*, Timpul, trebuia să-l cunoască. Timp pierdut. Găsim pomeniţi pe marele Miron Radu Paraschivescu, pe mai puţin marele Ion Caraion, pe Vladimir Colin şi pe soţia lui Nina Casian, pe Valentin Silvestru, Radu Bogdan şi Ion Mihăileanu. De *Romanul* Flavius ,nici urmă. *Nu-l cunoaşte*.

Am facut apel la câteva numere din revistele din Ţară, pe care le am din biblioteca lui Pamfil Şeicaru. Astfel am găsit un număr la care am mai făcut apel şi acum 5 ani. E vorba acolo de comemorarea lui Miron Radu Paraschivescu. E o comemorare de gală. Printre evocatorii dispărutului ia cuvântul până şi George Macovescu, ministru plin în acea seară. Printre ceilalţi vorbitori este şi numitul *Ştefan Roll*. Acest Ştefan Roll, avea mai multe nume. El se numea Gheorghe Dinu, Ghiţă Roll, Ştefan Roll şi mai simplu, *Ghiţă*, marele Ghiţă cu care ne-a făcut cunoştinţă, nouă celor pe care nu-l cunoşteam, *tovarăşul* Horia Roman. Dar nici unul din aceste nume nu era cel adevărat, căci Ghiţă, etc., este *Neamt!!!*

De la Horia Roman mai aflasem — graţie bunăvoinţei «Revistei Scriitorilor Români» —, că Ghiţă era stăpânul în redacţia *Cuvântului Liber*, deşi pe frontispiciul gazetei figura ca secretar de redacţie, tocmai Horia Roman. La Cuvântul Liber, dogma era: *Nici un duşman la stânga!* Probabil că tovarăşului Horia Roman nu i-a pătruns bine în creier sensul acestei dogme şi i-a cedat în cele din urmă, secretariatul de redacţie lui Ghiţă.

Şi în seara aceia, domnul Ghiţă a vorbit cu nerv şi i-a pomenit pe toţi tovarăşii de la Cuvantul Liber şi de la celelalte gazete surori, dar nu a pomenit deloc numele lui Horia Roman, probabil pentru că nu se pătrunsese de dogma casei. Au fost pomeniţi foarte mulţi gazetari şi s'a spus că *director la Timpul, a fost* — ceiace ştiam şi noi — *Mircea Grigorescu*, şi nu s'a pronunţat un nume pe care îl aşteptam cu legitimă nerăbdare: *Iosif Flavius!!!*

Peste un an în 1974, a avut loc o seară de evocare a tuturor gazetarilor care luptaseră în *ilegalitate* pentru izbânda comunismului. Printre vorbitori a fost şi tovarăşul Ştefan Voicu, care a vorbit cu şi mai mult nerv decât tovarăşul Ghiţă cu un an mai înainte şi de două ori l'a pomenit pe al nostru iubit Horia Roman şi *niciodată* pe *Romanul* Iosif Flavius. Curios, nu? Iată pasagiul în care Horia Roman este pomenit:

«Merite deosebite au avut în acea perioadă «Clopotul» — ziarul lui Callimachi —, iar mai târziu revista «*Manifest*» a lui *Ivaşcu*. In afară de presa aceasta, editată în întregime de partid, influenţa directă sau indirectă a partidului s-a făcut deasemenea simţită în coloanele celor mai răspândite ziare şi publicaţii ale vremii. Sub influenţa partidului, comuniştii şi simpatizanţii de partid au întrat în toate organizaţiile şi partidele democrate, au scos din lîncezeală organizaţiile naţional-tărăniste, radical - ţărăniste, le - au împins înainte spre o activitate puternic antifascistă. Multe din manifestările, din demostratiile naţional-ţărăniste, sau cetăţeneşti ale lui Dobrescu şi altele, care apăreau sub steagul diferitelor partide burghezo-democrate, erau de fapt organizate de partidul comunist. In acest contest, «Adevărul» şi «Dimineata» au manifestat o foarte pronunţată şi consecventă atitudine antifascistă. Aici au lucrat ziarişti democraţi, dintre ei unit s-au apropiat de partid, alţii au intrat chiar în partid-figuri luminoase, puternice ale presei militante, ale presei antifasciste. Mă opresc de pildă, la Jebeleanu, *Horia Roman*, Callimachi, care a lucrat şi el la un moment dat acolo, Barbu Lăzăreanu, Brunea - Fox, Ghiţă Roll, Miron Radu Paraschivescu, Brănişteanu, Branişte, Macovescu». Şi acuma iată şi al doilea pasagiu în care e pomenit Horia Roman, mai cald, mai uman şi ni-l face şi mai simpatic:

«Pe Horia Roman *l-am cunoscut mai de — aproape în timpul procesului de la Craiova*. In momente *extrem de grele*, a fost trimis de «Adevărul» şi «Dimineaţa», ca reporter la faţa locului. *A avut o poziţie curajoasă*, aşi putea spune, *eroică* în unele momente, a făcut dări de seamă extrem de interesante, cu o mare eficacitate politică în mase.»

● In numărul 22 al revistei *Limite* din Decembrie 1976, citisem un articol de Horia Roman, extrem de duios. Articolul acesta, îl scrisese cu ocazia morţii lui Mircea Grigorescu, *fost director al gazetei Timpul*, omul graţie căruia se introdusese calul troian în

Cetate. Şi avea în acel articol un sfârşit foarte mişcător: «Asi vrea să pun, când vorbesc cu inima îndurerată lângă urna acestui mare prieten, toate florile din Cişmigiul tinereţii şi al iluziilor noastre pierdute. Adio, Mircea!» Şi mai avea şi alte accente mişcătoare: «Pe vremea aceia, pe vremea lui *Geo Bogza*, a lui *Petre Pandrea* şi-a lui *Lucreţiu Pătrăşcanu* cuvântul *tovarăş* se pronunţa foarte rar, dar aducea cu el atâta căldură...» (!!!).

Intr'adevăr foarte duioase accente, dar acest articol nu-şi avea locul într'un ziar al exilaţilor, într'o vreme când săbiile erau încrucişate. Cine îl publica, însemna că nu a fost niciodată anticomunist şi că ofta după timpurile frumoase de altădată. Aceste mişcatoare fraze îşi aveau locul în gazetele de la Bucureşti, care îi datorau lui Mircea Grigorescu o mare parte din succesul lor, dar în nici într'un caz într'o gazetă a exilului român, care-şi avea unul dintre directori — Petra —, un nu fost, ci un pretins luptător al Gărzii de Fier.

Şi am scris o notă în numărul 7 al revistei Carpaţii, în care atrăgeam atenţia în special al directorului «Revistei Scriitorilor Români», pe care îl consideram nevinovat. Şi aşa a fost. Nota mea a avut efectul dorit: de atunci numele domnului Horia Roman nu a mai apărut niciodată în coloanele «Revistei Scriitorilor Români». Curios, nu a mai apărut nici în *Limite*. Aceasta probabil, s'a datorat codirectorului, adică domnului Petra, dar s'a petrecut un lucru curios: în numărul din Mai 1979, în ziarul *Cuvântul românesc*, din Canada, a apărut ultimul articol de Horia Roman. Şi doar Cuvântul românesc, este o foaie legionară. A fost ultima încercare a lui Horia Roman de a introduce un cal troian, în Cetate. Fără îndoială, buna credinţă a domnului Bălaşu a fost surprinsă.

Astăzi domnul Horia Roman este tot... anticomunist. Şi în această poziţie este corespondent al postului de radio Târgul Cucului, în Italia, ca şi tovarăşul Iosif Flavius, care este şi el corespondent al acestui post în Franţa.

● Şi acuma iată ce am obţinut cu cercetările mele asupra *Romanului* Iosif Flavius:

Flavius este un *Roman* de 77 de ani. S'a născut în Iaşi din părinţi *Nemţi* cu nume cam fistichii: Leizer şi Feiga. Şi-a făcut studiile de drept la Bucureşti. Şi-a început gazetăria la ziarul *Lumea* de la Iaşi. Acest ziar era pe acea vreme, sub direcţia lui *Jean Hefter*, acesta *Neamţ* sadea, nu *Roman* ca domnul Flavius. Cu ajutorul lui Hefter, amicul Flavius s'a mutat la Bucureşti şi începe să lucreze la ziarele Le Moment şi l'Independance roumaine, Viaţa românească şi *Timpul*. Aflând că la mutarea la Bucureşti a fost ajutat de fostul director al ziarului Lumea, am bănuit că aceasta s'ar datorat unei preţuiri din partea lui Hefter, dar cercetând cu mai multă migală, am aflat că altul a fost motivul: Hefter l-a ajutat pe Iosif Flavius, în primul rând că erau din acelaşi neam, adică cel *nemţesc* şi în al doilea rând că Hefter, era amantul doamnei Flavius.

Deci se dovedeşte că *Iosif* a fost la *Timpul* dar nu ca prim redactor, cum au afirmat Emil Georgescu şi René Theo. Şi înseamnă că era unul dintre gazetarii mărunţi de la *Timpul*, dacă nici unul din marii gazetari comunişti nu şi-au adus aminte de el şi şi-a adus aminte de unul foarte mărunt, de Caraion, prietenul domnului Ieruncă.

● Domnul Flavius a părăsit România în 1961, deci s'ar putea spune că el a fost un anticomunist deadreptul, sau să întrebuinţăm un termen la moda astăzi, a fost un *dizident*, chiar primul dizident, cu mult înaintea lui Goma şi deaceia numele lui este scos din catastiful partidului. Drept să spun, nu am putut să aflu motivele care l-au făcut pe *Romanul* Flavius să părăsească România. Dar chiar dacă ar fi devenit subit anticomunist, comuniştii au dat dovadă că nu-i urăsc pe tovarăşii care-i părăsesc şi le dau toată cinstea cuvenită celor care au însemnat ceva în lupta lor în timpul *ilegalităţii*. Dovada ne-au dat-o cu tovarăşul Horia Roman, care a fost pomenit cu cinste şi aşi putea zice cu veneraţie, în seara evocărilor. Tovarăşul Horia Roman, a avut o poziţie *curajoasă*, aşi putea spune, *eroică*, a spus în seara cea mare, tovarăşul Ştefan Voicu! E adevărat că aceiaşi atitudine o are şi Horia Roman, care mai scrie şi el câte un articol cu amintiri duioase, atunci când poate să-i mai păcălească pe domnii de la gazetele anticomuniste ale exilului.

Romanul Flavius a fost un gazetar la *Timpul!* Ei şi? In România au fost mii de gazetari cu nasurile coroiate, că atunci când Goga a venit la putere şi i-a dat afară, au fremătat toţi românii de mânie, când au aflat câţi gazetari *Romani* erau în Ţara de la Dunăre. Căzând Goga de la putere, lucrurile s'au întors iar la matcă şi aceşti *Romani* gazetari, au continuat să călătorească gratuit cu clasa I-a pe calea ferată, ca şi până atunci. Când a căzut Goga de la putere, *Romanii* şi-au manifestat bucuria, jucând Hora Unirii în oraşele basarabene.

Că Flavius a fost un gazetar de duzină la *Timpul*, ne-o dovedeşte faptul că nu a putut să se plaseze la una dintre gazetele care au apărut după 23 August. Astfel, pe Flavius, între 1944 şi 1948, nu îl găsim lucrând la nici una din gazetele cunoscute pe acea vreme. Ar putea spune că nu era comunist. Dar dacă nu era comunist, cum se face că a fost prim redactor la *Timpul* când se ştie că la acea gazetă nu se plasau decât gazetarii desemnati de partidul comunist? Dar dacă era anticomunist, de ce nu şi-a găsit un locuşor, el, marele gazetar de la *Timpul*, la o gazetă ţărănistă sau una pretinsă independentă ca *Semnalul*, la care a scris un alt *Roman* care se chema *Camil Ring*? Şi între 1948 şi 1949, a lucrat la o gazetă lipsită de importanţă, cu puţini cititori, la care nu se cerea nici un talent de gazetar. Era o gazetă sionistă care se numea: Femeia; Caminul şi Mântuirea lui.

In 1949 îşi gaseste un locuşor la *Glasul Armatei* şi *Contemporanul*. Dar nu rezistă. Probabil că nu avea nici un talent. Şi în 1950 e nevoit să se refugieze la *Cartea rusă*, editură pentru literatură şi editură pentru literatura universală.

Marele gazetar de la *Timpul*, a rămas la Cartea rusa pâna în 1961, când nu ştiu *de ce* şi *cum*, a părăsit România şi s'a stabilit în Franţa. Şi şi-a scos şi fiica care se românizase între timp. Se vede că se plictisise cu *romanizarea* pe care o impusese Flavius în familie şi s'a botezat româncă sadea: se numeşte *Ioana*-Elisabeta. Deci în 1961, *Romanul* Flavius, şi-a scos toată familia din Ţară. Ce a făcut în acest timp de 20 de ani în Franţa, e greu de spus, dar nici într'un caz nu s'a întors la gazetărie. Marele gazetar de la *Timpul*, nu şi-a găsit nici în Franţa un plasament demn de el. Şi asta până când în fruntea Europei libere a venit vestitul Leon Bercovici, care cu un sunet de corn a adunat împrejurul lui pe toţi gazetarii *Nemţi*. Pe lângă ei s'a strecurat şi un *Roman*, ca Flavius. Cei mai mulţi s'au corcit din cauza timpului. Flavius, a putut să devină dintr'o dată mare gazetar, mai mare de cum şi-a închipuit că a fost la *Timpul*. Şi aceasta mulţumita lui Leon Bercovici. De altfel în Ţară, sora lui, *Charlotte Ghelerter*, se laudă în gura mare că Flavius a devenit mare gazetar, că este redactor la Europa Liberă şi scrie în special contra legionarilor.

Dar cine este această soră a lui Flavius, numită Charlotte Ghelerter? Ea trăieşte în Ţară şi o duce bine. E văduvă şi primeşte pensie după soţul ei *Felix Ghelerter* care a fost *îndrumător* la direcţia difuzării cărţii de la Casa Scânteii!!! Charlotte călătoreşte foarte des în Statele Unite, Italia, Anglia, Germania, Izrael şi, natural, în Franţa.

Iată dar că Flavius, părăsind Ţara în 1961, nu a rupt de loc legăturile cu cei rămaşi acolo, mai ales că, după cum s'a văzut, are prieteni şi sprijinitori şi rude care au fost şi au rămas tari. Pe lângă Charlotte, Flavius mai are un cumnat care se numeşte *Barbu Dianu*. Acest Barbu pare să fie şi el tot *Roman* sau în cel mai rău caz, *Neamţ*. Şi Barbu a fost şi el *ilegalist* de al lui *Emil Bodnăraş* care l-a facut ofiţer de securitate şi l-a trimis cu misiuni speciale în Occident. Şi mai are un foarte bun prieten: se cheama *Cornel Galiş* şi este de meserie calău şi schingiuitor.

● Acesta este Flavius şi familia lui, surorile şi cumnaţii şi prietenii lui. Iată figura marelui gazetar, pretins prim redactor la *Timpul!* După cum s'a văzut nu l-am găsit la *Timpul* oricât l-am căutat. L-am găsit în schimb la Cartea rusă, unde făcea nişte traduceri proaste. Dar chiar după 20 de ani, a mai găsit în el o vână puternică: ura contra Garzii de Fier. Şi cu această calitate, l-a găsit pe Leon Bercovici, care l-a făcut vedetă. Acesta a pus pe Emil Georgescu să-l prezinte ascultătorilor de la Europa liberă, atrăgându-le atenţia, asupra *farmecului său caracteristic*. Dar a intervenit ceva care a stricat totul. Şi lucrul acesta nu putea să-l prevadă Leon Bercovici. Printre oamenii echipei aşa de bine pregătită şi copios plătită, s'a strecurat un om prea lacom de bani. Oricât câştiga acesta la Europa Liberă, nu-i ajungea, vroia mai mult, tot mai mult. Şi a început să facă afaceri dubioase. Şi cine? Tocmai omul legilor, tocmai *procurorul!*

Deacum înainte nu mai are cine să-l prezinte pe Flavius, ascultătorilor Europei Libere şi să le atragă atenţia asupra *farmecului său caracteristic!*

Leon Bercovici a fost nevoit să plece, sub motivul unei boli care pare că a venit la timp, ca să evite explicaţiile pe care ascultătorii Europei Libere sunt îndreptăţiţi să le ceară. In locul lui, vine altul: Vlad Georgescu. El a fost comunist deadreptul. Nu o neagă ca Flavius şi ca atâţia alţii de la Europa Liberă. Să sperăm că acest *român* va pune puţină ordine la Europa Liberă, adică va da afară pe toţi *Nemţii* care transformaseră într'un *Târgul Cucului* un post de radio pus la dispoziţie de americani, ca să servească interesele românilor. Dar va putea s'o facă chiar dacă ar vrea? Nu vor interveni toţi *Nemţii* din lumea întreagă ca lucrurile să rămână cum au fost?

N. S. GOVORA

REDACTIONALE

COLECTIA REVISTEI — CARPATII —

Redacţia revistei comunică cititorilor iubitori de cărţi, că a reusit să înjghebeze 25 colecţii «CARPATII», adică dela Nr. 1 —Oct-Nov. 1976— până la Nr. 25 —Oct.-Nov. 1980—, ambele inclusive, elegant legate în pânză şi piele într'un volum de 772 de pagini, care poate fi achiziţionat pe preţul de 100 $ USA.

Ar fi păcat să lipsească din biblioteca Dvs., această inegalabilă cronică a exilului, a problemelor româneşti cu care se înfruntă, a evenimentelor internaţionale mai importante, din acest interval de timp.

Cererile şi costul pot fi trimise prin cec bancar, monney order, sau mandat poştal internaţional, pe numele şi adresa: TRAIANO POPESCO, Editura Carpaţii, calle Conde de Peñalver, 82, 4.º D, Madrid-6 (España).

BROSURILE TRANSILVANIA ROMANEASCA

Pentru a răspunde inverşunatelor şi continue atacuri mincinoase ungureşti şi intervenţiilor agresive făcute la forurile internaţionale, cu scopul de a obţine o nouă desmembrare a Transilvaniei de România, editura noastră a crezut de cuviinţă să traducă în limbile: engleză, franceză şi spaniolă, lucrarea valorasa a compatriotului nostru N. S. Govora — Transilvania Românească, adaptând-o necesităţilor de informare obiectivă a Occidentului asupra întregei chestiuni.

Astfel orice Români exilaţi, sau Români trăind în streinătate, sau streini prieteni ai României, le pot difuza cu certitudinea că fac un mare serviciu dreptei cauze româneşti a Transilvaniei noastre.

Broşurile într'o frumoasă prezentare colorată, pot fi achiziţionate la adresa mai sus indicată, contra costului de 5 $ USA fiecare..

CITITI SI RASPANDITI SCRISUL ROMANESC IN EXIL

CARPATII

REVISTA CULTURALA SI DE ACTIUNE ROMANEASCA IN EXIL

Director-Proprietar:

TRAIAN POPESCU

APARE ODATA LA DOUA LUNI

SUB INGRIJIREA UNUI COMITET DE REDACTIE

★

Redacţia şi Adminisratia:

Calle Conde de Peñalver, 82, 4.

Teléf. 402 11 01 - MADRID-6

Correspondenta:

Apartado 9.283 - MADRID (España)

★

Abonamente:

Anual	30 $ USA
De susţinere	60 $ USA
Expedierea Avion plus.	10 $ USA

EDITURA CARPATII ANUNTA

Au apărut:

LA GRANDE THRACE, par Prof. A. Boldur, premier volume	15 $ USA
ISTORIA ROMANILOR DIN DACIA TRAIANA, de A. D. Xenopol, vol I, II	10 $ USA
ISTORIA LITERATURII ROMANE, de D. Murăraşu	Epuizat
NAŢIONALISMUL LUI EMINESCU, de D. Murăraşu	10 $ USA
POVEŞTI, de Ion Creangă, în fascicole	10 $ USA
DACIA, de Vasile Pârvan	5 $ USA
PRECURSORI, de Octavian Goga	3 $ USA
ISTORIA PARTIDELOR, NAŢIONAL, ŢĂRANESC ŞI NAŢIONAL-ŢARANESC, de Pamfil Seicaru, vol. I, II	12 $ USA
ISTORIA POLITICĂ ŞI MILITARĂ A RAZBOIULUI ROMANIEI CONTRA RUSIEI SOVIETICE, de General Platon Chirnoaga ...	Epuizat
KARL MARX: INSEMNĂRI DESPRE ROMANI. Texte inedite cu comentariu de Pamfil Şeicaru	10 $ USA
ŞTEFAN CEL MARE, VOIEVOD AL MOLDOVEI, de prof. Alexandru Boldur	10 $ USA
ISTORIA DACIEI ŞI CONTINUITATEA DACOROMANĂ, de General Platon Chirnoagă	10 $ USA
LE NID, UNITE DE BASE DU MOUVEMENT LEGIONNAIRE, de Faust Bradescu	5 $ USA
POVEŞTI FARĂ ŢARĂ, nuvele, de Faust Bradescu, N. Novac şi N. S. Govora	10 $ USA
UNIREA NATIONALĂ ÎN COMPLEXUL POLITIC EUROPEAN, de Pamfil Şeicaru	3 $ USA
DICŢIONAR ROMAN-SPANIOL, de Prof. Ion Protopopescu, rustică. Legat pânză	8 $ USA
CORNELIU ZELEA CODREANU, DOUĂZECI DE ANI DE LA MOARTE, de Gr. Manoilescu, T. Popescu, etc	5 $ USA
MOŢA ŞI MARIN, DOUĂZECI ŞI CINCI DE ANI DE LA MOARTE, de Prat y Soutzo, Marqués de Nantouillet, Blas Piñar, Gr. Manoilescu	5 $ USA
DUMNEZEU S'A NASCUT IN EXIL, de Vintila Horia	12 $ USA
RELATIILE ROMANO-RUSE, de *N. S. Govora*, vol. I	10 $ USA
OSTROVUL LUMINILOR, de O. Vuia	5 $ USA
LA GARDE DE FER ET LE TERRORISME, par Faust Bradescu	10 $ USA
VACANTELE DESTINULUI, de Tiberiu Vuia	5 $ USA
RELATIILE ROMANO-RUSE, de N. S. Govora, vol. II.	10 $ USA

Sub tipar:

LA GRANDE THRACE, par Prof. A. Boldur, deuxième volume.